

NUORISO- JA VAPAA-AIKA-ALA

Nuoriso- ja vapaa-aika-alan perustutkinto

Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja

Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen koulutusohjelma

Opetussuunnitelma 120 ov

1.8.2006

SISÄLTÖ

1	NUORISO- JA VAPAA-AIKA-ALAN KUVAUS JA ARVOPERUSTA.....	4
2	ALAN KEHITYSTRENDIT JA PAINOPISTEET	4
3	KAIKILLE ALOILLE YHTEISET PAINOTUKSET JA YDINOSAAMINEN.....	4
4	NUORISO- JA VAPAA-AIKA-ALAN PERUSTUTKINNON MUODOSTUMINEN	7
4.1	Opintojen ajoitus.....	8
4.2	Opintojen jaksotus (moduulirakenne)	8
4.3	Työssäoppimisen järjestäminen	8
4.4	Arvioinnin toteuttamissuunnitelma	8
4.4.1	Ammattiosaamisen näyttöjen ja muun arvioinnin suhde	8
4.4.2	Osaamisen tunnustaminen	10
4.4.3	Todistukset	10
5	PERUSTUTKINNON OPINTOKOKONAISUUDET JA OPINTOJAKSOT.....	10
5.1	Kaikille yhteiset opinnot 20 ov	10
5.2	Ammatilliset opinnot 90 ov.....	10
5.2.1	Tutkinnon yhteiset ammatilliset opinnot, 50 ov	10
5.2.1.1	Vuorovaikutus ja viestintä 10 ov	10
5.2.1.1.1	Kieli, kirjallisuus ja medialukutaito 1 ov	18
5.2.1.1.2	Esiintymistaito 1 ov	18
5.2.1.1.3	Ohjaaminen vieraalla kielellä 1 ov.....	19
5.2.1.1.4	Mediaailmaisuus 1 ov	19
5.2.1.1.5	Tiedotus ja markkinointi 1 ov.....	20
5.2.1.1.6	Tietotekniikka 1 ov	20
5.2.1.1.7	Nuoriso- ja vapaa-aika-alan tiedonhankinta ja -tuottaminen 1 ov....	21
5.2.1.1.8	Opinto-ohjaus 1 ov.....	21
5.2.1.1.9	Viestintä ja tiedotus 1 ov	21
5.2.1.2	Yksilö- ja ryhmäohjaus, 20 ov.....	22
5.2.1.3	Ohjaus eri toimintaympäristöissä, 20 ov	31
5.2.1.3.1	Nuoriso- ja vapaa-aika-alan toimintaympäristöt 1 VAI 2 ov.....	39
5.2.1.3.2	Kansalaistoiminta ja vapaaehtoistyö 1 ov	39
5.2.1.3.3	Järjestyksenvalvojakurssi 1 ov.....	40
5.2.1.3.4	Elämyspedagogiikan perusteet 1 ov	40
5.2.1.3.5	Leiri- ja retkitoiminnan perusteet 1 ov	40
5.2.1.3.6	Kädentaitojen perusteet 1 ov	41
5.2.1.3.7	Toiminnan järjestäminen 2 ov	41
5.2.1.3.8	Ammattietiikka 1 ov.....	42
5.2.1.3.9	Monikulttuurinen työ 1 ov	42
5.2.1.3.10	Tutustuminen nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen toimintaympäristöihin 3* ov.....	42
5.2.1.3.11	Nuoriso- ja vapaa-aika-alan työkentät 4* ov.....	43
5.2.1.3.12	Opinto-ohjaus 1 ov.....	43
5.2.1.4	Nuorisotoiminnan ohjaus, 20 ov	43
5.2.1.4.1	Nuorisotoiminnan ohjaus (TOP 3b) 5* ov.....	45
5.2.1.4.2	Nuorisotoiminnan ohjauksen perusteet 3 ov	46
5.2.1.4.3	Nuorisotyön kehittäminen 2 ov.....	48
5.2.1.4.4	Leiri- ja retkitoiminta, 5 ov (valinnainen menetelmä)	49
5.2.1.4.5	Seikkailuohjaus, 5 ov (valinnainen menetelmä)	55
5.2.1.4.6	Kulttuuriohjaus, 5 ov (valinnainen menetelmä)	61
5.2.1.5	Vapaa-aikatoiminnan ohjaus, 20 ov	66

5.2.1.5.1	Vapaa-aikatoiminnan ohjaus 5* ov.....	68
5.2.1.5.2	Kulttuuriohjaus, 5 ov (valinnainen menetelmä)	82
5.2.1.5.3	Eri-ikäiset ohjattavat ja ohjaaminen 3 ov.....	69
5.2.1.5.4	Yhteisökasvatukselliset hankkeet 2 ov.....	71
5.2.1.5.5	Luonto- ja elämystoiminta, 5 ov (valinnainen menetelmä)	72
5.2.1.5.6	Erytisryhmien ohjaus, 5 ov (valinnainen menetelmä)	77
5.2.2	Valinnaiset ammatilliset opinnot, 20 ov	87
5.2.2.1	Projektitoiminnan ohjaus, 10 ov.....	87
5.2.2.1.1	Tutustuminen projektitoimintaan 2 ov	88
5.2.2.1.2	Projektin suunnittelu ja toteutus 3 ov	89
5.2.2.1.3	Projektissa toimiminen 5* ov	91
5.2.2.2	Nuorten syrjäytymisen ehkäisy, 10 ov	95
5.2.2.2.1	Syrjäytymisen prosessi ja palvelujärjestelmä 2 ov	101
5.2.2.2.2	Lastensuojelu ja nuorisohuolto 1 ov.....	101
5.2.2.2.3	Erytisnuorisotyö 2 ov.....	102
5.2.2.2.4	Kriminaalihuolto 1 ov.....	102
5.2.2.2.5	Sovittelu 1 ov	103
5.2.2.3	Nuoriso- ja vapaa-aika-alan palvelujen tuottaminen, 10 ov.....	103
5.2.2.3.1	Nuoriso- ja vapaa-aikatoiminnan palvelujen tuottaminen 5* ov.....	108
5.2.2.3.2	Palveluntuottajien kenttä 1 ov	108
5.2.2.3.3	Palvelujen tuottaminen, laatu, talous ja arviointi 2 ov.....	108
5.2.2.3.4	Palvelujen tuotteistaminen ja markkinointi 2 ov.....	109
5.3	Vapaasti valittavat opinnot 10 ov.....	109
6	MUUT OPINTOJEN SUORITTAMISEEN LIITTYVÄT ASIAT	110
6.1	Opinto-ohjaus	110
6.2	Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.....	110

1 NUORISO- JA VAPAA-AIKA-ALAN KUVAUS JA ARVOPE- RUSTA

2 ALAN KEHITYSTRENDIT JA PAINOPISTEET

3 KAIKILLE ALOILLE YHTEISET PAINOTUKSET JA YDIN- OSAAMINEN

Yhteiset painotukset

Koulutuksen tulee tuottaa valmiuksia, jotka lisäävät kaikilla aloilla tarvittavaa ammattisivistystä ja kansalaisvalmiuksia ja joiden avulla opiskelijat pystyvät seuraamaan yhteiskunnassa ja työelämässä tapahtuvia muutoksia ja toimimaan muuttuvissa oloissa. Koulutuksen tulee antaa opiskelijoille valmiuksia:

- kansainvälisyyteen
- kestävän kehityksen edistämiseen
- teknologian ja tietotekniikan hyödyntämiseen
- yrittäjyyteen
- laadukkaaseen ja asiakaslähtöiseen toimintaan
- kuluttajaosaamiseen
- työsuojelusta ja terveydestä huolehtimiseen.

Kansainvälisyyteen kasvun tavoitteena tulee olla, että opiskelija tulee toimeen monikulttuurisessa ympäristössä ja on suvaitsevainen ja kielitaitoinen voidakseen osallistua opiskelijavaihtoon ja sijoittua kansainvälistyville työmarkkinoille.

Kestävän kehityksen edistämisen tavoitteena tulee olla, että opiskelija tuntee kestävän kehityksen periaatteet ja motivoituu toimimaan niiden puolesta opiskelussa, työssä ja kansalaisena. Hän tuntee ympäristömyönteiset työ- ja toimintatavat ja toimii niiden mukaisesti sekä erityisesti tunnistaa tavanomaiset ongelmajätteet ja hallitsee niiden käsittelyn. Hän arvostaa luonnon monimuotoisuutta ja ymmärtää kestävän kehityksen taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia ulottuvuuksia sekä osaa toimia niiden puolesta.

Teknologian ja tietotekniikan hyödyntämisen kehittämiseksi tavoitteena tulee olla, että opiskelijalla on tietoyhteiskunnassa tarvittavat perusvalmiudet sekä edellytykset tieto- ja viestintätekniiikan sekä teknologian monipuoliselle hyödyntämiselle työssä ja kansalaisena. Opiskelija ymmärtää teknologian kehityksen vaikutuksia omaan alaansa ja sen tulevaisuuteen ja osaa soveltaa uutta tekniikkaa työssään.

Yrittäjyyden kehittymisen tavoitteena tulee olla, että opiskelijasta kehittyy oma-aloitteinen, tunnollinen, rohkea, kekseliäs ja työtään arvostava työntekijä ja ammattiharjoittaja sekä yrittäjä.

Laadukkaaseen ja asiakaslähtöiseen toimintaan kehittymisen tavoitteena tulee olla, että opiskelija osaa ammattialalla tarvittavat ja yleisimmin käytössä olevat laadunhallinnan menetelmät. Hän osaa ottaa huomioon asiakkaiden odotukset ja yksilölliset tarpeet sekä hallita erilaiset asiakaspalvelutilanteet.

Kuluttajaosaamisen tavoitteena tulee olla, että opiskelija osaa ottaa huomioon kuluttajalainsäädännön velvoitteet ja osaa toimia työssä ja kansalaisena kuluttajien oikeuksien, velvollisuuksien ja vastuun mukaisesti. Opiskelijan tulee osata toimia kuluttajana ja työntekijänä kansantaloutta edistävästi. Työsuojelusta ja terveydestä huolehtimisen tavoitteena tulee olla, että opiskelija osaa alansa työsuojelumääräykset ja -ohjeet ja noudattaa niitä. Hän osaa arvostaa turvallista, terveellistä ja viihtyisää työympäristöä ja kehittää sitä. Hän osaa tunnistaa työhön ja työympäristöön liittyvät vaarat ja terveyshaitat sekä suojautua niiltä ja torjua niitä. Hän osaa suunnitella itselleen ergonomisesti terveellisen työympäristön. Hän osaa pitää huolta omasta terveydestään ja ylläpitää työ- ja toimintakykyään.

Ydinosaaminen

Koulutuksen tavoitteena tulee olla, että opiskelijalle kehittyy seuraavia kaikilla aloilla tarvittavia valmiuksia:

- oppimistaidot
- ongelmanratkaisutaidot
- vuorovaikutus- ja viestintätaidot
- yhteistyötaidot
- eettiset ja esteettiset taidot.

Oppimistaitojen kehittymiseksi koulutuksen tulee tuottaa opiskelijalle valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja halun itsensä kehittämiseen. Opiskelijan on saatava valmiudet arvioida omaa oppimistaan ja osaamistaan sekä suunnitella opiskeluaan. Hänen on saatava valmiudet hankkia, jäsentää ja arvioida tietoa sekä soveltaa aiemmin opittua muuttuvissa tilanteissa.

Ongelmanratkaisutaitojen kehittymiseksi koulutuksen tulee tuottaa opiskelijalle valmiuksia toimia työssään ja ongelmallisissa tilanteissa joustavasti, innovatiivisesti ja uutta luovasti.

Vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseksi koulutuksen tulee tuottaa opiskelijalle valmiuksia selviytyä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa työelämässä. Opiskelijan on saatava valmiudet selvittää neuvottelutilanteista ja käyttää suullista ja kirjallista viestintää sekä tietotekniikkaa erilaisissa vuorovaikutus- ja viestintätilanteissa.

Yhteistyötaitojen kehittymiseksi koulutuksen tulee tuottaa opiskelijalle valmiudet toimia erilaisten ihmisten kanssa ja tiimin jäsenenä sekä olla joustava ihmissuhteissa ja ottaa huomioon toiset ihmiset. Hänen tulee osata tunnistaa omia ja toisten tunnetiloja ja ottaa niitä rakentavasti huomioon toiminnassaan.

Eettisten ja esteettisten taitojen kehittymiseksi koulutuksen tulee tuottaa opiskelijalle sellaiset valmiudet, että hän osaa käsitellä ja ratkaista eettisiä ongelmia sekä tiedostaa omat arvonsa ja kulttuuriin pohjautuvia kauneusarvoja ja ottaa ne huomioon toiminnassaan. Hän osaa toimia vastuullisesti, oikeudenmukaisesti ja tehtyjen sopimusten mukaisesti. Hän osaa noudattaa työssään ammattietiikkaa, kuten asiakkaita koskevaa vaitiolovelvollisuutta, tietosuojaa ja kuluttajansuojasäädöksiä.

4 NUORISO- JA VAPAA-AIKA-ALAN PERUSTUTKINNON MUODOSTUMINEN

NUORISO- JA VAPAA-AIKA-ALAN PERUSTUTKINTO, nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja			120 ov
YHTEISET OPINNOT		20 ov	20 ov
Pakolliset opintokokonaisuudet	16 ov		
Valinnaiset opintokokonaisuudet	4 ov		
AMMATILLISET OPINNOT			90 ov
Opintoihin sisältyy työssäoppimista vähintään	40 ov		
TUTKINNON YHTEISET AMMATILLISET OPINNOT		50 ov	
Vuorovaikutus ja viestintä	10 ov		
Yksilö- ja ryhmäohjaus	20 ov		
Ohjaus eri toimintaympäristöissä	20 ov		
VAIHTOEHTOISET AMMATILLISET OPINNOT	20 ov	20 ov	
Nuorisotoiminnan ohjaus			
Vapaa-aikatoiminnan ohjaus			
VALINNAISET AMMATILLISET OPINNOT (2)		20 ov	
Projektitoiminnan ohjaus	10 ov		
Nuorten syrjäytymisen ehkäisy	10 ov		
Nuoriso- ja vapaa-aikapalveluiden tuottaminen	10 ov		
VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT, työssäoppimisena			10 ov

Yhteisten opintojen opintokokonaisuudet

	Pakolliset	Valinnaiset
1. Äidinkieli	4 ov	0 – 4 ov
2. Toinen kotimainen kieli	1 ov	0 – 4 ov
3. Vieras kieli	2 ov	0 – 4 ov
4. Matematiikka	3 ov	0 – 4 ov
5. Fysiikka ja kemia	2 ov	0 – 4 ov
6. Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä tieto	1 ov	0 – 4 ov
7. Liikunta ja terveystieto	2 ov	0 – 4 ov
8. Taide ja kulttuuri	1 ov	0 – 4 ov
9. Yhteisten opintojen valinnaiset lisäopinnot, ks. edellä kohdat 1 – 8		
Yhteensä	16 ov	4 ov

4.1 Opintojen ajoitus

Opinnot ajoittuvat kolmelle vuodelle.

4.2 Opintojen jaksotus (moduulirakenne)

4.3 Työssäoppimisen järjestäminen

4.4 Arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Opintokokonaisuudet arvioidaan jatkuvalla näytöllä, tenteillä sekä näytöllä. Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T1 – K5. Opintojakson arvosanan päättävät opintojakson opettajat yhteistyössä, huomioiden opiskelijan itsearvioinnin sekä työssäoppimisen ja näytön arvosanan jos opintojaksoon kuuluu työssäoppimista ja näyttö. Työssäoppimisen arvioivat työpaikkaohjaaja, opettaja ja opiskelija. Myös ammattiosaamisen näyttö arvioidaan asteikolla T1 – K5.

Näytönarviointiin osallistuvat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Opintojakson arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opintokokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamisessa esimerkiksi opettajan ja opiskelijan välisillä keskusteluilla. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan oppimisprosessin eteneminen siten, että arvioinnissa painottuu loppuvaiheen osaaminen. Opintokokonaisuuden arvosana muodostuu opintojaksojen arvioinneista ja näyttöjen arvioinneista.

4.4.1 Ammattiosaamisen näyttöjen ja muun arvioinnin suhde

Ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa ovat mukana koulutuksen järjestäjä, koulutuksen järjestäjän nimeämä toimitus, opettajat, työelämän edustajat ja opiskelijat.

Työpaikan edustajan osallistuminen oppilaitoksessa toteutettaviin ammattiosaamisen näyttöihin ei ole aina mahdollista, eikä opettaja voi osallistua kaikkiin työpaikalla toteutettaviin ammattiosaamisen näyttöihin. Koulutuksen järjestäjän asettama toimitus hyväksyy ammattiosaamisen näyttöjen arviointisuunnitelmat. Koulutuksen järjestäjä ja

opettaja huolehtivat siitä, että ammattiosaamisen näytön arviointi toteutetaan toimieli-
men hyväksymällä tavalla.

Ammattiosaamisen näytön jälkeen käydään arviointikeskustelu, johon osallistuvat ta-
vallisesti opettaja, työelämän edustaja ja opiskelija. Arviointikeskustelussa hyödynne-
tään työssäoppimisen ohjauksessa ja arvioinnissa saatuja kokemuksia. Joissakin tapa-
uksissa arviointikeskustelu voidaan toteuttaa esimerkiksi sähköisellä keskustelufooru-
milla. Opiskelijan itsearviointi on olennainen osa näyttöjen arviointia. Arviointikeskuste-
lussa kukin arvioija tuo esille arviointinsa perusteluineen. Näiden arviointien sekä mah-
dollisesti asiakkailta ja muilta työntekijöiltä saadun palautteen pohjalta muodostetaan
yhteinen näkemys opiskelijan osaamisesta.

Ammattiosaamisen näyttöä arvioivien opettajien ja työelämän edustajien tulee olla ky-
seisen ammattialan ja arvioitavan opintokokonaisuuden asiantuntijoita, jotka toimielin
on määrännyt tehtävään. Opiskelijaa arvioidaan suhteessa ennalta asetettuihin tavoit-
teisiin ja hänen osoittamaansa osaamista verrataan ennalta määriteltyihin arvioinnin
kohteisiin ja arviointikriteereihin.

Arvioinnin kohteet ammattiosaamisen näytöissä ovat

- työprosessin hallinta
- työtehtävän hallinta (työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta)
- työn perustana olevan tiedon hallinta
- työturvallisuuden hallinta
- kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen
- yhteiset painotukset.

Arviointikriteerit on määritelty kohteittain tasoille T1, H3 ja K5. Ammattiosaamisen näy-
töt arvioidaan käyttäen samaa arviointiasteikkoa kuin muussakin opiskelijan arvioinnis-
sa: T1, T2, H3, H4 ja K5 (A 603/2005).

Ammattiosaamisen näyttötilanteen jälkeen käytävässä arviointikeskustelussa tehdään
ammattiosaamisen näytön arvioinnit, jotka tallennetaan opintokokonaisuuksittain ja ar-
vioinnin kohteittain. Nämä arvioinnit toimivat perustana opintokokonaisuuden ammat-

tiosaamisen näytön arvosanalle. Jokaisesta ammatillisten opintojen opintokokonaisuudesta annetaan arvosana. Ammattiosaamisen näytön arvosanan päättävät toimielimen määräämät opettajat ja työelämän edustajat yhdessä tai erikseen, pääsääntöisesti kuitenkin yhdessä. Opintokokonaisuuden ammattiosaamisen näytön arvosana perusteluineen on tallennettava ja merkittävä näyttötodistukseen.

4.4.2 Osaamisen tunnustaminen

Osaamisen tunnistamiseksi ja tunnustamiseksi opiskelijan on osoitettava tunnustettavaksi haluamansa osaaminen.

4.4.3 Todistukset

Opetushallituksen määräyksen mukaiset todistukset.

5 PERUSTUTKINNON OPINTOKOKONAISUUDET JA OPINTOJAKSOT

5.1 Kaikille yhteiset opinnot 20 ov

Yhteisten opintojen opetussuunnitelma toteutetaan Koulutuskeskus Salpauksen Areenan opetussuunnitelmien mukaan.

5.2 Ammatilliset opinnot 90 ov

5.2.1 Tutkinnon yhteiset ammatilliset opinnot, 50 ov

5.2.1.1 Vuorovaikutus ja viestintä 10 ov

Opintokokonaisuuden opintojaksot: Kieli ja kirjallisuus 1 ov, medialukutaito 1 ov, Esiintymistaito 1 ov, Esiintyminen vieraalla kielellä 1 ov, Mediailmaisu 1 ov, Tiedotus ja markkinointi 1 ov, Nuoriso- ja vapaa-aika-alan tiedonhankinta ja – tuottaminen 1 ov, Opinto-ohjaus 1 ov, Viestintä ja tiedotus 2 ov.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät

Keskeinen sisältö on:

- monipuolinen ja persoonallinen äidinkielen hallinta nuoriso- ja vapaa-aika-alan työtehtävissä ja toimintaympäristöissä.

- esiintymistaidon ja sanattoman viestinnän hallinta.
- tiedotuksen ja markkinoinnin perusteiden hallinta.
- tiedonhankinnan osaaminen.
- ammatillisen viestinnän hallinta vähintään yhdellä vieraalla kielellä.
- monipuolinen mediakielitaito ja riittävä tietotekniikan hallinta.
- nuorisotiedotuksen ja vapaa-aika-alan tiedotuksen osaaminen.

Opintokokonaisuuden arviointikriteerit:

Arviointi, kiitettävä (K5)

Opiskelija osaa ilmaista itseään selkeästi, ja persoonallisesti. Hän osaa viestiä sujuvasti sekä suullisesti että kirjallisesti. Hän osaa omalla alallaan tarvittavat kuuntelu-, puhe-, kokous- ja neuvottelutaidot. Hän osaa myös kirjallisen viestinnän perusteet.

Opiskelija tuntee myös ammattialaansa lähellä olevan kaunokirjallisuuden ja lehdet. Hän osaa lukea erilaisia ja erimuotoisia tekstejä. Hän kykenee seuraamaan eri medioitten välittämiä viestejä ja tulkitsemaan niitä.

Opiskelija osaa myös monipuolisesti käyttää nuoriso- ja vapaa-aika-alan ammattikirjallisuutta ja alan julkaisuja ammattitaitonsa kehittämiseen ja ylläpitämiseen.

Opiskelija osaa käyttää ja arvioida erilaisia mediatekstejä kehittääkseen ammattitaitoaan sekä osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hänen on osattava kehittää media-kielitaitoaan nuoriso- ja vapaa-aika-alan tarpeiden mukaisesti. Opintojakson painotus mediailmaisussa.

Opiskelija osaa esiintyä yleisön edessä oman ammattialansa ja arkielämän eri tilanteissa. Hän hallitsee esiintymisjännityksensä. Opiskelija suoriutuu erilaisista ryhmätilanteista rakentavasti, toiset huomioon ottaen ja päämäärätietoisesti. Hän osaa perustella mielipiteensä, kykenee ottamaan huomioon erilaiset mielipiteet ja toimia tavoitteellisesti.

Opiskelija tuntee sanattoman viestinnän antamat mahdollisuudet, osaa hyödyntää ja tulkita sitä. Hän kykenee hallitsemaan itsensä ja tiedostaa omat persoonakohtaiset viestintävahvuutensa

Opiskelijan on osattava äidinkieltänsä lisäksi yhtä tai useampaa itselleen vierasta kieltä niin, että hän pystyy ymmärtämään ja viestimään oman ammattialansa yleisimpiä asioita kansainvälisissä tehtävissä ja tilanteissa. Hänen on osattava kielitaitoisien työryhmän jäsenenä ohjata yksilöitä ja ryhmiä ainakin yhdellä itselleen vieraalla kielellä.

Opiskelija hallitsee digitaalisen valokuvauksen ja kuvankäsittelyn, tai videokuvauksen ja editoinnin perusteet.

Opiskelija osaa tuottaa yksinkertaista multimediaa ja liittää kuvamateriaalia osaksi tuotetta.

Opiskelijan on osattava käyttää työssään yleisimpiä tiedonvälitysmuotoja. Hänen on osattava nuoriso- ja vapaa-aika-alan keskeisten työyhteisöjen sisäisen ja ulkoisen viestinnän yleisimmät toimintatavat. Hänen on osattava laatia erilaisia tiedotteita, ilmoituksia ja mainoksia sekä ottaa huomioon kohderyhmä ja valita sen mukaisesti oikea viestintäkanava.

Opiskelija hallitsee oman yhteisönsä palvelujen ja tuotteiden markkinoinnin. Hänen on osattava organisoida varainhankintaa ja hoitaa sen vaatimaa tiedotusta ja yhteydenpitoa sekä laatia hakemuksia.

Opiskelija osaa markkinoida omaa ammattitaitoaan; hän hallitsee persoonallisen työhakemuksen laatimisen ansioluetteloineen.

Opiskelijan on osattava itsenäisesti käyttää työssään tietotekniikkaa, yleisimpiä ohjelmistoja ja tietoverkkoja oman ammattialueensa kehityksen seuraamiseen ja viestintään sekä toiminnan organisoimiseen.

Opiskelijan on osattava etsiä nuoriso- ja vapaa-aika-alalla tarvittavia tietoja ja aineistoja erilaisista tietolähteistä. Hänen on osattava käyttää manuaalisia ja digitaalisia luokitus- ja tiedonhakupäijärjestelmiä kirjastoissa, arkistoissa, virastoissa, tietoverkoissa ja muissa lähteissä. Hänen on osattava seurata nuoriso- ja vapaa-aika-alan kannalta olennaisia asiakirjoja, ohjeistuksia, tiedotteita sekä perehtyä niihin ja soveltaa saamiaan tietoja työssään.

Opiskelija osaa suunnitella opintonsa tavoitteellisesti.

Opiskelija hallitsee opiskelussaan tarvittavat perustaidot.

Opiskelija osaa ilmaista itseään selkeästi, ja persoonallisesti. Hän osaa viestiä sujuvasti sekä suullisesti että kirjallisesti. Hän osaa omalla alallaan tarvittavat kuuntelu-, puhe-, kokous- ja neuvottelutaidot. Hän osaa myös kirjallisen viestinnän perusteet.

Opiskelija osaa käyttää ja arvioida erilaisia mediatekstejä kehittääkseen ammattitaitoaan sekä osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan.

Opiskelijan on osattava käyttää työssään yleisimpiä tiedonvälitysmuotoja. Hänen on osattava nuoriso- ja vapaa-aika-alan keskeisten työyhteisöjen sisäisen ja ulkoisen viestinnän yleisimmät toimintatavat. Hänen on osattava laatia erilaisia tiedotteita, ilmoituksia ja mainoksia sekä ottaa huomioon kohderyhmä ja valita sen mukaisesti oikea viestintäkanava.

Opiskelija hallitsee oman yhteisönsä palvelujen ja tuotteiden markkinoinnin.

Arviointi, hyvä (H3)

Opiskelija osaa ilmaista itseään selkeästi. Hän osaa viestiä kohtuullisen sujuvasti sekä suullisesti että kirjallisesti. Hän tuntee omalla alallaan tarvittavat kuuntelu-, puhe-, kokous- ja neuvottelutaidot. Hän tuntee myös kirjallisen viestinnän perusteet.

Opiskelija osaa lukea erilaisia ja erimuotoisia tekstejä. Hän kykenee seuraamaan eri medioitten välittämiä viestejä.

Opiskelija osaa myös käyttää nuoriso- ja vapaa-aika-alan ammattikirjallisuutta ja alan julkaisuja ammattitaitonsa kehittämiseen ja ylläpitämiseen.

Opiskelija osaa käyttää ja arvioida erilaisia mediatekstejä. Opintojakson painotus on mediailmaisussa.

Opiskelija osaa esiintyä yleisön edessä oman ammattialansa ja arkielämän eri tilanteissa. Opiskelija suoriutuu erilaisista ryhmätilanteista, toiset huomioon ottaen. Hän osaa perustella mielipiteensä, kykenee ottamaan huomioon erilaiset mielipiteet ja toimia tavoitteellisesti.

Opiskelija tuntee sanattoman viestinnän antamat mahdollisuudet. Hän tuntee itsensä ja tiedostaa omat persoonakohtaiset viestintävahvuutensa

Opiskelijan on osattava äidinkieltänsä lisäksi yhtä tai useampaa itselleen vierasta kieltä. Hänen on osattava kielitaitoisien työryhmän jäsenenä ohjata yksilöitä ja ryhmiä ainakin yhdellä itselleen vieraalla kielellä.

Opiskelija hallitsee digitaalisen valokuvauksen ja kuvankäsittelyn, tai videokuvauksen ja editoinnin perusteet.

Opiskelija osaa tuottaa yksinkertaista multimediaa ja liittää kuvamateriaalia osaksi tuotetta.

Opiskelijan on osattava käyttää työssään yleisimpiä tiedonvälitysmuotoja. Hänen on osattava laatia erilaisia tiedotteita, ilmoituksia ja mainoksia sekä ottaa huomioon kohderyhmä ja valita sen mukaisesti oikea viestintäkanava.

Opiskelija tuntee oman yhteisönsä palvelujen ja tuotteiden markkinoinnin.

Opiskelija osaa markkinoida omaa ammattitaitoaan; hän hallitsee persoonallisen työhakemuksen laatimisen ansioluetteloineen.

Opiskelijan on osattava itsenäisesti käyttää työssään tietotekniikkaa, yleisimpiä ohjelmistoja ja tietoverkkoja oman ammattialueensa kehityksen seuraamiseen ja viestintään sekä toiminnan organisoimiseen.

Opiskelijan on osattava etsiä nuoriso- ja vapaa-aika-alalla tarvittavia tietoja ja aineistoja erilaisista tietolähteistä. Hänen on osattava seurata nuoriso- ja vapaa-aika-alan kannalta olennaisia asiakirjoja, ohjeistuksia, tiedotteita sekä perehtyä niihin ja soveltaa saamiaan tietoja työssään.

Opiskelija osaa suunnitella opintonsa tavoitteellisesti.

Opiskelija hallitsee opiskelussaan tarvittavat perustaidot.

Opiskelija osaa ilmaista itseään selkeästi. Hän osaa viestiä sekä suullisesti että kirjallisesti. Hän tuntee omalla alallaan tarvittavat kuuntelu-, puhe-, kokous- ja neuvottelutaidot. Hän tuntee myös kirjallisen viestinnän perusteet.

Opiskelija tuntee erilaisia mediatekstejä kehittääkseen ammattitaitoaan sekä osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan.

Opiskelijan tuntee työssään yleisimpiä tiedonvälitysmuotoja. Hänen tuntee nuoriso- ja vapaa-aika-alan keskeisten työyhteisöjen sisäisen ja ulkoisen viestinnän yleisimmät toimintatavat. Hänen on osattava laatia erilaisia tiedotteita, ilmoituksia ja mainoksia sekä ottaa huomioon kohderyhmä ja valita sen mukaisesti oikea viestintäkanava.

Opiskelija hallitsee oman yhteisönsä palvelujen ja tuotteiden markkinoinnin.

Arviointi, tyydyttävä (T1)

Opiskelija osaa:

- viestiä ymmärrettävästi äidinkielellään
- käyttää työssään mediatekstejä
- viestiä ymmärrettävästi äidinkielellään
- tulkita sanatonta viestintää
- käyttää ohjaustilanteissa yhtä itselleen vierasta kieltä
- käyttää ohjaustilanteissa yhtä itselleen vierasta kieltä
- käyttää tietotekniikkaa työssään
- etsiä työssään tarvitsemiaan tietoja erilaisista tietolähteistä
- viestiä ymmärrettävästi äidinkielellään

- käyttää työssään mediatekstejä
- laatia tiedotteita ja mainoksia
- ohjattuna osallistua alan tiedotustehtäviin

Opintokokonaisuuden arviointisuunnitelma:

Opintokokonaisuus arvioidaan aiemmin mainittuja arviointikriteereitä ja -keinoja hyödyntäen. Ammattiosaamisen näytöissä opiskelijaa arvioidaan aidoissa työtilanteissa. Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T1 – K5. Opintojakson arvosanan päättävät opintojakson opettajat yhdessä huomioiden opiskelijan itsearviointin sekä työssäoppimisen ja näytön arvosanan, jos opintojaksoon kuuluu työssäoppimista ja näyttö. Työssäoppimisen arvioivat työpaikkaohjaaja, opettaja ja opiskelija. Myös ammattiosaamisen näyttö arvioidaan asteikolla T1 – K5.

Näytön arviointiin osallistuvat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Opintojakson arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opintokokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamisessa esimerkiksi opettajan ja opiskelijan välisillä keskusteluilla. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan oppimisprosessin eteneminen siten, että arvioinnissa painottuu loppuvaiheen osaaminen. Opintokokonaisuuden arvosana muodostuu opintojaksojen arvioinneista ja näyttöjen arvioinneista. Näyttöaineistona käytetään kansallista ammattiosaamisen näyttöaineistoa.

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- monipuolinen ja persoonallinen äidinkielen hallinta sekä esiintymistaidon ja sannaattoman viestinnän hallinta nuoriso- ja vapaa-aika-alan työtehtävissä ja toimintaympäristöissä
- tiedotuksen ja markkinoinnin perusteiden hallinta, tiedonhankinnan osaaminen, monipuolinen mediakielitaito ja riittävä tietotekniikan hallinta sekä nuorisotiedotuksen ja vapaa-aika-alan tiedotuksen osaaminen
- ammatillisen viestinnän hallinta vähintään yhdellä vieraalla kielellä.

Tässä näytössä ydinosamisesta arvioidaan oppimistaidot. Yhteisistä painotuksista arvioidaan teknologian ja tietotekniikan hyödyntäminen.

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija laatii tiedotteita ja ilmoituksia eri kohderyhmille näyttöympäristön organisaatiossa. Opiskelija työskentelee tiedottaen alueen tapahtumista, toiminnasta ja yleisistä asioista käyttäen erilaisia viestintävälineitä ja kommunikaatiotapoja. Hän hakee nuorisotiedotukseen tarvitsemaansa tietoa ja tiedottaa ohjattavia koskevia asioita eteenpäin nuorisotiedotuksen toimintatapojen mukaan. Hän laatii toimintasuunnitelmia ja toiminnan kuvauksia sekä asiakirjatekstejä. Opiskelija osallistuu keskusteluihin, neuvotteluihin ja kokouksiin.

Opiskelija etsii tietoa käyttäen hyväkseen tietotekniikkaa ja muita hakujärjestelmiä ja tietolähteitä.

Näyttöympäristö

Näyttöympäristö voi olla nuorisotalo, työpaja, iltapäiväkerho tai koulu, kunnallinen tai yksityinen perhe-, lasten- tai koulukoti tai vastaava laitos, yhdistys, järjestö tai ryhmä.

Näyttöympäristönä voi olla myös nuorisotiedotuspiste. Näytön voi antaa yksin, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työryhmän jäsenenä. Näyttöympäristössä tulee olla näytön kannalta asianmukaiset tilat, tarvikkeet ja välineet.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Tiedottaminen ja markkinointi	osallistuu ohjattuna tiedotus- ja markkinointitehtävien suunnitteluun.	laatii organisaation tiedotus- ja markkinointimateriaalia, joka vastaa nuorten tiedontarpeita.	tiedottaa ja markkinoi itsenäisesti ja organisaation viestintäperiaatteiden mukaisesti. käyttää nuorisotiedotuksen toimintatapoja.
Tiedotuksen ja neuvonnan hallitseminen	osallistuu ohjattuna alan tiedotustehtäviin	asennoituu tiedotukseen ja neuvontaan monialaisena yhteistyönä.	arvioi ja kehittää tiedotustaitojaan ja menetelmiään itsearvioinnin ja saamansa palautteen perusteella.
Esiintyminen	esiintyy luontevasti tutussa, pienessä ryhmässä ja saa sanomansa perille.	esiintyy luontevasti vierassakin ryhmässä.	esiintyy suurenkin yleisön edessä oman ammattialansa eri tilanteissa.
Vieraalla kielellä kommunikointi	käyttää yhtä vierasta kieltä siten, että kuulijat ymmärtävät tilanteen ja osaavat toimia ohjeiden mukaan.	tuottaa itsenäisesti suullista ja kirjallista oman alan tekstiä vieraalla kielellä.	ohjaa yksilöä tai ryhmää vieraalla kielellä tilanteen mukaisesti käytännön ohjustilanteissa.

Työtehtävän hallinta Kokous- ja neuvottelutaito	osallistuu kokouksiin ja esittää mielipiteensä käsiteltävistä asioista.	hallitsee kokous- ja neuvotteluviestintää tilanteen vaatimalla tavalla.	tekee kokouksissa esityksiä ja aloitteita.
Kirjallinen viestintä	laatii annettujen ohjeiden mukaisesti yksinkertaisia oman alansa asiakirjoja.	laatii annettujen ohjeiden mukaisesti muistioita, pöytäkirjoja, suunnitelmia, ohjeita, kuvauksia ja muita tekstejä.	laatii omatoimisesti ja itsenäisesti muistioita, pöytäkirjoja, suunnitelmia, ohjeita, kuvauksia ja muita tekstejä.
Viestintä	laatii työhakemuksen.	valitsee viestintäkanavan kohderyhmän mukaisesti.	ilmaisee itseänsä monipuolisesti, itsenäisesti ja tavoitteellisesti.
Media- ja tietotekniikan käyttö	laatii ilmoituksen järjestämästään tapahtumasta ja tiedottaa toimipaikan aktiviteeteista.	kerää palautetta eri tahoilta ja hyödyntää sitä.	käyttää ja arvioi kriittisesti erilaisia mediatekstejä.
Media- ja tietotekniikan käyttö	käyttää mediatekstejä ja tietotekniikkaa annetuissa työtehtävissä.	käyttää mediatekstejä, tietotekniikkaa ja tietoverkkoja itsenäisesti ja työtehtävän vaatimalla tavalla.	käyttää mediakielitaitoa ja tietotekniikkaa oman ammatitaitonsa kehittämiseen.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Ilmaisu	käyttää eri ilmaisutapoja erilaisille kohderyhmille.	ottaa toiset keskustelussa huomioon ja jatkaa keskustelua sovitusta aiheesta.	ymmärtää sanattoman viestinnän merkityksen ja tiedottaa oman ilmaisunsa persoonalliset vahvuudet.
Tiedonhankinta	löytää alalla tarvittavia tietoja eri tiedonhakumenetelmillä ja aineistoja erilaisista tietolähteistä.	tuntee keskeisimmät atk-ohjelmat.	löytää tietoja kirjaston tai arkiston manuaalisista hakujärjestelmistä.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Oppimistaidot	soveltaa löytämäänsä uutta tietoa työtehtäväänsä.	soveltaa aikaisemmin oppimaansa uudessa tilanteessa.	muuttaa vuorovaikutustaan tai viestintätyyliään saamansa palautteen perusteella.
Yhteiset painotukset Teknologian ja tietotekniikan hyödyntäminen	tietää informaatioteknologian piiriin kuuluvia peruskäsitteitä.	soveltaa informaatioteknologiaa omassa työssään.	ymmärtää tietoyhteiskunnan kehityksen ja sen vaikutuksen ihmisten elämään.

5.2.1.1.1 Kieli, kirjallisuus ja medialukutaito 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Erilaisten suullisten ja kirjallisten tekstien tuottaminen, lukeminen ja lukemansa ymmärtäminen, alan ammattikirjallisuus ja julkaisut.
- Nuorten- ja lastenkirjallisuutta valinnan mukaan. Kirjallisuusesitelmän laatiminen ja teoksen esittely suullisesti.
- Alan internetsivujen, radio- ja tv-ohjelmien sekä aikakausi- ja sanomalehtien seuraaminen.
- Medialukutaidon aakkosten oppiminen ja medialukutaidon kehittäminen ja harjaannuttaminen erilaisten harjoitusten kautta.
- Tutustumiskäynnit ja vierailut. (Kurssista 0,5 ov:a suoritetaan verkossa)

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti tehdyt oppimistehtävät ja -harjoitukset
- mahdollisesti tentti
- jatkuva näyttö

5.2.1.1.2 Esiintymistaito 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Puheviestinnän perusteet
- Sanattoman viestinnän perusteet
- Puheen valmistaminen ja suunnittelu
- Puheen pitäminen (nuorisotalon avajaiset, läksiäiset, joulujuhlapuhe, kiitospuhe, suruvalittelu jne.)
- Toisen puheen arvioiminen ja palautteen antaminen
- Esiintymisjännityksen tiedostaminen ja hallitseminen
- Paneelikeskustelut
- Väittelyt
- Erilaiset esiintymis- ja luovanilmaisun harjoitukset

Arvioinnin perusteet:

- oppimistehtävät ja -harjoitukset
- puhe
- jatkuva näyttö

5.2.1.1.3 Ohjaaminen vieraalla kielellä 1 ov**Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:**

- Englannin kielen suullisen ilmaisun harjoittelua erityisesti ohjaustilanteissa
- Keskeinen ohjauksen sanasto ja esittelyyn, kouluttamiseen ja ohjaukseen liittyvät käsitteet.
- Leikkien ja pelien ohjaus englannin kielellä
- Englanninkieliseen kulttuuriin liittyvä käyttäytymisnormisto

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettu ohjaus vieraalla kielellä
- jatkuva näyttö

5.2.1.1.4 Mediaillmaisuu 1 ov**Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:**

- Valokuvauksen perusteet
- Digitaalisen valokuvauksen prosessi ja tarvittava laitteisto sekä kuvankäsittelyn perusteet
- multimedia eli kuvan äänen ja liikkeen yhdistäminen yksinkertaisimmilla esitysohjelmilla

Arvioinnin perusteet:

- oppimistehtävät ja – harjoitukset
- jatkuva näyttö
- mahdollisesti tentti/koe

5.2.1.1.5 Tiedotus ja markkinointi 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Sisäinen tiedottaminen
- Ulkoinen tiedottaminen
- Markkinoinnin perusteet
- Varainhankinnan perusteet (avustukset, sponsorit, säätiöt, arpajaiset)
- Työhakemuksen laatiminen
- Ansioluettelo, CV
- Erilaiset hakemukset ja tiedotteet (lehdistötiedote, tarjouspyyntö, tarjous jne.)
- Tapahtuman/leirin mainoksen laatiminen
- Leirikirjeen laatiminen
- Raportin laatiminen
- Raportointi
- Nuorisotiedotus- ja neuvonta

Arvioinnin perusteet:

- oppimistehtävät ja -harjoitukset
- tentti
- jatkuva näyttö
- itse arviointi

5.2.1.1.6 Tietotekniikka 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Tietotekniikan laitteiston käytön perusteet
- Tekstinkäsittelyn perusteet, asiakirjastandardi
- Sähköpostin ja internetin kehittynyt käyttö
- Kuvankäsittely; kuvien skannaus ja tallennus ja liittäminen asiakirjoihin

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti tehdyt harjoitustehtävät
- mahdollisesti koe

5.2.1.1.7 Nuoriso- ja vapaa-aika-alan tiedonhankinta ja -tuottaminen 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Tiedonhallinnan strategiat, tiedonhankinta, tiedonhallinta, tiedonlähteiden arviointi ja soveltaminen
- Kirjasto tiedonhankinnan lähteenä
- Alan ammattilehdet
- Internetin mahdollisuudet tiedonhankinnassa
- Asiantuntijat tiedonhankinnan lähteenä

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti tehdyt oppimistehtävät ja -harjoitukset
- jatkuva näyttö

5.2.1.1.8 Opinto-ohjaus 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- ryhmä- ja henkilökohtainen ohjaus
- opiskelijan henkilökohtaisen oppimissuunnitelman tekeminen
- perustaitojen valmentaminen

Arvioinnin perusteet:

- opiskelija osallistuu opinto-ohjauksen tunneille ja henkilökohtaiseen ohjaukseen
- huolehtii omien opintojensa etenemisestä asianmukaisesti

5.2.1.1.9 Viestintä ja tiedotus 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Suoritetaan työssäoppimisena (Nuoriso- ja vapaa-aika-alan työkentät – työssäoppimisyksikön yhteydessä).

Arvioinnin perusteet:

- työssäoppimistehtävät
- työpaikkaohjaajan arviointi

5.2.1.2 Yksilö- ja ryhmäohjaus, 20 ov

Opintokokonaisuus on jaettu 10 opintojaksoon (sekä 6 ov työssäoppimiseen): kehityspsykologia 2 ov, elämänkulun yhteiskunnallisuus 1 ov, kasvatus ja elinikäinen oppiminen 2 ov, ryhmätoiminnan perusteet 2 ov, ohjaamisen perusteet 1 ov, leikit ja pelit ohjaamisen välineenä 1 ov, erityispedagogiikan perusteet 1 ov, sosiaalipedagogiikan perusteet 1 ov, ensiapu 1-2 2 ov, koulutustilanteet 1 ov, ohjaajana kehittyminen 2 (top2) 3 ov sekä ohjaajana kehittyminen 1 (top1) 3 ov.

Opintokokonaisuuden tuottama osaaminen ja tavoitteet paikallisten alueellisten tarpeiden pohjalta

Yksilö- ja ryhmäohjaus opintokokonaisuuden tuottamaa osaamista on, että opiskelija tuntee ihmisen elämänkaaren eri vaiheet sekä niihin liittyviä kehityskriisejä.

Hänen on osattava tunnistaa ohjattavien valmiuksia ja tarpeita kehityspsykologiaa hyväkseen käyttäen sekä osattava ottaa huomioon eri-ikäisten psyykkiset ja fyysiset valmiudet osallistua ohjattuun toimintaan. Opiskelijan on osattava tunnistaa myös oman kehitysprosessinsa olennaisimmat vaiheet.

Opiskelijan on osattava suunnitella tavoitteellisia ohjaustilanteita siten, että hän käyttää hyväkseen ihmisen elämänkulun eri vaiheiden tuntemustaan ja ottaa huomioon eri-ikäisten valmiudet osallistua ohjattuun toimintaan. Hänen on osattava ohjaustoimintaa suunnitellessaan ja toteuttaessaan ottaa huomioon ohjattavien kasvu- ja yhteiskunnallinen ympäristö. Opiskelija tuntee ohjaamisen prosessin ja ymmärtää tavoitteiden merkityksen ohjaustyössä sekä hänen on osattava ohjaustilanteissa soveltaa tietojaan ryhmädynamiikasta ja ryhmien yhteisöllisestä kehityksestä.

Opiskelijan on osattava toiminnanohjauksessa ottaa huomioon pienryhmäkäyttäytymisen luonne sekä yksilön asema ja tarpeet ryhmän jäsenenä. Opiskelija tuntee leikin merkityksen eri-ikäisten ihmisten ohjauksen välineenä.

Opiskelijan on osattava ohjaustilanteissa tulkita ohjattavien käyttäytymistä erilaisten ihmiskäsitysten valossa. Hän ymmärtää kasvatuksen perusteita ja osaa arvioida ohjaustilanteita kasvatustieteen näkökulmasta. Hänen on osattava kehittää ammattitaitoaan ajankohtaisia nuoriso- ja vapaa-aika-alan ammattijulkaisuja käyttäen.

Opiskelijan on osattava tunnistaa erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden valmiuksia ja tarpeita. Hänen on osattava toiminnanohjauksessa ottaa huomioon kehityshäiriöitä, vammaisten yksilöllisiä tarpeita, rajoitteita ja voimavaroja. Opiskelija tietää erilaisista oppimisvaikeuksista sekä tietää varhaisen puuttumisen merkityksen oppimisvaikeuksiin.

Opiskelijan on osattava suunnitella ja järjestää nuoriso- ja vapaa-aikatoimintaa yhteisökasvatuksellisista lähtökohdista. Hänen on osattava järjestää ohjattavien elämönhallintaitoja tukevaa toimintaa.

Hänen on osattava rakentaa luottamuksellisia suhteita ohjaamiensa ryhmien ja yksilöiden kanssa. Hänen on osattava organisoida itseohjautuvia ryhmiä ja ryhmien välistä yhteistoimintaa.

Opiskelija omaa Suomen Punaisen Ristin vaatimusten mukaan Ensiapu 1-2 ja lisäksi erä- ja leiriensiaputaidot

Opiskelijan on osattava käytännön ohjaustilanteissa soveltaa neuvonnan ja opastamisen palveluperiaatteita. Hänen on osattava suunnitella ja toteuttaa koulutus- ja/tai neuvontatilanne. Hänen on tunnettava tavallisimpien esityslaitteiden käyttö ja toiminta ja osattava valmistaa materiaalia esitysohjelmalla ja muilla keinoin. Opiskelija tuntee ihmisen oppimisen lainalaisuuksia.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät

- Elämänkaariajattelun keskeiset ajatukset
- Ihmisen psyykkiseen kehitykseen vaikuttavat tekijät (perimä, ympäristö, oma suhtautuneisuus)
- Ihmisen kehitys eri osa-alueilla (mm. fyysinen, kognitiivinen, emotionaalinen, sosiaalinen ja moraalinen kehitys)

- Sosiaalinen toimintaympäristö ja yhteiskunnalliset muutokset
- Vanhemmuuden roolikartta ja sen soveltaminen ohjaajan työssä
- Ihmiskäsitys ohjausvalintojen lähtökohtana
- Elinikäinen oppiminen ja oman oppimisprosessin tunnistaminen
- Yhteisöt yksilön sosiaalisena ympäristönä
- Kasvatuksen historia ja kasvatustieteen perusteet (mm. erilaiset kasvatustyyliä)
- Ohjaamisen prosessi; pienimuotoisen ohjausharjoituksen suunnittelu, toteutus ja arviointi
- Ryhmän prosessi, kehitysvaiheet ja niihin vaikuttaminen.
- Ryhmädynamiikka ja ryhmän rakenteet.
- Leikin teoria
- Nuoriso- ja vapaa-aikatoiminnan pelien keskeiset säännöt
- Erityispedagogiikan merkitys ohjaustyössä
- Vammaisuus ja vammaisten yksilöllisten tarpeiden, rajoitteiden ja voimavarojen huomioiminen ja tukeminen sekä erilaiset auttamisjärjestelmät
- Erilaiset oppimisvaikeudet ja niiden huomioiminen ohjaustoiminnassa
- Sosiaalipedagogiikan perusteet
- Yhteisökasvatuksen perusmenetelmät, retket, juhlat ja muu toiminta
- Suomen Punaisen Ristin vaatimusten mukaan Ensiapu 1-2
- Oppimisen pääperiaatteet ja teoriat
- Esitysohjelman hyödyntäminen koulutuksessa ja koulutusmateriaalin tuottamisessa; koulutustilanteen suunnitteluprosessi, ennakkomateriaalin valmistelu, havainnollistamisen eri menetelmät.
- Ohjauksen ja opettamisen eri tyylit ja menetelmät

Opiskelu sisältää teoriaopintoja, oppimistehtäviä, käytännön harjoituksia, ryhmätöitä, työssäoppimista 6 ov sekä opintokäyntejä.

Opintokokonaisuuden arviointikriteerit:

Arviointi, kiitettävä (K5)

Opiskelijan on osattava

- ihmisen elämänkaaren eri vaiheet sekä niihin liittyviä kehityskriisejä.

- tunnistaa ohjattavien valmiuksia ja tarpeita kehityspsykologiaa hyväkseen käyttäen sekä osattava ottaa huomioon eri-ikäisten psyykkiset ja fyysiset valmiudet osallistua ohjattuun toimintaan.
- tunnistaa myös oman kehitysprosessinsa olennaisimmat vaiheet.
- suunnitella tavoitteellisia ohjaustilanteita siten, että hän käyttää hyväkseen ihmisen elämänkulun eri vaiheiden tuntemustaan ja ottaa huomioon eri-ikäisten valmiudet osallistua ohjattuun toimintaan.
- ohjaustoimintaa suunnitellessaan ja toteuttaessaan ottaa huomioon ohjattavien kasvu- ja yhteiskunnallinen ympäristö.
- ohjaamisen prosessi ja ymmärtää tavoitteiden merkityksen ohjaustyössä sekä hänen on osattava ohjaustilanteissa soveltaa tietoaan ryhmädynamiikasta ja ryhmien yhteisöllisestä kehityksestä.
- toiminnanohjauksessa ottaa huomioon pienryhmäkäyttäytymisen luonne sekä yksilön asema ja tarpeet ryhmän jäsenenä.
- ymmärtää leikin merkityksen eri-ikäisten ihmisten ohjauksen välineenä.
- ohjaustilanteissa tulkita ohjattavien käyttäytymistä erilaisten ihmiskäsitysten valossa. Hän ymmärtää kasvatuksen perusteita ja osaa arvioida ohjaustilanteita kasvatustieteen näkökulmasta.
- kehittää ammattitaitoaan ajankohtaisia nuoriso- ja vapaa-aika-alan ammattijulkaisuja käyttäen.
- tunnistaa erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden valmiuksia ja tarpeita.
- toiminnanohjauksessa ottaa huomioon kehityshäiriöitä, vammaisten yksilöllisiä tarpeita, rajoitteita ja voimavaroja.
- tietää erilaisista oppimisvaikeuksista sekä tietää varhaisen puuttumisen merkityksen oppimisvaikeuksiin.
- suunnitella ja järjestää nuoriso- ja vapaa-aikatoimintaa yhteisökasvatuksellisista lähtökohdista.
- järjestää ohjattavien elämänhallinnantaitoja tukevaa toimintaa.
- osattava rakentaa luottamuksellisia suhteita ohjaamiensa ryhmien ja yksilöiden kanssa. Hänen on osattava organisoida itseohjautuvia ryhmiä ja ryhmien välistä yhteistoimintaa.
- Suomen Punaisen Ristin vaatimusten mukaan Ensiapu 1-2 ja lisäksi erä- ja leiriensiaputaidot

- käytännön ohjaustilanteissa soveltaa neuvonnan ja opastamisen palveluperiaatteita.
- suunnitella ja toteuttaa koulutus- ja/tai neuvontatilanne. Hänen on tunnettava tavallisimpien esityslaitteiden käyttö ja toiminta ja osattava valmistaa materiaalia esitysohjelmalla ja muilla keinoin. Opiskelija tuntee ihmisen oppimisen lainalaisuuksia.

Arviointi, hyvä taso (H 3)

Opiskelija osaa

- ihmisen elämänkaaren eri vaiheet ja keskeiset kehityskriisit
- perustiedot eri-ikäisten psyykkisistä valmiuksista
- hyvin käyttää työssään yksilön elämäntilanteeseen liittyvää tietämystään
- ohjata yksilöitä ja ryhmiä tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti
- ottaa huomioon ohjattavien yksilöllisiä ja sosiaalisia tarpeita
- suunnitella, ohjata ja arvioida eri harrastusalojen toimintaa
- leikin merkityksen ohjaustoiminnassa
- tuntee erilaisia oppimisvaikeuksia ja toiminnan rajoituksia
- opastaa vaikeuksiin joutuneita hakeutumaan auttamisjärjestelmien piiriin
- työskennellä erityisryhmien kanssa
- Suomen Punaisen Ristin vaatimusten mukaan Ensiapu 1-2 taidot
- suunnitella, toteuttaa ja arvioida koulutustilanteita työssään
- käyttää esityslaitteita

Arviointi, tyydyttävä taso (T1)

Opiskelijan tulee osata

- tuntee ihmisen elämänkaaren eri vaiheet ja keskeiset kehityskriisit
- omata perustiedot eri-ikäisten psyykkisistä valmiuksista
- käyttää työssään yksilön elämäntilanteeseen liittyvää tietämystään
- ohjata yksilöitä ja ryhmiä tavoitteellisesti
- käyttää työssään yksilön kehitykseen ja elämäntilanteeseen liittyvää tietämystään
- ohjata yksilöitä ja ryhmiä tavoitteellisesti
- ottaa huomioon ohjattavien yksilöllisiä tarpeita
- suunnitella, ohjata ja arvioida eri harrastusalojen toimintaa työryhmän jäsenenä

- tuntee leikin merkityksen ohjaustoiminnassa
- tunnistaa erilaisia oppimisvaikeuksia ja toiminnan rajoituksia
- opastaa vaikeuksiin joutuneita hakeutumaan auttamisjärjestelmien piiriin
- työskennellä erityisryhmiä ohjaavan työryhmän jäsenenä
- antaa hätäensiapua
- suunnitella ja toteuttaa koulutustilanteen työssään
- käyttää tavallisimpia esityslaitteita

Opintokokonaisuuden arviointisuunnitelma:

Yksilö- ja ryhmänohjaus opintokokonaisuus arvioidaan teoria- ja käytännönkokeilla, oppimistehtävien, portfolioiden, oppimispäiväkirjojen ja muiden kirjallisten tehtävien avulla, työssäoppimisjaksoilla, jatkuvalla näytöllä sekä näytöllä. Ammattiosaamisen näytöissä opiskelijaa arvioidaan aidoissa työtilanteissa. Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T1 – K5. Opintojakson arvosanan päättää kunkin opintojakson opettaja huomioiden opiskelijan itsearvioinnin sekä työssäoppimisen ja näytön arvosanan. Työssäoppimisen arvioivat työpaikkaohjaaja, opettaja ja opiskelija. Myös ammattiosaamisen näyttö arvioidaan asteikolla T1 – K5.

Näytön arviointiin osallistuvat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Opintojakson arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opintokokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamisessa esimerkiksi opettajan ja opiskelijan välisillä keskusteluilla. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan oppimisprosessin eteneminen siten, että arvioinnissa painottuu loppuvaiheen osaaminen. Opintokokonaisuuden arvosana muodostuu opintojaksojen arvioinneista ja näyttöjen arvioinneista.

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- ihmisen elämänkaaren eri vaiheiden tunteminen ja kehitysvaiheiden huomioon ottaminen ohjaustilanteessa
- ryhmädynamiikan ja kasvuympäristöjen tunteminen sekä vuorovaikutusta vahvistavien ohjaustilanteiden toteutus yksilö- ja ryhmäohjauksessa
- eri harrastusalojen ominaispiirteiden perustekniikoiden tuntemus ja osaaminen
- tavoitteellisten ja kasvatuksellisten tilanteiden tai tilaisuuksien suunnittelu ja toteutus

- kriisitilanteisiin joutuneiden ja erityistä tukea tarvitsevien ohjaus
- omasta ja ohjattavien turvallisuudesta huolehtiminen sekä ensiaputaitojen hallinta.

Ydinosaamisesta tässä opintokokonaisuudessa arvioidaan vuorovaikutus- ja viestintätaidot.

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja arvioi eri-ikäisten vapaaehtoista ja virikkeellistä harrastustoimintaa.

Opiskelija suunnittelee kohderyhmän tarpeiden mukaisen ohjaustilanteen ja siihen soveltuvat ohjausmenetelmät. Hän rakentaa näyttötilanteesta kokonaisuuden, jossa on selkeä aloitus-, toteutus- ja lopetusvaihe. Opiskelija laatii toimintaa varten myös turvallisuussuunnitelman, jossa kartoitetaan näyttötilanteeseen mahdollisesti liittyvät vaarat ja riskitekijät, sekä varmistaa ensiavun välittömän saannin tarvittaessa. Mikäli näyttötilanne vaatii, tulee opiskelijan hankkia alaikäisten henkilöiden huoltajien suostumus näyttöön osallistumiseen.

Näyttöympäristö

Näytössä opiskelijalla on ohjattavanaan näyttöön soveltuva ryhmä. Näyttöympäristö voi olla esimerkiksi nuorisotalo, järjestö, seurakunnan tai yksityisen kerho-, leiri- tai iltapäivätoiminta, jossa järjestetään kasvatuksellista toimintaa. Näytön voi antaa yksin, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työryhmän jäsenenä. Näyttöympäristössä tulee olla näytön kannalta asianmukaiset tilat, tarvikkeet ja välineet. Näyttöympäristön on sovelluttava sekä yksilö- että ryhmäohjaukseen.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
<p>Työprosessin hallinta Ryhmätoiminnan tunteminen</p> <p>Tavoitteiden nimeäminen</p> <p>Palautteen käyttö arvioinnissa</p>	<p>varmistaa, että jokainen ryhmäläinen on mukana toiminnassa.</p> <p>nimeää muutamia tavoitteita ryhmän toiminnalle.</p> <p>kykenee ottamaan vastaan palautetta ja arvioi ohjattuna omaa toimintaansa.</p>	<p>tunnistaa ryhmän kehitysvaiheen ja huomioi ympäristön vaikutuksen ryhmän toimintaan.</p> <p>ylläpitää ohjattavien omaa aktiivisuutta.</p> <p>asettaa tavoitteet ohjattavien tai ryhmän tarpeiden mukaan.</p> <p>ottaa huomioon ryhmän taustan.</p> <p>ottaa rakentavasti vastaan palautetta ja osaa arvioida omaa toimintaansa.</p>	<p>huomioi yksilön osana ryhmää ja löytää ryhmästä vahvuuksia, joiden avulla edetään ennalta asetettuihin tavoitteisiin.</p> <p>käyttää ryhmän toimintaa hyväkseen yksilön kasvun tukemisessa.</p> <p>asettaa ryhmän kehittämistä tukevia pitkän tähtäimen tavoitteita.</p> <p>hankkii järjestelmällisesti palautetta ja osaa arvioida omaa toimintaansa kriittisesti ja monipuolisesti.</p>
<p>Työtehtävän hallinta Ohjaustilanteiden käyttö kasvun tukemisen välineenä</p> <p>Toiminta työyhteisön jäsenenä</p> <p>Erytystä tukea tarvitsevien ohjaus</p>	<p>osallistuu ohjaustilanteisiin rohkaisten ryhmän jäseniä mukaan toimintaan.</p> <p>käyttää valitsemaansa ohjausmenetelmää ja välineistöä.</p> <p>noudattaa työyhteisön sääntöjä ja pystyy ottamaan vastaan palautetta omasta käyttäytymisestään.</p> <p>varmistaa, että jokainen ryhmäläinen on mukana toiminnassa.</p>	<p>käyttää keskeisimpiä ohjaamisen menetelmiä ryhmäläisten kasvun tukemiseen.</p> <p>toimii johdonmukaisesti työyhteisön jäsenenä ja muuttaa toimintaansa mahdollisen palautteen perusteella.</p> <p>huomaa erityistä tukea tarvitsevat ryhmäläiset ja tunnistaa heidän valmiutensa ja tarpeensa.</p>	<p>käyttää toiminnassaan monipuolisesti erilaisia ohjausmenetelmiä ja ottaa huomioon ryhmäläisten erilaiset tarpeet.</p> <p>hoitaa ohjaustilanteissa esille tulevat yllätystekijät ja suhteuttaa ne menetelmiin.</p> <p>toimii aloitteellisesti työyhteisön kehittämiseksi ja muuttaa toimintaansa saamansa palautteen perusteella.</p> <p>vahvistaa erityisryhmiä sosiaalisesti ja ohjaa ryhmäläisiä kriisitilanteissa avun piiriin.</p>
<p>Työn perustana olevan tiedon hallinta Elämänkaarivaiheet</p>	<p>huomioi eri-ikäisten fyysiset ja psyykkiset valmiudet osallistua ohjattuun toimintaan.</p>	<p>valitsee eri-ikäisten ihmisten muodostamille ryhmille sopivia ohjausmenetelmiä.</p>	<p>ottaa ohjaustoiminnassaan huomioon elämänkaaren eri vaiheet.</p> <p>tukee ohjattavia kehitysvaiheisiin liittyvissä kriiseissä ja löytää vahvuuksia, joiden varassa he voivat toimia.</p>

Auttamisjärjestelmät	tunnistaa erityistä tukea tarvitsevan yksilön.	opastaa yksilön oikean auttamisjärjestelmän piiriin.	osallistuu yksilön tukemiseen auttamisjärjestelmän piirissä.
Ohjausmenetelmät	käyttää joitakin ohjausmenetelmiä ja laatii työleen ammatilliset tavoitteet.	hallitsee perusmenetelmät ja perusvälineistön, joita käyttää monipuolisesti. soveltaa menetelmäosaamista.	käyttää ryhädynamiikan periaatteita ohjausmenetelmissä ja ottaa ryhmien yhteisöllisyyden huomioon toiminnassaan.
Työturvallisuuden hallinta Fyysinen ja psyykinen turvallisuus	valitsee ohjattuna menetelmät järjestettyyn toimintaan niin, että kenenkään psyykinen tai fyysinen turvallisuus ei vaarannu. kertaa sovitut pelisäännöt ja turvallisuusohjeet.	valitsee itsenäisesti sellaiset toimintatavat, ettei kenenkään turvallisuus vaarannu. hallitsee ensiaputaidot sekä alaan keskeisesti liittyvät turvallisuusmääräykset.	opastaa ohjattaviaan laitteiden ja varusteiden turvallisessa käytössä. ottaa vastuun omasta ja ohjattaviensa turvallisuudesta kaikissa tilanteissa niin, ettei kenenkään turvallisuus vaarannu.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Vuorovaikutus- ja viestintätaidot	kiinnittää huomiota omaan kokonaisuutensa.	kehittää omaa kokonaisuutensa. tiedostaa omia persoonallisia viestinnällisiä vahvuuksiaan.	tulkitsi ja käyttää tietoisesti sanatonta viestintää.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Työssäoppimisjakson viimeisellä viikolla opiskelija näyttää saavuttamansa osaamisen tason ohjaamalla ryhmää. Näyttöä varten opiskelija laatii suunnitelman, jonka hän on yhdessä ohjattaviensa kanssa ideoinut työssäoppimisen alkujaksolla.

Opiskelija käy suunnitelman läpi työyhteisön kanssa ja sopii työnjaosta, tarvikkeista ja välineistä sekä ennakoi mahdollisia riskejä. Opiskelija käyttää ryhmän ohjauksessa monipuolisia työ- ja toimintatapoja. Arviointikeskustelu käydään yhdessä ryhmän ja työyhteisön kanssa. Opiskelija laatii kokonaiskuvauksen ryhmän toiminnasta ja kehityksestä sekä tavoitteiden toteutumisesta.

Esimerkki 2:

Näyttö ajoittuu koko työssäoppimisen jaksolle. Näytön teema sovitaan yhdessä työpaikkaohjaajan kanssa ensimmäisen viikon aikana. Näyttö voidaan toteuttaa esimerkiksi vapaa-ajan toimintana tai näyttöympäristöön soveltuvana erillisenä projektina. Opiskelija laatii toimintaa koskevat suunnitelmat viikko-, päivä-

ja toimintahetkitasolle. Suunnitelmasta ilmenevät tavoitteet, työmuodot ja kohderyhmä sekä toiminnan teoreettiset perustelut. Opiskelija ohjaa ryhmää tai ryhmiä suunnitelman mukaisesti. Opiskelija arvioi oppimistaan oppimispäiväkirjan avulla ja kokoaa näyttökansioon kaikki tuotokset, kuten suunnitelmat, oppimispäiväkirjan, itsearvioinnin ja mahdollisen muun materiaalin. Arviointikeskusteluun osallistuvat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja.

Esimerkki 3:

Opiskelijaryhmä työskentelee näytössä tiiminä. Tiimi laatii yhdessä yksityiskohdallisen ryhmänohjaussuunnitelman, josta on selkeästi nähtävissä tiimin ja työyhteisön jäsenten vastuualueet, toiminnan kohde, työn tavoitteet ja työmenetelmät. Tiimi neuvottelee työyhteisön kanssa suunnitelman toimivuudesta. Ohjaustilanteessa tiimin jäsenet osoittavat yhteistyötaitojaan ja kykyjään toimia yhteisten tavoitteiden mukaisesti. Tiimi selviytyy myös yllättävistä tilanteista. Suunnitelmassa, toteutuksessa ja arvioinnissa on nähtävissä jokaisen tiimin jäsenen rooli. Tiimi laatii toiminnastaan prosessikuvauksen ja arvioi omaa toimintaansa yhteisen keskustelun ja saamiensa palautteiden perusteella. Arvioinnissa ja palautteessa käytetään vertais- ja itsearviointia sekä ulkoista arviointia.

5.2.1.3 Ohjaus eri toimintaympäristöissä, 20 ov

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät:

Opintokokonaisuus sisältää kurssit: Elämypedagogiikan perusteet 1 ov, leiri- ja retkitoiminnan perusteet 1 ov, kädentaitojen perusteet 1 ov, sekä toiminnan järjestäminen 2 ov, jotka suoritetaan ensimmäisen vuoden aikana. Sekä järjestyksen valvojakurssi 1 ov, kansalais-toiminta ja vapaaehtoistyö 1 ov, ammattietiikka sekä monikulttuurinen työ 1 ov, jotka käydään toisen vuoden aikana. Lisäksi opintokokonaisuuteen kuuluu nuoriso- ja vapaa-aika alan toimintaympäristö 3 ov, ja tutustuminen nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen toimintaympäristöihin 3 ov, jotka suoritetaan työssäoppimisena ensimmäisen vuoden aikana, sekä nuoriso- ja vapaa-aika-alan työkentät, joka suoritetaan toisen vuoden aikana.

Keskeinen sisältö on

- työskentely nuoriso- ja vapaa-aika-alan keskeisissä
- toimintaympäristöissä.

- nuoriso- ja vapaa-aikapalvelujen ja toiminnan järjestäminen.
- nuoriso- ja vapaa-aika-alan ammattietiikan, työlainsäädännön sekä
- työsuojelu- ja muiden määräysten noudattaminen.
- moniammatillisen yhteistyön hallinta ja ammattitaidon kehittäminen.

Opintokokonaisuuden arviointikriteerit:

Arviointi, kiitettävä (K5)

Opiskelijan on osattava toimia kansalaistoimintaa ja vapaaehtoistyötä harjoittavissa järjestöissä vastuullisissa toiminnanohjaustehtävissä kansalaistoiminnan ja järjestötyön periaatteiden mukaisesti.

Opiskelija tuntee julkisen sektorin tarjoamat tukipalvelut ja avustukset kansalaistoiminnalle ja vapaaehtoistyölle.

Opiskelija pystyy hyväksytysti toimimaan järjestyksenvalvojana tavanomaisissa tilaisuuksissa ja hoitamaan lain mukaan järjestyksenvalvojalle kuuluvat tehtävät.

Opiskelija tutustuu elämyspedagogiikan historiaan ja menetelmiin.

Hän osaa erottaa elämys- ja toimintapedagogiikan yhtenä pedagogisena vaihtoehtona ja ymmärtää fyysisen ja henkisen turvallisuuden merkityksen. Opiskelija osaa suunnitella ja toteuttaa leiri- ja retkitoimintaa ja käyttää arviointia työn kehittämisen välineenä. Hän ymmärtää kestäväen kehityksen ja luonnonsuojelun vaatimukset leiri- ja retkitoiminnan järjestämisessä ja osaa liikkua luonnossa sekä ohjata ryhmiä retkillä.

Opiskelija osaa käyttää keskeisiä kuvailmaisun ja askartelun materiaaleja ja menetelmiä työssään ja soveltaa menetelmiä eri-ikäisille ohjattaville

Opiskelija osaa järjestää tapahtumia ja tilaisuuksia sekä muuta tavoitteellista toimintaa eri toimintaympäristöissä.

Opiskelija tuntee tapahtumajärjestämiseen liittyvät periaatteet, lupakäytännöt ja määräykset ja osaa tarvittaessa käyttää ammattimaisia ohjelmantuottajia

Opiskelija ymmärtää hyvän elämän merkityksen ja tarkoituksen niin omassa kuin muidenkin ihmisten elämässä. Opiskelija hahmottaa suhdettaan toisiin ihmisiin erilaisten ihmiskäsitysten kautta.

Opiskelija ymmärtää lupauksien, salaisuuksien ja vaitiolovelvollisuuden merkityksen tulevassa työssään ja osaa kunnioittaa muiden ihmisten tahtoa.

Opiskelija osaa arvioida omaa työtään lakien, asetusten ja moraalien näkökulmasta. Opiskelija osaa ottaa huomioon nuoriso- ja vapaa-aikatoimintaa suunnitellessaan ja toteuttaessaan myös kansainvälisyyden, monikulttuurisuuden ja ohjattavien erilaiset taustat.

Opiskelija tuntee erilaisia nuoriso- ja vapaa-aika-alan toimintaympäristöjä ja niiden toimintaperiaatteita, organisaatiota ja rahoituslähteitä

Opiskelija tuntee nuoriso- tai vapaa-aika-alan toimintaympäristön toimijat, yhteistyökumppanit ja niiden toimintaperiaatteet.

Opiskelija tuntee työprosessin.

Opiskelija osaa toimia moniammatillisen työryhmän jäsenenä. Opiskelija ymmärtää ja tuntee työympäristön taloudelliset realiteetit ja hankintaperusteet.

Opiskelija osaa suunnitella opintonsa tavoitteellisesti.

Opiskelija hallitsee opiskelussaan tarvittavat perustaidot.

Arviointi, hyvä taso (H 3)

Opiskelijan on osattava toimia kansalaistoimintaa ja vapaaehtoistyötä harjoittavissa järjestöissä toiminnanohjaustehtävissä kansalaistoiminnan ja järjestötyön periaatteiden mukaisesti työryhmän jäsenenä

Opiskelija tuntee julkisen sektorin tarjoamat tukipalvelut ja avustukset kansalaistoiminnalle ja vapaaehtoistyölle.

Opiskelija pystyy hyväksytysti toimimaan järjestyksenvalvojana tavanomaisissa tilaisuuksissa ja hoitamaan lain mukaan järjestyksenvalvojalle kuuluvat tehtävät.

Opiskelija tutustuu elämyspedagogiikan historiaan ja menetelmiin.

Opiskelija osaa ohjata elämyspedagogisia harjoitteita turvallisesti.

Opiskelija osaa suunnitella ja toteuttaa leiri- ja retkitoimintaa.

Opiskelija osaa järjestää tapahtumia ja tilaisuuksia työryhmän jäsenenä.

Opiskelija tuntee tapahtumajärjestämiseen liittyvät periaatteita, lupakäytäntöjä ja määräyksiä ja osaa tarvittaessa käyttää ammattimaisia ohjelmantuottajia.

Hän ymmärtää kestäväen kehityksen ja luonnonsuojelun vaatimuksia leiri- ja retkitoiminnan järjestämisessä ja osaa liikkua luonnossa sekä ohjata ryhmiä retkillä.

Opiskelija osaa ottaa huomioon nuoriso- ja vapaa-aikatoimintaa suunnitellessaan ja toteuttaessaan myös kansainvälisyyttä ja monikulttuurisuutta.

Opiskelija tuntee nuoriso- ja vapaa-aika-alan toimintaympäristöjä ja niiden toimintaperiaatteita, organisaatiota ja rahoituslähteitä

Opiskelija tuntee nuoriso- tai vapaa-aika-alan toimintaympäristön toimijoita, yhteistyökumppaneita ja niiden toimintaperiaatteita.

Opiskelija osaa toimia moniammatillisen työryhmän jäsenenä. Opiskelija ymmärtää ja tuntee työympäristön taloudellisia realiteetteja ja hankintaperusteita.

Opiskelija osaa suunnitella opintojaan tavoitteellisesti.

Opiskelija hallitsee opiskelussaan tarvittavia perustaitoja.

Arviointi, tyydyttävä taso (T1)

Opiskelijan on osattava:

Opiskelijan on osattava toimia yhteistyössä nuoriso- ja vapaa-aikatoiminnalle läheisten alojen toimialojen kanssa.

Opiskelijan on osattava määritellä ja perustella nuoriso- ja vapaa-aikatoiminnan rooli erilaisissa yhteistyö- ja palvelukokonaisuuksissa.

Hänen on osattava toimia hankkeita ja palvelukokonaisuuksia suunnittelevan, toteuttavan ja arvioivan työryhmän jäsenenä.

Opiskelijan on osattava seurata nuoriso- ja vapaa-aika-alalla tapahtuvia muutoksia, sekä kehittää ammattitaitoaan ja työtään.

Hänellä tulee olla elinikäisen oppimisen edellyttämät oppimisvalmiudet sekä kyky arvioida omaa oppimistaan ja osaamistaan, suunnitella opiskeluaan ja asettaa itselleen oppimistavoitteita.

Hänen on osattava selviytyä uusista ja yllättävistä tilanteista sekä toimia ohjattaviensa tarpeet ja odotukset huomioon ottaen.

Hänen on osattava myös arvioida ja jäsentää tietoa.

Arviointisuunnitelma:

Ohjaus eri toimintaympäristöistä arvioidaan teoriakokeilla, oppimistehtävien, portfolioiden, oppimispäiväkirjojen ja muiden kirjallisten tehtävien avulla, koulun sisällä tehtävissä projekteissa, työssäoppimisjaksolla, jatkuvalla näytöllä sekä näytöllä.

Ammattiosaamisen näytöissä opiskelijaa arvioidaan aidoissa työtilanteissa. Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T1 – K5. Opintojakson arvosanan päättävät opintojakson opettajat yhdessä huomioiden opiskelijan itsearviointin sekä työssäoppimisen ja näytön arvosanan, jos opintojaksoon kuuluu työssäoppimista ja näyttö. Työssäoppimisen arvioivat työpaikkaohjaaja, opettaja ja opiskelija. Myös ammattiosaamisen näyttö arvioidaan asteikolla T1 – K5.

Näytön arviointiin osallistuvat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Opintojakson arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opintokokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamisessa esimerkiksi opettajan ja opiskelijan välisillä keskusteluilla. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan oppimisprosessin eteneminen siten, että arvioinnissa painottuu loppuvaiheen osaaminen. Opintokokonaisuuden arvosana muodostuu opintojaksojen arvioinneista ja näyttöjen arvioinneista.

Näytöissä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- Toiminnan taloudellisuus
- Toiminnan järjestäminen
- Toimintaympäristön hallinta
- Työtehtävien kehittäminen
- Työyhteisön jäsenenä toimiminen
- Moniammatillinen yhteistyö
- Ohjaustilanteen hoitaminen
- Oman ammattialan keskeisten säädösten tunteminen
- Alan kasvatustavoitteet
- Työlainsäädäntö ja alan työehtosopimus
- Asiakasturvallisuudesta huolehtiminen
- Yhteistyötaidot
- Yrittäjyys
- Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta
- Työsuojelusta ja terveydestä huolehtiminen

Ydinosaamisesta tässä opintokokonaisuudessa arvioidaan yhteistyötaitoja. Yhteisistä painotuksista arvioidaan yrittäjyys, työsuojelusta ja terveydestä huolehtiminen ja laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta.

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja arvioi toimintaa sekä selvittää toiminnan päätöksenteko- ja rahoitusjärjestelmää valitsemassaan toimintaympäristössä. Opiskelija perehtyy valitun näyttöympäristön toimintaan, organisaatioon ja päätök-

sentekojärjestelmään. Hän selvittää, mistä toiminta saa rahoituksensa ja mistä kokonaisrahoitus muodostuu. Hän selvittää näyttöympäristössä käytetyn työmuodon synnyn ja sen, mikä yhteiskunnallinen muutos on vaatinut kyseisen työmuodon aloittamisen. Opiskelija selvittää myös, mitkä lait ja säädökset säätelevät toiminnan järjestämistä. Hän paneutuu alan työehtosopimukseen ja työsuojelutoimintaan.

Opiskelija selvittää, mitä yhteistyökumppaneita näyttöympäristössä on ja miten yhteistyö käytännössä toimii. Hän ottaa selville toiminnan tavoitteet ja roolin yhteistyötilanteissa. Opiskelija perehtyy myös näyttöympäristön laatukriteereihin ja niiden toimivuuteen käytännössä.

Näyttöympäristö

Näyttöympäristönä voivat olla julkisella sektorilla esimerkiksi kunnan vapaa-aika-, sivistys- tai sosiaalitoimen alaiset nuoriso- tai vapaa-aikatoimen työpaikat tai lastensuojelu- ja nuorisohuoltolaitokset. Yksityisellä sektorilla näyttöympäristöjä ovat esimerkiksi nuoriso- tai vapaa-aika-alan palveluyritykset tai osuuskunnat. Näyttöympäristö voi olla kansalais- tai järjestötoiminnan toimipaikka. Näytön voi antaa yksin, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työryhmän jäsenenä. Näyttöympäristössä tulee olla näytön kannalta asianmukaiset tilat, tarvikkeet ja välineet.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYYYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Toiminnan taloudellisuus	toimii ennalta laaditun budjetin mukaisesti.	toimii suunnitelmallisesti ja taloudellisesti. seuraa ja talouden toteutumista työssään.	selvittää kunnan, valtion ja rahoitusta jakavien yhteisöjen ja yritysten tarjoamat tuet.
Toiminnan järjestäminen	toimii ohjattuna tapahtuman ja toiminnan järjestämisessä.	järjestää tavoitteellista toimintaa valitsemissaan toimintaympäristöissä.	huomioi taloudellisimman tavan järjestää toimintaa ja selvittää mahdollisuudet rahallisiin avustuksiin.
Toimintaympäristön hallinta	ottaa toiminnan suunnittelussa huomioon toimintaympäristön työmuotoja, organisaation rakennetta ja yhteistyökumppaneita.	kerää toimintaympäristöstä tietoa, jonka pohjalta suunnittelee itsenäisiä työkokonaisuuksia.	järjestää itsenäisesti ja tavoitteellisesti erilaisia tapahtumia ja harrastustoimintaa. suunnittelee työtään toimintaympäristönsä edellyttämällä tavalla.

Työtehtävien kehittäminen	seuraa alalla tapahtuvia muutoksia.	havaitsee kehittämistarpeita ohjausympäristössä.	soveltaa kerättyä tietoa työtä kehittääkseen. löytää työhönsä uusia näkökulmia. käyttää hyväkseen asiakaspalautetta ja hankkii tietämystä alan kehitystarpeista.
Työtehtävän hallinta Työyhteisön jäsenenä toimiminen	toimii asiallisesti työyhteisön jäsenenä ja tuntee työyhteisön määritellyt arvot.	toimii aktiivisesti työyhteisön jäsenenä ja toimii sen ammattieettisten arvojen mukaisesti.	toimii vastuullisesti työyhteisön jäsenenä ja soveltaa työssään ammattialan eettisiä sääntöjä.
Moniammatillinen yhteistyö	tuntee lähialojen toimintatapoja ja palveluja.	tekee työtä yhteistyökumppaneiden, kuten eri viranomaisten, kotien ja koulujen, kanssa.	käyttää verkostotyöskentelyä monipuolisesti ja asiakkaan tarpeiden mukaan. käyttää toiminnassa hyväkseen tarjolla olevia tukipalveluja ja avustuksia.
Ohjaustilanteen hoitaminen	toimii asiallisesti ohjausympäristössä.	tunnistaa ohjaustilanteessa tapahtuvat muutokset ja muuttaa toimintatapaansa tilanteen vaatimalla tavalla.	soveltaa omatoimisesti osaamistaan muuttuvissa työtehtävissä.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Oman ammattialan keskeisten säädösten tunteminen	toimii työnsä ja työpaikkansa ohjeiden ja säädösten mukaisesti.	löytää tarvittaessa ohjeita eri tilanteisiin alan työehtosopimuksesta. päivittää aktiivisesti tietojaan ammattialan keskeisistä kysymyksistä.	liittää ammattialan keskeisen tiedon omaan työhönsä sitä soveltaen. tuntee työntekijöiden vastuut ja velvollisuudet ja toimintaa ohjaavan lainsäädännön.
Alan kasvatustavoitteet	soveltaa kasvatustyön periaatteita.	noudattaa alan kasvatustyön tavoitteita ja periaatteita.	järjestää turvallista toimintaa, jonka tavoitteet hän määrittelee huomioiden ohjattavien ja näyttöympäristön yhteiskunnalliset ja kasvatukselliset arvot ja tarpeet.
Työlainsäädäntö ja alan työehtosopimus	toimii työajan järjestelyjä koskevien ohjeiden mukaisesti.	toimii alan työehtosopimuksen ja erityismääräysten mukaisesti.	ymmärtää työlainsäädännön ja työehtosopimuksen merkityksen ja hallitsee työkyvyn ylläpitoon ja työsuojeluun liittyvät menetelmät.
Työturvallisuuden hallinta Asiakasturvallisuudesta huolehtiminen	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä. toimii niin, ettei asiakaan turvallisuus vaarannu.	tunnistaa riskit ja toimii turvallisuustekijät huomioiden.	järjestää turvallista toimintaa ja kehittää työturvallisuutta työssä.

Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Yhteistyötaidot	ottaa toiminnassaan toiset ihmiset huomioon.	toimii tiimin jäsenenä.	ottaa toisten tunnetilat huomioon toiminnassaan ja toimii joustavasti erilaisien ihmisten kanssa.
Yhteiset painotukset Yrittäjyys	tietää ammattialan yrityselämän toimijoita.	tuntee yrityselämän toimintatapoja ja tietää joitakin yhtiömuotoja.	tuntee yrityselämän toimintatapoja syvällisesti.
Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta	kysyy asiakkailta palautetta toiminnan laadusta ja kirjaa palautteen.	toimii neuvonta- ja ohjaustilanteissa asiakkaita hyvin palvellon.	tunnistaa eri yhtiömuodot ja tuntee niiden toiminnallisia rakenteita.
Työsuojelusta ja terveydestä huolehtiminen	noudattaa työpaikan työsuojelumääräyksiä ja ergonomisia ohjeita.	tuntee näyttöympäristön laatukriteerejä.	kehittää palveluja yhdessä asiakkaiden kanssa.
		ylläpitää omaa psyykkistä ja fyysistä terveyttään.	soveltaa näyttöympäristön laatukriteerejä työhönsä.
			toimii esimerkkinä päiheteettömästä ja terveellisestä elämäntavasta.
			perustelee ohjattaville kehittävän vapaa-ajan vieton merkitystä arkielämässä jaksamisessa.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija osallistuu työssäoppimisjakson aikana moniammatillisen työryhmän toimintaan yhdessä työyhteisönsä jäsenen kanssa. Opiskelija tekee suunnitelman, jossa kartoittaa ja selvittää työryhmän yhteiskunnallisen merkityksen, tavoitteet, toimintaympäristön, toimijat, työtavat sekä rahoituksen. Suunnitelmasta ilmenevät nykytila, saavutukset ja tulevaisuuden haasteet. Opiskelija osallistuu työryhmän työskentelyyn ja laatii esimerkiksi havaintopäiväkirjan. Kartoituksen, selvityksen ja työryhmään osallistumisen pohjalta opiskelija laatii tiedollisen ja pohdiskelevan raportin. Lisäksi opiskelija osoittaa moniammatillisen yhteistyön merkityksen työssäoppimispaikalle ja arvioi sitä. Hän myös ehdottaa uusia yhteistyömuotoja tai -kumppaneita.

Esimerkki 2:

Opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja arvioi yhdessä työyhteisön kanssa yhteistoiminnallisen tapahtuman. Hän osoittaa näytössään tuntevansa tapahtuman tavoitteet, merkityksen ja luonteen sekä yhteistyökumppanit. Opiskelija tietää tapahtumaan liittyvät säädökset, sopimukset, ohjeet ja lupakäytännöt sekä työpaikan säännöt. Hän tuntee tapahtuman tulot ja menot. Arvioinnissa opiskelija pohtii työssäoppimispaikan toimintamahdollisuuksia ja -rajoitteita kokemansa perusteella.

Esimerkki 3:

Opiskelija työskentelee yksityisessä palveluyrityksessä. Hän tutustuu yrityksen toimintaideaan, työmuotoihin, yhteistyökumppaneihin ja rahoitukseen sekä säädöksiin ja ammattietiikkaan. Opiskelija vertailee yksityisen ja julkisen sektorin mahdollisuuksia tuottaa palveluja nuoriso- ja vapaa-aika-alalle. Hän arvioi kummankin toimintaympäristön tuen tarpeita sekä omaa oppimistaan.

5.2.1.3.1 Nuoriso- ja vapaa-aika-alan toimintaympäristöt 1 VAI 2 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Julkinen ja kolmas sektori nuoriso- ja vapaa-aika-alan toimintaympäristöinä kunta-, läänin-, valtion ja Euroopan tasoilla
- Ajankohtaiset nuoriso- ja vapaa-aika-alaan liittyvät yhteiskunnalliset kysymykset ja vuorovaikutussuhteet
- Kunnan nuoriso- ja vapaa-ajan toimi, julkisen sektorin tukipalvelut ja avustukset
- Nuoriso- ja vapaa-aika-alan järjestöt, yhteistyön merkitys ja verkostot
- Nuoriso- ja vapaa-aika-alan yrittäjäyys
- Nuoriso- ja vapaa-aika-alan laatukriteerit
- Nuoriso- ja vapaa-aika-alan lainsäädäntö ja ohjeistus

Arvioinnin perusteet:

- tentti
- tehtävät
- aktiivinen osallistuminen

5.2.1.3.2 Kansalaistoiminta ja vapaaehtoistyö 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Kansalaistoiminnan ja vapaaehtoistyön historia, nykypäivä ja tulevaisuus
- Kansalaistoiminnan ja vapaaehtoistyön periaatteet
- Julkisen sektorin tarjoamat tukipalvelut ja avustukset

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettavat tehtävät
- tentti
- aktiivinen osallistuminen

5.2.1.3.3 Järjestyksenvalvojakurssi 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Yleisten rikostyyppien tunnusmerkistöt
- Päihteet, käytön ongelmat ja tunnistaminen
- Ongelma-asiakkaat, hätätilanteet ja jälkihoito

Arvioinnin perusteet:

- osallistuminen lähitunneille
- tentti

5.2.1.3.4 Elämypedagogiikan perusteet 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Kurt Hahnin elämypedagogiikan periaatteet
- Luottamus-, aisti- ja leikkiharjoitukset

Arvioinnin perusteet:

- tentti
- tehtävät
- harjoitukset
- aktiivinen osallistuminen

5.2.1.3.5 Leiri- ja retkitoiminnan perusteet 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Ulkoiluturvallisuus
- Retkeilijän varusteet
- Leirihuolto, tulenteko
- Leirien suunnittelu ja toteutus
- Suunnistamisen perusteet

Arvioinnin perusteet:

- tehtävät
- harjoitukset
- aktiivinen osallistuminen

5.2.1.3.6 Kädentaitojen perusteet 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Maalauksen, piirustuksen ja muovailun perusmenetelmät ja materiaalit
- Askartelun menetelmät ja materiaalit, kausiaskartelu.
- Väriopin ja sommittelun perusteet

Arvioinnin perusteet:

- tehtävät
- harjoitukset
- aktiivinen osallistuminen

5.2.1.3.7 Toiminnan järjestäminen 2 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Tekijänoikeuslainsäädäntö, Teosto ja Kuvasto
- Huvilupa, järjestymis- ja kokouslainsäädäntö
- Oppilaitoksen omat juhlat, illanvieton tai muun suuremman tapahtuman järjestäminen,
- Festivaaliorganisaatio ja – järjestäminen

Arvioinnin perusteet:

- tehtävät
- harjoitukset
- aktiivinen osallistuminen
- osallistuminen tapahtuman järjestämiseen

5.2.1.3.8 Ammattietiikka 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Mitä hyvä elämä merkitsee / tarkoittaa eri-ikäisten ihmisten mielestä?
- Ihmiskäsityksiin tutustuminen
- Kuntalaki, lastensuojelulaki
- Vaitiolovelvollisuus, salassapito ja ilmoitusvelvollisuus
- Työmoraali
- Erilaiset tapauskertomukset ja esimerkit

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti tehdyt harjoitukset
- aktiivinen osallistuminen

5.2.1.3.9 Monikulttuurinen työ 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Kulttuuri, kulttuurien välinen viestintä
- Suvaitsevaisuuskasvatus
- Monikulttuuriset työmuodot

Arvioinnin perusteet:

- tentti
- tehtävät
- harjoitukset
- aktiivinen osallistuminen

5.2.1.3.10 Tutustuminen nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen toimintaympäristöihin 3* ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Opiskelija työskentelee 4 erilaisessa paikassa (4 viikon ajan) havainnoiden ja oppimistehävien pohjalta pyrkimyksenään saada mahdollisimman laaja käsitys nuoriso- ja vapaa-aika-alan toimintaympäristöistä.

Opiskelija pitää oppimistehtävien lisäksi oppimispäiväkirjaa työssäoppimisjaksostaan.

Suoritetaan yhdessä yksilö- ja pienryhmäohjauksen opintokokonaisuuteen liittyvän Ryhmätoiminnan perusteiden, 1 ov, työssäoppimisjakson kanssa.

5.2.1.3.11 Nuoriso- ja vapaa-aika-alan työkentät 4* ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Opiskelija osallistuu työssäoppimispaikassa suunnittelu, toteutus ja arviointiprosesseihin yhdessä työpaikkaohjaajan kanssa. Opiskelija on mukana yhteistyöryhmissä ja koulutuksissa tai muissa tilanteissa mahdollisuuksien mukaan ja perehtyy omien tavoitteidensa ja oppimistehtävien perusteella työympäristöön ja sen verkostoihin.

Suoritetaan yhdessä yksilö- ja pienryhmäohjauksen opintokokonaisuuteen liittyvän Ohjaajana kasvaminen, 3 ov, kanssa.

5.2.1.3.12 Opinto-ohjaus 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- ryhmä- ja henkilökohtainen ohjaus
- opiskelijan henkilökohtaisen oppimissuunnitelman tekeminen
- perustaitojen valmentaminen

5.2.1.4 Nuorisotoiminnan ohjaus, 20 ov

Opintokokonaisuuden tuottama osaaminen ja tavoitteet paikallisten ja alueellisten tarpeiden pohjalta:

Nuorisotoiminnan ohjauksen opintokokonaisuuden tuottamaa osaamista on ohjaustoiminta eri toimintaympäristöissä, kuten alue- ja yhdyskuntatyössä, nuorisjärjestötyössä, nuorten harrastustoiminnan ohjauksessa, nuorisotalotyössä, työpajoissa, kouluissa ja muissa nuorisotoiminnan keskeisissä toimintaympäristöissä.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät:

Opiskelijan on osattava tunnistaa nuoruuteen, nuorten vapaa-aikaan ja sosiaalisiin verkostoihin vaikuttavat yhteiskunnalliset ja kulttuuriset tekijät. Hänen on osattava soveltaa näitä tietojaan käytännön ohjaustoiminnassa eri toimintaympäristöissä, kuten alue- ja yhdyskuntatyössä, nuorisjärjestötyössä, nuorten harrastustoiminnan ohjauksessa, nuorisotalotyössä, työpajoissa, kouluissa ja muissa nuorisotoiminnan keskeisissä toimintaympäristöissä. Opiskelijan on osattava toimia myös kansainvälisessä ja monikulttuurisessa toimintaympäristössä sekä ohjattuna hoitaa alan kansainvälisiä suhteita. Opiskelijan on osattava nuorisotoiminnan suunnittelussa ja järjestämisessä ottaa huomioon alan kasvatuspäämäärät ja sosiaaliset tavoitteet. Hänen on osattava ottaa huomioon myös nuorten psyykkiset ja fyysiset valmiudet osallistua erilaisiin ohjattuihin toimintoihin. Hänen on osattava motivoida ja kannustaa nuoria osallistumaan erilaisiin harrastuksiin ja toimintoihin, jotka tukevat heidän yksilöllistä kasvuaan ja sosiaalisia taitojaan. Keskeinen sisältö on nuorisotoiminnan kasvatuksellisen ja sosiaalisen merkityksen ymmärtäminen ja soveltaminen käytännön ohjaustilanteissa.

Opiskelijan on osattava toimintaa suunnitellessaan ja järjestäessään ottaa huomioon nuorten elinolojen ajankohtaiset valtakunnalliset ja alueelliset kehittämistarpeet. Hänen on osattava työssään käyttää hyväkseen nuorten elinolojen seuranta- ja arviointijärjestelmistä saatavia tietoja. Hänen on osattava toimia nuorten elinolojen kehittämishankkeita suunnittelevan, toteuttavan ja arvioivan työryhmän jäsenenä. Opiskelijan on osattava toimia myös moniammatillisessa yhteistyössä nuorten elinolojen kehittämisen kannalta keskeisten tahojen kanssa. Opiskelijan on osattava perustella nuorisotyön ja nuorten vapaa-aikatoiminnan merkitys nuorten elinolojen kehittämisessä ja mielekkään elinympäristön rakentamisessa. Hänen on osattava järjestää nuorille mielekäästä ja tavoitteellista toimintaa elinolojen kehittämistä silmällä pitäen. Hänen on osattava käyttää nuorisotoiminnan ohjauksen erityisosaamistaan työssään nuorten elinolojen ja elinympäristön kehittämisessä. Opiskelijan on osattava ottaa huomioon nuorten elinolojen kehittämishankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa keskeisimmät lasten ja nuorten juridiset oikeudet ja velvollisuudet eri ikävaiheissa. Keskeinen sisältö on nuorten elinolojen ja elinympäristön kehittäminen. Opiskelijan on osattava asianmukaisesti ja turvallisesti käyttää, huoltaa ja säilyttää nuorisotoiminnassa tarvittavia laitteita, välineitä ja varusteita. Hänen on osattava opastaa ohjaamiaan nuoria välineiden ja varusteiden asianmukaisessa ja vastuullisessa käytössä. Hänen on osattava ottaa käyttöön alan uusia välineitä ja tarvikkeita ja opastaa nuoria niiden käytössä. Keskeinen

sisältö on nuorisotoiminnan välineiden ja varusteiden asianmukainen käyttö ja huolto sekä käytön opastaminen.

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- nuorisotoiminnan kasvatuksellisen ja sosiaalisen merkityksen ymmärtäminen ja soveltaminen käytännön ohjaustilanteissa
- nuorten elinolojen ja elinympäristöjen kehittäminen
- nuorisotoiminnan välineiden ja varusteiden asianmukainen käyttö ja huolto sekä käytön opastaminen.

Opiskelija osoittaa osaamisensa **vähintään yhdessä** seuraavista nuorisotoiminnan menetelmäalueista:

- a) kulttuuriohjaus
- b) leiri- ja retkitoiminta
- c) seikkailuohjaus

Tässä opintokokonaisuudessa yhteisissä painotuksissa arvioidaan työsuojelu ja terveys ja ydinosaamisessa ongelmanratkaisutaidot.

Kunkin menetelmäalueen näyttö kuvataan erikseen.

5.2.1.4.1 Nuorisotoiminnan ohjaus (TOP 3b) 5* ov

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa nuorisotoiminnan suunnittelussa ja järjestämisessä tehdä yhteistyötä alan toimijoiden kanssa ja ottaa huomioon alan kasvatuspäämäärät ja sosiaaliset tavoitteet. Hän osaa motivoida ja kannustaa nuoria osallistumaan erilaisiin harrastuksiin ja toimintoihin, jotka tukevat heidän yksilöllistä kasvuaan ja sosiaalisia taitojaan.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät

Opintojakso suoritetaan työssäoppimisena. Opiskelija työskentelee lastensuojelun laitostai avohuollon työpisteessä, nuorten työpajatoiminnassa, erityisnuorisotyössä ja nuorten työhön ja koulutukseen ohjaavassa toiminnassa. Työssäoppimispaikkana voi myös olla

kansallinen nuorisokeskus tai nuorisojärjestö. Työssäoppiminen voidaan suorittaa myös ulkomailla.

Opintojakson arviointikriteerit:

Arviointi, kiitettävä taso (K5)

Opiskelija on osattava:

- nuorisotoiminnan suunnittelussa ja järjestämisessä tehdä yhteistyötä alan toimijoiden kanssa
- ottaa huomioon alan kasvatuspäämäärät ja sosiaaliset tavoitteet
- motivoida ja kannustaa nuoria osallistumaan erilaisiin harrastuksiin ja toimintoihin, jotka tukevat heidän yksilöllistä kasvuaan ja sosiaalisia taitojaan

Arviointi, hyvä taso (H3)

Opiskelijan on osattava:

- ottaa huomioon alan kasvatuspäämäärät ja sosiaaliset tavoitteet ja osaa soveltaa tietojaan
- ohjata nuoria osallistumaan erilaisiin harrastuksiin ja toimintoihin, jotka tukevat heidän yksilöllistä kasvuaan ja sosiaalisia taitojaan

Arviointi, tyydyttävä taso (T1)

- opiskelija ymmärtää nuorisotoiminnan kasvatuksellisen ja sosiaalisen merkityksen ja osaa soveltaa tietojaan

Opintojakson arviointisuunnitelma:

Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T1-K5. Työssäoppimisen arvioivat työpaikkaohjaaja, opettaja ja opiskelija. Myös ammattiosaamisen näyttö arvioidaan asteikolla T1 – K5. Näytön arviointiin osallistuvat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija.

5.2.1.4.2 Nuorisotoiminnan ohjauksen perusteet 3 ov

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa soveltaa nuoruuteen, nuorten vapaa-aikaan ja sosiaalisiin verkostoihin vaikuttaviin yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin tekijöihin liittyviä tietojaan käytännön ohjaustoiminnassa eri toimintaympäristöissä.

Opiskelija osaa nuorisotoiminnan suunnittelussa ja järjestämisessä tehdä yhteistyötä alan toimijoiden kanssa ja ottaa huomioon alan kasvatuspäämäärät ja sosiaaliset tavoitteet.

Hän osaa myös ottaa huomioon nuorten erilaiset valmiudet osallistua erilaisiin ohjattuihin toimintoihin. Hän osaa motivoida ja kannustaa nuoria osallistumaan erilaisiin harrastuksiin ja toimintoihin, jotka tukevat heidän yksilöllistä kasvuaan ja sosiaalisia taitojaan.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät

Opiskelija tutustuu nuorisotyön ja toiminnan ohjauksen tavoitteisiin, periaatteisiin ja moniammatilliseen yhteistyöhön. Opiskelija tekee erilaisia ohjausharjoituksia ja ohjaa ryhmiä eri toimintaympäristöissä.

Opintojakson arviointikriteerit

Arviointi, kiitettävä (K5)

Opiskelijan on osattava:

- soveltaa nuoruuteen, nuorten vapaa-aikaan ja sosiaalisiin verkostoihin vaikuttaviin yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin tekijöihin liittyviä tietojaan käytännön ohjaustoiminnassa eri toimintaympäristöissä
- nuorisotoiminnan suunnittelussa ja järjestämisessä tehdä yhteistyötä alan toimijoiden kanssa ja ottaa huomioon alan kasvatuspäämäärät ja sosiaaliset tavoitteet
- ottaa huomioon nuorten erilaiset valmiudet osallistua erilaisiin ohjattuihin toimintoihin
- motivoida ja kannustaa nuoria osallistumaan erilaisiin harrastuksiin ja toimintoihin, jotka tukevat heidän yksilöllistä kasvuaan ja sosiaalisia taitojaan

Arviointi, hyvä taso (H3)

Opiskelijan on osattava:

- ohjata nuoria eri toimintaympäristöissä
- tehdä yhteistyötä alan toimijoiden kanssa ja ottaa huomioon alan kasvatuspäämäärät ja sosiaaliset tavoitteet

Arviointi, tyydyttävä (T1)

Opiskelijan on osattava:

- ottaa huomioon nuorten sosiaalisen kanssakäymisen ja nuorisotoiminnan perusteet

- ohjata nuoria tavanomaisissa nuorisotoiminnan tilanteissa

Opintojakson arviointisuunnitelma

Opintojakson opettaja tekee arvioinnin opintojaksoon kuuluvien tehtävien, tentin, opiskelijan tuntiaktiivisuuden ja opiskelijan itsearvioinnin mukaan.

5.2.1.4.3 Nuorisotyön kehittäminen 2 ov

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa toimintaa suunnitellessaan ja järjestäessään ottaa huomioon nuorten elinolojen ajankohtaiset valtakunnalliset ja alueelliset kehittämistarpeet. Hän osaa työssään hyödyntää nuorten elinolojen seuranta- ja arviointijärjestelmistä saatavia tietoja.

Hän osaa myös suunnitella, toteuttaa ja arvioida nuorten kehittämishankkeita työryhmän jäsenenä. Hän kykenee tekemään yhteistyötä nuorten elinolojen kehittämisen kannalta keskeisten tahojen kanssa. Hän osaa järjestää nuorille mielekästä ja tavoitteellista toimintaa ja hyödyntää nuorisotoiminnan ohjauksen erityisosaamistaan työssään nuorten elinolojen ja elinympäristön kehittämisessä.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät

Opiskelija tutustuu nuorisotyölain tavoitteisiin ja nuorten elinolojen seuranta- ja arviointijärjestelmiin. Opiskelija suunnittelee nuorten elinolojen kehittämishankkeen moniammatillisessa yhteistyössä.

Opintojakson arviointikriteerit:

Arviointi, kiitettävä (K5)

Opiskelijan on osattava:

- toimintaa suunnitellessaan ja järjestäessään ottaa huomioon nuorten elinolojen ajankohtaiset valtakunnalliset ja alueelliset kehittämistarpeet
- työssään hyödyntää nuorten elinolojen seuranta- ja arviointijärjestelmistä saatavia tietoja
- suunnitella, toteuttaa ja arvioida nuorten kehittämishankkeita työryhmän jäsenenä
- tehdä yhteistyötä nuorten elinolojen kehittämisen kannalta keskeisten tahojen kanssa

- järjestää nuorille mielekästä ja tavoitteellista toimintaa
- hyödyntää nuorisotoiminnan ohjauksen erityisosaamistaan työssään nuorten elinolojen ja elinympäristön kehittämisessä

Arviointi, hyvä taso (H3)

Opiskelijan on osattava:

- työssään hyödyntää nuorten elinolojen seuranta- ja arviointijärjestelmistä saatavia tietoja
- suunnitella, toteuttaa ja arvioida nuorten kehittämishankkeita työryhmän jäsenenä
- järjestää nuorille mielekästä ja tavoitteellista toimintaa

Arviointi, tyydyttävä taso (T1)

Opiskelijan on osattava:

- toimia työryhmän jäsenenä nuorten elinolojen kehittämishankkeissa

Opintojakson arviointisuunnitelma

Opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja arvioi moniammatillisessa yhteistyössä nuorten elinolojen kehittämishankkeen, joka arvioidaan. Oppimistehtävät ja -harjoitukset, aktiivinen osallistuminen, itsearviointi sekä mahdollisesti myös tentti ovat osa arviointia.

5.2.1.4.4 Leiri- ja retkitoiminta, 5 ov (valinnainen menetelmä)

Opintojakson tavoitteet

Opiskelijan on osattava ottaa huomioon leiri- ja retkitoiminnassa luontoympäristössä koetun yhteisöllisyyden merkitys lapsen ja nuoren hyvinvoinnille ja kasvulle. Hänen on osattava käyttää hyväkseen nuorisotoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa luontoympäristön tarjoamia mahdollisuuksia ja virikkeitä. Hänen on osattava suunnitella, toteuttaa ja arvioida nuorten leiri- ja retkitoimintaa yleisten nuorisokasvatustavoitteiden mukaisesti. Opiskelijan on osattava liikkua ja ohjata ryhmiä luonnossa sekä käyttää tarkoituksenmukaisesti ja turvallisesti tarvittavia välineitä ja tarvikkeita. Hänen on osattava toimia erilaisissa luonnonoloissa eri vuodenaikoina ja osattava opastaa ohjaamiaan nuoria luonnossa selviytymisessä. Hänen on osattava varautua muuttuviin sääoloihin ja huolehdittava ohjattavien turvallisuudesta kaikissa olosuhteissa. Hänen on osattava noudattaa luonnossa liikkumiseen ja oleskeluun liittyviä sääntöjä ja käyttäytymistapoja ja osattava perustella niiden merkitys

ohjaamilleen nuorille. Opiskelijan on osattava kertoa nuorille Suomen luonnosta ja tunnet-
tava yleisimmät kasvi- ja eläinlajit sekä luontotyypit. Keskeinen sisältö on nuorten leiri- ja
retkitoiminnan ohjaus.

Opintojakson osa: Retkitoiminta ja erätaidot 2 ov **Opintojakson osan sisältö, tavoitteet ja menetelmät**

Opiskelija osaa suunnitella ja toteuttaa erilaisia retkiä ja leirejä erilaisille asiakasryhmille.
Opiskelija tuntee ohjelma-palveluyrittäjien ja majoituspalvelujen tarjoajia. Opiskelija suunnit-
telee, toteuttaa ja arvioi ohjelmallisen retken. Opintojaksolla tehdään myös tutustumiskäyn-
tejä erilaisten ohjelmapalveluyrittäjien luokse, sekä tehdään turvallisuussuunnitelmia.

Tähän opintojakson osaan kuuluu vaelluksen suunnittelun perusteet ja välineiden ja tarvik-
keiden oikean säilytyksen ja käytön opettelu. Opintojaksolla opetellaan kerrospukeutumisen
periaatteet ja käytäntö. Leiriytyminen, vaihtoehtoiset tulen sytyttämistavat, ruokasuunnitel-
man tekeminen, sekä suunnistaminen ja retken turvallisuussuunnitelman tekeminen kuulu-
vat myös tämän opintojakson sisältöön. Kurssin aikana toteutetaan yksi pidempi vaellus, tai
vaihtoehtoisesti kaksi lyhyempää maastoretkeä.

Opintojakson osan arviointikriteerit:

Arviointi, kiitettävä taso (K5)

Opiskelijan on osattava:

- tiedostaa useamman päivän mittaisen vaelluksen vaatimukset
- tulla toimeen muuttuvissa olosuhteissa
- varustautua oikein
- käyttää kompassia ja lukea karttaa
- valmistaa maukasta ja ravitsevaa retkiruokaa kenttäolosuhteissa
- osaa varustautua muuttuvien olosuhteiden varalta
- osaa opastaa myös muita

Arviointi, hyvä taso (H3)

Opiskelijan on osattava:

- suunnitella ja toteuttaa yön yli kestäviä maastoretkiä
- ottaa huomioon eri säätyyppien asettamat vaatimukset ja varautua sääolosuhteiden muutoksiin

- varustautua oikein
- käyttää karttaa ja kompassia suunnistuksen apuna
- valmistaa aterioita maastossa

Arviointi, tyydyttävä taso (T1)

Opiskelijan on osattava:

- suunnitella ja toteuttaa yön yli kestäviä maastoretkiä lämpimänä vuoden aikana
- ottaa huomioon eri säätyyppien asettamat vaatimukset ja varautua sääolosuhteiden muutoksiin
- käyttää karttaa ja kompassia suunnistuksen apuna
- valmistaa aterioita maastossa

Opintojakson osan arviointisuunnitelma

Opintojakson osa arvioidaan hyväksytysti suoritettujen tehtävien sekä aktiivisen osallistumisen mukaan.

Opintojakson osa: Leiri- ja retkitoiminta osana nuorisotoiminnan ohjausta 2 ov **Opintojakson osan sisältö, toteutus ja menetelmät**

Ohjelmallisen retken suunnittelu, toteuttaminen ja toiminnan arviointi. Tutustumiskäynnit erilaisen ohjelmanpalveluyrittäjien luokse. Retkien turvallisuussuunnitelmien tekeminen.

Opintojakson osan arviointikriteerit:

Arviointi, kiitettävä taso (K5)

Opiskelijan on:

- osattava suunnitella ja toteuttaa erilaisia retkiä ja leirejä erilaisille asiakasryhmille
- tunnettava ohjelmanpalveluyrittäjien ja majoituspalvelujen tarjoajia

Arviointi, hyvä taso (H3)

Opiskelijan on osattava:

- hakea ja käyttää erilaisia ohjelmanpalveluntarjoajia toiminnan suunnittelussa ja järjestämisessä ja arvioida saadun palvelun laatua
- osattava ohjattuna suunnitella ja toteuttaa erilaisia retkiä ja leirejä

Arviointi, tyydyttävä taso (T1)

Opiskelijan on osattava:

- hakea ja käyttää erilaisia ohjelmapalveluntarjoajia toiminnan suunnittelussa ja järjestämisessä ja arvioida saadun palvelun laatua

Opintojakson osan arviointisuunnitelma

Hyväksytysti suoritettavat tehtävät ja aktiivinen osallistuminen.

Opintojakson osa: Retki- ja leiritoiminta talvella 1 ov

Opintojakson osan sisältö, toteutus ja menetelmät

Talviretkeilyssä käytettävät varusteet: Majoitteet, makuupussit ja vaatetus ja niiden valinnan perusteet. Lumi- ja hätäsuojan rakentaminen. Ruokailun järjestäminen maastossa talvi-aikaan. Hypotermian ja paleltumien ennaltaehkäisy.

Opintojakson osan arviointikriteerit

Arviointi, kiitettävä taso (K5)

Opiskelijan on osattava:

- suunnitella ja toteuttaa retki- ja leiritoimintaa talvella
- tiedostaa kylmän vuoden ajan vaatimukset ulkona tapahtuvissa aktiviteeteissa

Arviointi, hyvä taso (H3)

Opiskelijan on osattava:

- ohjattuna suunnitella ja toteuttaa retki- ja leiritoimintaa talvella
- tunnistaa kylmän vuodenajan asettamat vaatimukset retki- ja leiritoiminnassa
- kertoa asiakkailleen talviretkeilyssä käytettävistä varusteista
- tunnistaa ja ennaltaehkäistä paleltumia ja hypotermiaa

Arviointi, tyydyttävä taso (T1)

Opiskelija

- tunnistaa kylmän vuodenajan asettamat vaatimukset retki- ja leiritoiminnassa
- osaa kertoa asiakkailleen talviretkeilyssä käytettävistä varusteista
- tunnistaa ja osaa ennaltaehkäistä paleltumia ja hypotermiaa

Opintojakson osan arviointisuunnitelma

Hyväksytysti suoritettavat tehtävät ja aktiivinen osallistuminen.

Näytön kuvaus

Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa leiri- ja retkitoimintaa eri vuodenaikoina, esimerkiksi vaelluksen, hiihtoretken, luontoleirin tai teemaretken. Opiskelija ohjaa nuoria luonnossa liikuttaessa ja oleskeltaessa. Hän myös arvioi toimintaa tapahtuman jälkeen.

Näyttöympäristö

Näytön voi antaa kunnan, järjestön tai yksityisen tahon järjestämällä leirillä, vaelluksella tai retkellä. Tapahtuma järjestetään ulkoilmassa.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYYYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Toimintakokonaisuuksien suunnitteleminen	toimii ohjattuna leiri- ja retkitoimintaa suunnittelevassa ryhmässä.	suunnittelee nuorten kanssa yhden toimintakokonaisuuden.	arvioi suunnitelman vahvuuksia ja kehittämistarpeita sekä omia suunnittelutaitojaan.
Menetelmän soveltaminen	seuraa tehtyä suunnitelmaa ja suorittaa annetut työtehtävät.	ohjaa leirillä tai retkellä itsenäisesti ryhmää.	motivoi ja kannustaa nuoria osallistumaan retkille ja leireille.
Toimintakokonaisuuksien läpikäyminen ohjaustilanteen päätteeksi	keskustelee ryhmän kanssa toimintatilanteesta.	keskustelee ryhmän kanssa kokemuksesta ja omasta työpanoksestaan.	osallistuu kokouksiin leirien ja retkien kehittämiseksi ja työskentelee moniammatillisesti eri tahojen kanssa.
Työtehtävän hallinta Leiri- ja retkitoiminnan hallinta	valitsee kohderyhmälle sopivaa leiri- ja retkitoimintaa.	osallistuu leiri- tai retkitoiminnan ohjaamiseen ja perustelee lapsille tai nuorille ympäristön tärkeyttä.	esittelee ja perustelee leiri- ja retkitoimintaa ja motivoi kohderyhmää osallistumaan niihin.
Nuorten taustojen ymmärtäminen	selvittää ohjattavien taustan, tarpeet ja toiveet.	ohjaa nuoria valitsemaan heille sopivaa leiri- tai retkitoimintaa.	tukee nuorten kasvua leireillä ja retkillä yksilölliset tekijät huomioon ottaen.
Menetelmän hallitseminen	hallitsee valitsemansa menetelmän perustekniikan ohjaustilanteessa.	soveltaa luovasti valitsemansa menetelmän perustekniikkaa ohjaustilanteessa.	soveltaa ohjaustilanteessa menetelmän perustekniikkaa ohjattavien yksilöllisten taitotasojen mukaan.
Nuorten elinolojen parantaminen	osallistuu nuorten paikallisten elinolojen parantamiseen ryhmässä.	järjestää nuorille elinoloja kehittävää toimintaa ja korostaa leiri- ja retkitoiminnan yhteisöllisyyttä tukevia toimintamuotoja.	tekee aloitteen nuorten elinolojen parantamiseksi yhdessä nuorten kanssa.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Toimintaympäristön erityistuntemus	tuntee toimintaympäristön luonnonolosuhteet ja välittää ympäristötietoa muille.	kertoo Suomen luonnon yleisimmistä kasvi- ja eläinlajeista sekä innostaa	käyttää luontotyyppiä ja ympäristön mahdollisuuksia toiminnan toteuttamisessa.

Väline- ja varustetietämys	tuntee keskeisimmät leiri- ja retkitoiminnan välineet ja varusteet.	nuoria tutustumaan luontoon. valitsee toimintaan sopivat varusteet ja välineet ja ohjaa nuoria niiden käytössä.	soveltaa muuttuvissa olosuhteissa väline- ja varustetietämystään.
Luvista huolehtiminen ja hyvien tapojen noudattaminen	toimii leiri- ja retkitoimintaan soveltuvien hygieniahjeiden mukaisesti.	tuntee jokamiehen oikeudet ja kertoo ne nuorille.	ymmärtää luonnossa käytäytymisen tavat ja ohjaa nuoria luonnossa liikkumiseen.
Työturvallisuuden hallinta Turvallisuudesta vastaaminen	käyttää itse ja ohjaa muita käyttämään laitteita, varusteita ja välineitä turvallisella tavalla.	valitsee itsenäisesti laitteet, varusteet ja välineet, jotka ovat turvallisuuden kannalta tarkoituksenmukaisia, ja testaa ne ennen käyttöä.	analysoi toiminnan turvallisuusriskejä ja neuvoo nuoria uusien laitteiden valinnassa.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Ongelmanratkaisutaidot	laatii ohjattuna varasuunnitelman muuttuvien olosuhteiden varalle.	laatii ja arvioi itsenäisesti varasuunnitelman.	arvioi omia taitojaan toimia ongelmallisissa ja muuttuvissa tilanteissa ja arvioi omia kehittymistarpeitaan.
Yhteiset painotukset Työsuojelusta ja terveydestä huolehtiminen	tietää organisaationsa tavat toimia työsuojelutilanteessa.	tietää työn fyysiset ja psyykkiset kuormitustekijät sekä ylläpitää ja edistää omaa työkykyään.	edistää ryhmän jäsenenä työyhteisön työkykyä.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa yhteistyössä työssäoppimispaikkansa kanssa luontoleirin ala-asteikäisille lapsille. Hän tutustuttaa lapset luonnon rikkauksiin ja ohjaa lapsia selviytymään luonnossa. Hän laatii toimintaa ja tehtäviä, jotka kasvattavat lapsia kunnioittamaan luontoa ja säästämään ja suojelemaan sitä.

Opiskelija varmistaa, että toiminta on turvallista ja lapset ovat asianmukaisesti varustautuneet leiriolosuhteisiin. Hän huomioi jokaisen lapsen tarpeet. Lopuksi hän arvioi toiminnan onnistumista lapsilta, työtovereiltaan ja vanhemmilta saamansa palautteen perusteella.

Esimerkki 2:

Opiskelija työskentelee kaupunkimaisessa ympäristössä. Hän tutustuttaa ohjattavansa kaupunkiluontoon.

Hän laatii työyhteisölle kaupunkisuunnistuksesta ehdotuksen, johon on sisällytetty perustellut kasvatukselliset tavoitteet. Osallistujat saavat suunnistuksesta luontotietoutta ja oivalluksia luonnon merkityksestä. Opiskelijalla on riittävät tiedot ja taidot suunnitelman toteuttamiseen. Hän toteuttaa suunnistuksen yhdessä työyhteisön kanssa.

Opiskelija arvioi suunnistuksen toteutumista ja osallistujien havaintokykyjen kehittymistä. Hän ehdottaa toiminnalle vaihtoehtoisia toteuttamistapoja ja sisältöjä.

Esimerkki 3:

Opiskelija osallistuu järjestön, nuorisotalon tai nuorisokodin vaellukselle. Hän laatii suunnitelman yhteistyössä työyhteisön kanssa. Hän kuvaa suunnitelmas-
sa vaellukselle osallistuvan ryhmän iät ja taustat sekä tieto- ja taitotason ja ko-
kemuksen. Suunnitelmaan sisällytetään vaelluksen tavoitteet sekä ryhmäyty-
mistä edistäviä työmuotoja valmistelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Opiskelija tutustuu yhdessä nuorten ja työyhteisön kanssa vaellusreittiin, olo-
suhteisiin ja luontoon. Valmisteluissa kootaan lista tarvittavista välineistä, tar-
vikkeista ja varusteista sekä ennakoidaan mahdollisia riskejä, joiden pohjalta
laaditaan varasuunnitelmat.

Vaelluksen jälkeen siitä keskustellaan yhdessä. Keskustelussa arvioidaan
ryhmän toimivuutta sekä fyysisten ja henkisten voimavarojen riittävyyttä sekä
analysoidaan riskien toteutumista. Opiskelija arvioi oppimispäiväkirjan avulla it-
seenään ryhmän jäsenenä sekä omia kokemuksiaan vaelluksen aikana.

Esimerkki 4:

Opiskelija työskentelee luontojärjestössä tai luontokerhossa, jossa yhdistyvät
luonnon arvot ja kestävä kehitys sekä ihmisen vastuu ympäristöstä. Hän suun-
nittelee ja toteuttaa retken jätteenkeräyskohteeseen. Hän myös arvioi retken
onnistumista. Hän valmistelee retkeä yhdessä ryhmän kanssa ja tutustuu eri-
laisiin tapoihin säästää luontoa. Opiskelija hyödyntää luonto- ja ympäristöjär-
jestöjen materiaalia aiheen käsittelyssä.

Jätteenkeräyskohteeseen opiskelija sopii asiantuntevan esittelyn. Valmistelun
ja retken toteutumisen jälkeen opiskelija laatii yhdessä ryhmän kanssa luontoa
säästävät toimintaohjeet järjestön tai ryhmän käyttöön. Hän arvioi yhdessä
ryhmän kanssa aiheen käsittelyn ja itse retken vaikuttavuutta sekä yksilöille he-
ränneitä ajatuksia luonnon ja ympäristön merkityksestä sekä ihmisen vastuus-
ta. Opiskelija laatii järjestön tai kerhon käyttöön raportin toteutetusta toiminnas-
ta.

5.2.1.4.5 Seikkailuohjaus, 5 ov (valinnainen menetelmä)

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Keskeinen sisältö on nuorten seikkailuohjaus.

- seikkailutoiminta maastossa
- kaupunkiseikkailu
- välineiden hankinta, käyttö ja säilytys.
- maastossa liikkuminen

- köysitoiminta: varusteet, solmut, varmistaminen, yläköysipaikan rakentaminen, ryhmänohjaus, pelastustekniikat, toiminta sisäseinällä
- Seikkailutoiminta ammattina: Tutustumiskäynnit, ammattietiikka, tuotevastuulaki, välineiden hankinta ja säilytys

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettavat tehtävät
- tentti
- aktiivinen osallistuminen

Opintojakson arviointikriteerit:**Arviointi: Kiitettävä (5)**

Opiskelija osaa suunnitella ja järjestää toimintaa seikkailullisin menetelmin turvallisesti ja tavoitteellisesti.

Opiskelija osaa hoitaa seikkailutoiminnan yleisimpiä työtehtäviä ja itsenäisesti hoitaa joitakin osatehtäviä.

Opiskelija osaa käyttää ohjaustyössään elämyksiä ja kokemuksia tuottavia seikkailukasvatuksen toimintatapoja.

Opiskelija ymmärtää turvallisuuden merkityksen ja harjaannuttaa itseään myös tilanteisiin jossa kaikki ei tapahdu suunnitellusti.

Opiskelija osaa ohjata turvallisesti yläköysikiipeilyä, laskeutumista ja korkeiden köysiharjoitteiden vetämistä.

Opiskelija osaa käyttää, säilyttää ja huoltaa köysitoiminnassa käytettäviä välineitä.

Opiskelija tuntee seikkailupalveluyrityksiä ja näiden työnkuva.

Opiskelija tuntee alan koulutustarjontaa.

Opiskelija osaa arvioida yrityksiä laatu/hintasuhteessa.

Arviointi, hyvä (3-4)

Opiskelija osaa suunnitella ja järjestää toimintaa seikkailullisin menetelmin työryhmän jäsenenä turvallisesti ja tavoitteellisesti.

Opiskelija osaa hoitaa seikkailutoiminnan yleisimpiä työtehtäviä työryhmän jäsenenä sekä itsenäisesti hoitaa joitakin osatehtäviä.

Opiskelija oppii käyttämään ohjaustyössään joitakin elämyksiä ja kokemuksia tuottavia seikkailukasvatuksen toimintatapoja.

Opiskelija syventää tietojaan henkisen turvallisuuden merkityksestä ja harjaannuttaa itseään myös tilanteisiin jossa kaikki ei tapahdu suunnitellusti.

Opiskelija osaa ohjata turvallisesti yläköyskiipeilyä sekä laskeutumista.

Opiskelija osaa käyttää, säilyttää ja huoltaa köysitoiminnassa käytettäviä välineitä.

Opiskelija tuntee joitakin seikkailupalveluyrityksiä ja näiden työnkuvaa.

Opiskelija tuntee alan koulutustarjontaa.

Opiskelija osaa arvioida yrityksiä laatu/hintasuhteessa.

Arviointi, tyydyttävä (1-2)

Opiskelija osaa

- ohjattuna suunnitella ja järjestää toimintaa seikkailullisin menetelmin.
- ohjattuna hoitaa seikkailutoiminnan yleisimpiä työtehtäviä ja itsenäisesti hoitaa joitakin osatehtäviä.
- yhdistää seikkailutoiminnan nuoriso- ja vapaa-aika-alan tavoitteisiin ja päämääriin.
- tunnistaa ja käyttää yleisimpiä kiipeilyssä käytettäviä välineitä.
- ohjattuna rakentaa laskeutumis- ja yläköyskiipeilypisteen.
- ohjata ja varmistaa laskeutumista ja yläköyskiipeilyä.
- hankkia, huoltaa ja säilyttää kiipeilyvälineitä.
- käyttää työssään seikkailutoiminnan järjestäjiä.
- kertoa asiakkailleen seikkailutoimintaa järjestävistä koulutusorganisaatioista

Opintojakson arviointisuunnitelma:

Seikkailuohjaus arvioidaan teoriakokeella, jatkuvalla näytöllä harjoitteissa sekä näytöllä. Ammattiosaamisen näytöissä opiskelijaa arvioidaan aidoissa työtilanteissa. Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T1 – K5. Opintojakson arvosanan päättävät opintojakson opettajat yhdessä huomioiden opiskelijan itsearviointin sekä työssäoppimisen ja näytön arvosanan, jos opintojaksoon kuuluu työssäoppimista ja näyttö. Työssäoppimisen arvioivat työpaikkaohjaaja, opettaja ja opiskelija. Myös ammattiosaamisen näyttö arvioidaan asteikolla T1 – K5.

Näytön arviointiin osallistuvat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Opintojakson arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opintokokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamisessa esimerkiksi opettajan ja opiskelijan välisillä keskusteluilla. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan oppi-

misprosessin eteneminen siten, että arvioinnissa painottuu loppuvaiheen osaaminen. Opintokokonaisuuden arvosana muodostuu opintojaksojen arvioinneista ja näyttöjen arvioinneista.

Näytöissä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- Toimintakokonaisuuksien suunnitleminen
- Menetelmän soveltaminen
- Toimintakokonaisuuksien läpikäyminen ohjaustilanteen jälkeen
- Seikkailutoiminnan hallinta
- Nuorten taustojen ymmärtäminen
- Menetelmän hallitseminen
- Nuorten elinolojen parantaminen
- Toimintaympäristön erityistuntemus
- Väline- ja varustetietämys
- Luvista huolehtiminen ja hyvien tapojen tuntemus
- Turvallisuudesta vastaaminen
- Ongelmanratkaisutaidot
- Työsuojelusta ja terveydestä huolehtiminen

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija osallistuu työryhmään, joka suunnittelee ja toteuttaa seikkailutoimintaa tai suunnittelee ja ohjaa itsenäisesti yksittäisiä seikkailuaktiviteetteja, kuten ryhmä- tai ongelmanratkaisutehtävät tai matalaköysitehtävät. Opiskelija käyttää, säilyttää ja huoltaa varusteita ja välineitä. Hän ohjaa ryhmäläisiä varusteiden ja välineiden käytössä.

Näyttöympäristö

Näytön voi antaa kunnan, järjestön, oppilaitoksen tai yksityisen tahon järjestämässä seikkailutapahtumassa tai järjestämällä aktiivisuuteen perustuvaa toimintaa. Näyttöympäristössä tulee olla seikkailutoimintaan sopivia välineitä ja varusteita.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYÖDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Toimintakokonaisuuksien suunnitteleminen Menetelmän soveltaminen Toimintakokonaisuuksien läpikäyminen ohjaustilanteen jälkeen	toimii ohjattuna seikkailutoimintaa suunnittele-vassa ryhmässä. seuraa tehtyä suunnitelmaa ja suorittaa annetut työtehtävät. keskustelelee ryhmän kanssa toimintatilanteesta.	suunnittelee nuorten kanssa yhden toimintakokonaisuuden. ohjaa seikkailutoiminnan ryhmää itsenäisesti. keskustelelee ryhmän kanssa yhteisestä kokemuksesta ja omasta työpanoksestaan.	ottaa suunnittelussa huomioon seikkailukasvatuksen nykytilanteen ja eri menetelmät. motivoi ja kannustaa osallistujia osallistumaan seikkailutoimintaan. osallistuu kokouksiin seikkailutoiminnan kehittämiseksi ja työskentelee moniammatillisesti eri tahojen kanssa.
Työtehtävän hallinta Seikkailutoiminnan hallinta Nuorten taustojen ymmärtäminen Menetelmän hallitseminen Nuorten elinolojen parantaminen	perustelee seikkailutoiminnan ja elämysten vaikutusta nuoren kasvuun. selvittää ohjattaviensa taustan, tarpeet ja toiveet. hallitsee seikkailuun valitsemansa menetelmän perustekniikan ohjaustilanteessa. osallistuu nuorten paikallisten elinolojen parantamiseen työryhmässä.	valitsee yhteisöllisyyttä tukevia seikkailutoiminnan muotoja. ohjaa nuoria valitsemaan seikkailutoimintaa heidän psyykkiset ja fyysiset valmiutensa huomioon ottaen. soveltaa luovasti valitsemansa menetelmän perustekniikkaa ohjaustilanteessa. valitsee yhteistoiminnallisia menetelmiä. järjestää nuorille elinoloja kehittäväää toimintaa seikkailukasvatusta hyväksi käyttäen.	esittelee seikkailutoimintaa ja rohkaisee osallistumaan siihen. tukee nuorten kasvua seikkailutoiminnassa yksilölliset tekijät huomioon ottaen. soveltaa ohjaustilanteessa menetelmän perustekniikkaa ohjattavien yksilöllisten taitotasojen mukaan. tekee aloitteen nuorten elinolojen parantamiseksi yhdessä nuorten kanssa. ottaa huomioon asiaan liittyvät juridiset oikeudet ja velvollisuudet.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Toimintaympäristön erityistuntemus Väline- ja varustetietämys Luvista huolehtiminen ja hyvien tapojen tuntemus	tuntee toimintaympäristön soveltuvuuden seikkailutoimintaan. tuntee keskeisimmät seikkailutoiminnan välineet ja varusteet. kertoo nuorille seikkailutoimintaan kuuluvista säännöistä.	käyttää toimintaympäristöä ja sen mahdollisuuksia toiminnan toteuttamisessa. valitsee toimintaan sopivat varusteet ja välineet ja ohjaa nuoria niiden käytössä. toimii seikkailutoiminnan hyvien tapojen mukaisesti ja ottaa toiset huomioon.	arvioi seikkailun eri toimintamuotoja sekä innostaa nuoria tutustumaan monipuolisesti seikkailun mahdollisuuksiin. soveltaa muuttuvissa olosuhteissa väline- ja varustetietämystään. keskustelelee nuorten kanssa seikkailutoiminnan käyttäytymisen tavoista ja ohjaa nuoria seikkailutoiminnassa.

Työturvallisuuden hallinta Turvallisuudesta vastaaminen	käyttää itse välineitä ja varusteita turvallisesti.	valitsee itsenäisesti varusteet, välineet ja laitteet, jotka ovat turvallisuuden kannalta tarkoituksenmukaisia, ja testaa ne ennen käyttöä.	analysoi seikkailutoiminnan turvallisuusriskejä ja neuvoo muita uusien laitteiden valinnassa ja vastuullisessa käytössä.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Ongelmanratkaisutaidot	laatii ohjattuna varasuunnitelman muuttuvien olosuhteiden varalle.	laatii ja arvioi itsenäisesti varasuunnitelman.	arvioi omia taitojaan toimia ongelmallisissa ja muuttuvissa tilanteissa sekä omia kehittämistarpeitaan.
Yhteiset painotukset Työsuojelusta ja terveydestä huolehtiminen	tietää organisaationsa tavat toimia työsuojelutilanteissa.	tietää työn fyysiset ja psyykkiset kuormitustekijät sekä ylläpitää ja edistää omaa työkykyään.	edistää ryhmän jäsenenä työyhteisön työkykyä.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija osallistuu työssäoppimisjakson aikana nuorisotalon seikkailuleirin suunnitteluun ja toteutukseen. Opiskelija kuvaa suunnitelmassaan seikkailuleirin kasvatukselliset tavoitteet ja kohderyhmän. Hän kartoittaa leirille osallistuvien kokemukset ja toiveet seikkailutoiminnan järjestämisestä. Hän rakentaa yhdessä työyhteisön kanssa turvallisia, hyviä kokemuksia sekä onnistumista tarjoavia seikkailutoimintoja.

Opiskelija laatii listan kuhunkin seikkailuosioon tarvittavista välineistä ja varusteista sekä niihin liittyvistä turvallisuustekijöistä. Opiskelija arvioi suunnitelman toteutusta, turvallisuutta ja kasvatuksellisia tavoitteita. Hän kerää leirille osallistuneilta ja työyhteisöltä arvioita ja palautetta seikkailuleiristä ja kokoaa niistä kehittämisraportin.

Esimerkki 2:

Opiskelija toteuttaa järjestössä iltapäiväkerhoryhmälle seikkailullisen iltapäivän. Opiskelijan työparina toimii kokenut seikkailupedagogiikkaan ja seikkailutoimintaan perehtynyt työntekijä. Opiskelija seuraa työparin työskentelyä sekä osallistuu ja toteuttaa seikkailutoimintaa ja kuvaa valmisteluprosessia ja itse toteutusta: tavoitteiden toteutumista, kohderyhmän kokemuksia, työparin toimintaa, turvallisuus- ja riskitekijöitä, välineiden ja varusteiden hallintaa ja seikkailuiltpäivän purkua.

Esimerkki 3:

Opiskelija suunnittelee lastenkodin tai koulukodin ryhmälle toimintaa, jonka menetelmät ovat seikkailupedagogisia. Ryhmä kokoontuu näissä merkeissä kymmenen kertaa. Opiskelija kuvaa näytössään ryhmän jäsenten elämäntilannetta sekä elämänhallinnan vahvuuksia ja heikkouksia. Opiskelija keskustelee ohjattaviensa kanssa heidän omista toiveistaan ja käyttää toiveita suunnitelmansa pohjana.

Opiskelija arvioi yhdessä työyhteisön kanssa ryhmälle asetettavia kasvatuksellisia tavoitteita kuvatun tilanteen ja työyhteisön muiden jäsenten asiantunte-

muksen mukaisesti ja valitsee seikkailutoiminnalliset menetelmät ryhmän tarpeiden mukaan.

Opiskelija laatii seikkaperäisen listan tarvittavista välineistä ja varusteista, tiloista ja tarvikkeista sekä turvallisuussuunnitelman. Opiskelija arvioi omaa oppimistaan ja kehittymistarpeitaan.

Kirjallisuus:

Caven, S.1998. Seikkailun mahdollisuus. Yhtyneet kirjapainot oy. Helsinki

Arasola, R. 2006. Seinäkiipeily.

Arasola, R. 2003. Seikkailuohjaajan käsikirja.

5.2.1.4.6 Kulttuuriohjaus, 5 ov (valinnainen menetelmä)

Opintokokonaisuuden tuottama osaaminen ja tavoitteet paikallisten alueellisten tarpeiden pohjalta

Opiskelijan on osattava ottaa nuorisotoiminnan järjestämisessä huomioon kulttuurin, taidekasvatuksen ja luovuuden merkitys lapsen ja nuoren kasvulle sekä omien ohjaajavalmiuksien kehitymiselle. Hänen on osattava suunnitella, toteuttaa ja arvioida kulttuurista nuorisotoimintaa yleisten nuorisokasvatustavoitteiden mukaisesti.

Opiskelijan on osattava perustella ohjaamilleen nuorille kulttuurin ja taiteen merkitys niin yksilöiden, yhteisöjen kuin yhteiskunnankin hyvinvoinnille. Opiskelijan on osattava toiminnan suunnittelussa ottaa huomioon nuorisokulttuurien kehitys ja nykytilanne. Hänen on osattava kommunikoida eri nuorisokulttuuristen ryhmien kanssa ja ohjata niiden toimintaa yleisten kulttuuri- ja kasvatustavoitteiden mukaisesti.

Opiskelijan on osattava ohjata nuoria erilaisissa kulttuuriharrasteissa ja taiteenaloilla, kuten teatteriesityksissä, roolipeleissä, elämyksellisissä tapahtumissa ja niiden järjestämisessä; musiikissa, kädentaidoissa tai jossakin muussa nuoria kiinnostavassa harrastustoiminnassa.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät

Opiskelu sisältää teoriaopintoja, oppimistehtäviä, käytännön harjoituksia, ryhmätöitä sekä opintokäyntejä.

Opintokokonaisuuden arviointikriteerit:

Arviointi, kiitettävä (K5)

Opiskelijan on osattava

- Opiskelijan on osattava ottaa nuorisotoiminnan järjestämisessä huomioon kulttuurin, taidekasvatuksen ja luovuuden merkitys lapsen ja nuoren kasvulle sekä omien ohjaajavalmiuksiensa kehittymiselle.
- Hänen on osattava suunnitella, toteuttaa ja arvioida kulttuurista nuorisotoimintaa yleisten nuorisokasvatustavoitteiden mukaisesti.
- Opiskelijan on osattava perustella ohjaamilleen nuorille kulttuurin ja taiteen merkitys niin yksilöiden, yhteisöjen kuin yhteiskunnankin hyvinvoinnille.
- Opiskelijan on osattava toiminnan suunnittelussa ottaa huomioon nuorisokulttuurien kehitys ja nykytilanne.
- Hänen on osattava kommunikoida eri nuorisokulttuuristen ryhmien kanssa ja ohjata niiden toimintaa yleisten kulttuuri- ja kasvatustavoitteiden mukaisesti.
- Opiskelijan on osattava ohjata nuoria erilaisissa kulttuuriharrasteissa ja taiteenaloilla, kuten teatteriesityksissä, roolipeleissä, elämyksellisissä tapahtumissa ja niiden järjestämisessä; musiikissa, kädentaidoissa tai jossakin muussa nuoria kiinnostavassa harrastustoiminnassa.

Arviointi, hyvä taso (H 3)

Opiskelija osaa

- kulttuurin ja taidekasvatuksen merkityksen nuoren kasvun kannalta
- toimia palvelukokonaisuuksia suunnittelevassa ja toteuttavassa työryhmässä
- ohjata nuoria kulttuurisen nuorisotyön toiminnoissa
- kulttuurin ja taiteen yhteiskunnallisen merkityksen ja osaa kertoa siitä ohjattavilleen

Arviointi, tyydyttävä taso (T1)

Opiskelijan on osattava

- kuvata kulttuurin ja taidekasvatuksen merkitys nuoren kasvun kannalta
- ohjattuna toimia palvelukokonaisuuksia suunnittelevassa ja toteuttavassa työryhmässä
- ohjata nuoria joissakin kulttuurisen nuorisotyön toiminnoissa
- kertoa ohjattaville kulttuurin ja taiteen yhteiskunnallisesta merkityksestä.

Opintokokonaisuuden arviointisuunnitelma:

Kulttuuriohjaus arvioidaan teoria- ja käytännökkokeilla, oppimistehtävien, portfolioiden, oppimispäiväkirjojen, jatkuvalla näytöllä sekä näytöllä. Ammattiosaamisen näytöissä opiskelija arvioidaan aidoissa työtilanteissa. Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T1 – K5. Opintojakson arvosanan päättää kunkin opintojakson opettaja huomioiden opiskelijan itsearvioinnin ja näytön arvosanan. Myös ammattiosaamisen näyttö arvioidaan asteikolla T1 – K5.

Näytön arviointiin osallistuvat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Opintojakson arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opintokokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamisessa esimerkiksi opettajan ja opiskelijan välisillä keskusteluilla. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan oppimisprosessin eteneminen siten, että arvioinnissa painottuu loppuvaiheen osaaminen. Opintokokonaisuuden arvosana muodostuu opintojaksojen arvioinneista ja näyttöjen arvioinneista.

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- kulttuurisen nuorisotoiminnan ohjaus.

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija ohjaa lasten tai nuorten ryhmää sekä käyttää omia ohjausvalmiuksiaan ja asiantuntijuuttaan valitsemallaan kulttuuriohjauksen alueella. Hän työskentelee ryhmien kanssa ja muussa vuorovaikutuksessa eri menetelmillä. Opiskelija arvostaa ohjattaviaan ja kannustaa ja rohkaisee heitä kokeilemaan omia rajojaan ja oppimaan uutta sekä itsestään, kanssaihmisistään että ympäristöstään. Hän ohjaa nuoria erilaisiin harrastuksiin ja tapahtumiin.

Näyttöympäristö

Näyttöympäristö voi olla kunnan, järjestön, kolmannen sektorin tai yksityisen yrityksen toimipaikka, joka mahdollistaa kulttuurisen toiminnan taiteen tai muun kulttuurin alueella. Näytön voi antaa yksin, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työryhmän jäsenenä. Näyttöympäristössä tulee olla näytön kannalta asianmukaiset tilat, tarvikkeet ja välineet.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYYYDYTTÄVÄ (T1) Opiskelija	HYVÄ (H3) Opiskelija	KIITETTÄVÄ (K5) Opiskelija
Työprosessin hallinta Toimintakokonaisuuksien suunnitteleminen Menetelmän soveltaminen Toimintakokonaisuuksien arviointi	toimii ohjattuna kulttuuri-toimintaa suunnittelevassa ryhmässä. seuraa ja toteuttaa tehtyä suunnitelmaa ja suorittaa annetut työtehtävät. keskustelee ryhmän kanssa toiminnasta ohjaustilanteen päätteeksi.	suunnittelee nuorten kanssa yhden toimintakokonaisuuden. ohjaa nuorten ryhmää itsenäisesti kulttuuritoiminnassa. keskustelee ryhmän kanssa kokemuksesta ja omasta työpanoksestaan.	ottaa toiminnan suunnittelussa huomioon nuorisokulttuurin nykytilanteen ja eri menetelmät. motivoi ja kannustaa nuoria osallistumaan eri kulttuuritapahtumiin. osallistuu projektien kehittämiskokouksiin ja työskentelee moniammatillisesti keskeisten tahojen kanssa.
Työtehtävän hallinta Kulttuurisen nuorisotyön hallinta Nuorten taustojen ymmärtäminen Nuorten elinolojen parantaminen Menetelmän hallitseminen	ohjaa nuoria yleisimpiin kulttuuritoimintoihin. selvittää ohjattaviensa taustan, tarpeet ja toiveet. osallistuu työryhmässä nuorten elinolojen parantamiseen. hallitsee ohjaustilanteessa valitsemansa menetelmän perustekniikan.	valitsee kohderyhmälle sopivaa tietoa kulttuuritoiminnasta. ohjaa nuoria valitsemaan kulttuuriharrastusta heidän psyykkiset ja fyysiset valmiutensa huomioon ottaen. järjestää nuorille heidän elinolojaan kehittäväää toimintaa taidetta ja kulttuuria hyväksi käyttäen. soveltaa luovasti ohjaustilanteessa valitsemansa menetelmän perustekniikkaa. valitsee yhteisöllisyyttä tukevia menetelmämuotoja.	esittelee kulttuuritapahtuman tai harrastuksen, joka motivoi nuoria. tukee nuoren kasvua kulttuuripalvelujen käytössä yksilölliset tekijät huomioon ottaen. tekee aloitteen nuorten elinolojen parantamiseksi yhdessä nuorten kanssa. ottaa huomioon keskeiset lasten ja nuorten juridiset oikeudet ja velvollisuudet. soveltaa ohjaustilanteessa menetelmän perustekniikkaa ohjattaviensa yksilöllisten taitotasojen mukaan.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Toimintaympäristön erityistuntemus Väline- ja tekniikatietämys	tuntee toimintaympäristön kulttuuriharrastuksia ja nuorisokulttuureja. tuntee keskeisimmät valitsemansa kulttuuriohjauksen välineet ja tekniikan.	käyttää toimintaympäristöä ja sen mahdollisuuksia toiminnan toteuttamisessa. välittää nuorille tietoa kulttuuritoiminnasta. valitsee toimintaan sopivat välineet ja tekniikan sekä ohjaa nuoria niiden käytössä.	arvioi kulttuuriharrastuksia ja nuorisokulttuureja sekä innostaa nuoria tutustumaan niihin. soveltaa muuttuvissa olosuhteissa väline- ja teknistä tietämystään.

Taide- ja kulttuuritunte- mus	kertoo nuorille kulttuurin ja taiteen merkityksestä.	motivoi nuoria keskuste- lemaan kulttuurin yhteis- kunnallisesta merkitykses- tä.	keskustelee ja peruste- lee yhdessä nuorten kanssa taiteen ja kult- tuurin vaikutusta yksilön ja yhteisön hyvinvoinnil- le.
Työturvallisuuden hal- linta Turvallisuudesta vastaa- minen	käyttää itse ja ohjaa avustettuna nuoria käyt- tämään laitteita, varus- teita ja välineitä turvalli- sella tavalla.	valitsee itsenäisesti lait- teet, varusteet ja välineet, jotka ovat turvallisuuden kannalta tarkoituksenmu- kaisia, ja testaa ne ennen käyttöä.	analysoi toiminnan ris- kejä turvallisuuden kan- nalta ja neuvoo nuoria uusien laitteiden valin- nassa ja vastuullisessa käytössä.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Ongelmanratkaisutaidot	laatii ohjattuna vara- suunnitelman muuttuvi- en olosuhteiden varalle.	laatii ja arvioi itsenäisesti varasuunnitelman.	arvioi omia taitojaan toimia ongelmallisissa ja muuttuvissa tilanteissa sekä arvioi omia kehiti- mistarpeitaan.
Yhteiset painotukset Työsuojelusta ja tervey- destä huolehtiminen	tietää organisaationsa tavat toimia työsuojeluti- lanteissa.	tietää työn fyysiset ja psykkiset kuormitustekijät sekä ylläpitää ja edistää omaa työkykyään.	edistää ryhmän jäsenenä työyhteisön työkykyä.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija työskentelee nuorisotalolla ja ohjaa lasten tai nuorten ryhmää säännöllisessä kerhotoiminnassa valitsemallaan kulttuuriharrasteen alueella, esimerkiksi musiikissa, kädentaidoissa tai tanssissa. Hän asettaa kasvatukselliset tavoitteet ja määrittää kohderyhmän sekä perustelee ryhmän kehitystasolle sopivat työmuodot. Opiskelija arvioi ryhmän toimintaa saamansa palautteen perusteella sekä arvioi kulttuuriharrastusten merkitystä ohjattavilleen ja yhteisölle laajemmin. Hän arvioi omaa oppimistaan.

Esimerkki 2:

Opiskelija järjestää toimintaympäristössään nuorten ryhmälle teatteritoimintaa ja -harjoituksia. Ryhmä kootaan draama- ja teatteri-ilmaisusta kiinnostuneista nuorista. Opiskelija rakentaa nuorten kanssa viiden tapaamiskerran ohjelman. Ryhmä tekee draama- ja teatteriharjoituksia, jotka tukevat nuorten omia vahvuuksia ja vahvistavat itseilmaisutaitoja.

Tapaamiskertojen lopuksi ryhmässä laaditaan jatkosuunnitelma. Opiskelija arvioi draama- ja teatteri-ilmaisun merkitystä nuoren kasvun tukemisessa nuorisotyössä. Hän laatii itsearviointin omasta ohjauksen työprosessistaan. Hän varmistaa toiminnan jatkumisen näytön jälkeenkin.

Esimerkki 3:

Opiskelija työskentelee nuorten kulttuuritoimintaan erikoistuneella toimipaikalla. Hän kartoittaa siellä toimivat ryhmät ja kuvaa niiden toimintaa. Hän selvittää toimipaikan ja alueen nuorisokulttuuriset ilmiöt sekä toimipaikan ulkopuolella

toimivat mahdolliset nuorten kulttuuriryhmät. Hän arvioi kulttuuritoiminnan ja nuorisokulttuurien merkitystä yksilölle, yhteisölle ja nuorisotyölle.

Opiskelija esittää kartoituksen tulokset toimipaikan työyhteisölle ja tekee kehittämissuhteita toimipaikan työn kehittämiseksi ja mahdollisten uusien nuorten ryhmien saamiseksi mukaan toimintaan.

Esimerkki 4:

Opiskelija osallistuu valitsemansa organisaation kulttuuriseen tapahtumatuotantoon. Hän sopii tapahtumatuotantoon liittyvästä konkreettisesta työtehtävästä työyhteisön kanssa. Hän seuraa toimintaa ja rakentaa itselleen kokonaiskuvan tapahtumatuotannon prosessista osallistumalla tapahtumatuotannon palaveriin sekä haastattelemalla siihen osallistuvia työntekijöitä.

Opiskelija havainnoi nuorten osallistumista ja heidän rooliaan tuotannon eri vaiheissa. Hän laatii raportin kokonaisuudesta, haastatteluista, havainnoista sekä kehittämissuhteista. Hän arvioi saamansa palautteen perusteella omaa työtehtäväänsä tapahtumatuotannossa sekä omia kehittymistarpeitaan.

Esimerkki 5:

Opiskelija käyttää audiovisuaalista mediaa nuorisotyön kulttuurisissa tehtävissä. Hän työskentelee työyhteisön ja nuorten ryhmän kanssa ja nuorten kiinnostuksen mukaisesti valitsee välineeksi esimerkiksi videon, mediapelin, lehden (painettu tai verkkolehti), radion tai netin.

Työskentelyssään hän käyttää osallistavaa ja vuorovaikutteista työmuotoa, jossa yhdessä nuorten kanssa rakennetaan heitä kiinnostava sisältö. Aiheena voivat olla esimerkiksi eri taiteenlajit, populaarikulttuuri, nuorisokulttuuri tai nuorten elämä. Opiskelija toteuttaa suunnitelman yhdessä nuorten kanssa.

Opiskelija arvioi yhdessä nuorten kanssa tuotantoprosessia ja itse tuotosta. Hän laatii prosessikuvauksen koko hankkeesta ja arvioi omaa rooliaan hankkeen eri vaiheissa.

5.2.1.5 Vapaa-aikatoiminnan ohjaus, 20 ov

Opintokokonaisuuden tuottama osaaminen ja tavoitteet paikallisten alueellisten tarpeiden pohjalta

Vapaa-aikatoiminnan ohjauksen opintokokonaisuuden tuottamaa osaamista on tavoitteellisen ja yhteisöllisen vapaa-aikatoiminnan järjestäminen. Tavoitteena on, että opiskelija soveltaa tietojaan käytännön ohjaustoiminnoissa eri toimintaympäristöissä, kuten alue- ja yhdyskunta-työssä, kansalaisjärjestötyössä, laitostyössä, kunnissa, yrityksissä ja muissa vapaa-aikatoiminnan yleisimmissä toimintaympäristöissä. Opiskelija toimii myös kansainvälisessä ja monikulttuurisessa toimintaympäristössä sekä ohjattuna hoitaa alan kansainvälisiä suhteita.

Opintojen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja arviointi

Opiskelijan on osattava ottaa vapaa-aikatoiminnan ohjauksessa huomioon eri-ikäisten ohjattavien vapaa-aikaan ja sosiaalisiin verkostoihin vaikuttavat yhteiskunnalliset ja kulttuuriset tekijät. Hänen on osattava soveltaa tietojaan käytännön ohjaustoiminnoissa eri toimintaympäristöissä, kuten alue- ja yhdyskuntatyössä, kansalaisjärjestötyössä, laitostyössä, kunnissa, yrityksissä ja muissa vapaa-aikatoiminnan yleisimmissä toimintaympäristöissä. Opiskelijan on osattava toimia myös kansainvälisessä ja monikulttuurisessa toimintaympäristössä sekä ohjattuna hoitaa alan kansainvälisiä suhteita. Opiskelijan on osattava ottaa huomioon eri-ikäisten ohjattavien psyykkiset ja fyysiset valmiudet osallistua erilaisiin ohjattuihin vapaa-ajan toimintoihin. Hänen on osattava motivoida ja kannustaa ihmisiä osallistumaan erilaisiin heille sopiviin harrastuksiin ja toimintoihin.

Keskeisenä sisältönä on tavoitteellisen ja yhteisöllisen vapaa-aikatoiminnan järjestäminen. Opiskelijan on osattava perustella ohjattavilleen virikkeellisen ja sosiaalisen vapaa-ajan vieton merkitys hyvinvoinnin, viihtyvyyden, työssä ja arkielämässä jaksamisen ja elinolojen kannalta. Hänen on osattava yhteisöllistä vapaa-aikatoimintaa järjestäessään toimia tavoitteellisesti ja sosiaalista kanssakäymistä vahvistavasti. Opiskelijan on osattava työssään ottaa huomioon keskeisimmät yhteisökasvatuksen periaatteet ja menetelmät. Hänen on osattava työryhmän jäsenenä toimia yhteisökasvatuksellisten ja eri-ikäisten elinoloja kehittävien hankkeiden suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Hänen on osattava toimia myös moniammatillisessa yhteistyössä muiden yhteisöllisyyden ja elinolojen kehittämisen kannalta keskeisten tahojen kanssa.

Opiskelijan on osattava ottaa huomioon eri-ikäisten elinoloja kehittävien vapaa-aikahankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa keskeisimmät kansalaisen juridiset oikeudet ja velvollisuudet. Keskeisenä sisältönä on yhteisökasvatuksellisten menetelmien soveltaminen vapaa-aikatoiminnassa. Opiskelijan on osattava asianmukaisesti ja turvallisesti käyttää, huoltaa ja säilyttää vapaa-aikatoiminnassa tarvittavia laitteita, välineitä ja varusteita. Hänen on osattava opastaa ohjattaviaan välineiden ja varusteiden asianmukaisessa ja vastuullisessa käytössä. Hänen on osattava ottaa käyttöön alan uusia välineitä ja varusteita ja opastaa ohjattaviaan niiden käytössä. Keskeisenä sisältönä on ohjattavien henkilöiden opastaminen välineiden, varusteiden ja laitteiden turvallisessa ja asianmukaisessa käytössä.

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- tavoitteellisen ja yhteisöllisen vapaa-aikatoiminnan järjestäminen
- yhteisökasvatuksellisten menetelmien soveltaminen vapaa-aikatoimintaan
- järjestettyyn toimintaan osallistuvien henkilöiden ohjaaminen työkalujen ja varusteiden turvalliseen ja asianmukaiseen käyttämiseen.

Opiskelija osoittaa osaamisensa **vähintään yhdessä** seuraavista vapaa-aikatoiminnan menetelmäalueista:

- a) kulttuuriohjaus
- b) luonto- ja elämystoiminta
- c) erityisryhmien ohjaus

Kunkin menetelmäalueen näytöt kuvataan erikseen.

Kirjallisuus:

Erilaiset ammattilehdet ja -kirjat. Opintomonisteet ja -muistiinpanot.

5.2.1.5.1 Vapaa-aikatoiminnan ohjaus 5* ov**Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:**

Opiskelija osaa toimia erilaisissa toimintaympäristöissä itsenäisesti työryhmän jäsenenä. Opiskelija osaa ottaa huomioon eri -ikäisten ihmisten psyykkiset ja fyysiset valmiudet osallistua erilaisiin ohjattuihin vapaa-ajantoimintoihin. Hänen on osattava motivoida ja kannustaa ihmisiä osallistumaan erilaisiin heille sopiviin harrastuksiin ja toimintoihin.

Opintojakso suoritetaan työssäoppimisena. Opiskelija työskentelee yhdyskuntatyössä, yhdyskuntatyön projektissa, kuntoutus- tai päihdehuoltolaitoksessa, lomakodissa, elämyspalveluyrityksessä tai vastaavassa paikassa. Työssäoppimisjakso voidaan suorittaa myös ulkomailla.

Opintojakson arviointikriteerit**Arviointi, kiitettävä (K5)**

Opiskelijan on osattava:

- toimia erilaisissa toimintaympäristöissä itsenäisesti työryhmän jäsenenä

- ottaa huomioon eri-ikäisten ihmisten psyykkiset ja fyysiset valmiudet osallistua erilaisiin ohjattuihin vapaa-ajantoimintoihin
- motivoida ja kannustaa ihmisiä osallistumaan erilaisiin heille sopiviin harrastuksiin ja toimintoihin

Arviointi, hyvä taso (H3)

Opiskelijan on osattava:

- toimia erilaisissa toimintaympäristöissä työryhmän jäsenenä
- eri-ikäisten sosiaalisen kanssakäymisen ja yhteisökasvatuksen perusteet
- käyttää turvallisesti yleisesti käytössä olevia vapaa-aikatoiminnan laitteita, välineitä ja varusteita

Arviointi, tyydyttävä (T1)

Opiskelijan on osattava:

- eri-ikäisten sosiaalisen kanssakäymisen ja yhteisökasvatuksen perusteet
- käyttää turvallisesti yleisesti käytössä olevia vapaa-aikatoiminnan laitteita, välineitä ja varusteita

Opintojakson arviointisuunnitelma

Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T1-K5. Työssäoppimisen arvioivat työpaikkaohjaaja, opettaja ja opiskelija. Myös ammattiosaamisen näyttö arvioidaan asteikolla T1 – K5.

Näytön arviointiin osallistuvat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Opintojakson arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opintokokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamisessa. Opintokokonaisuuden arvosana muodostuu opintojaksojen arvioinneista ja näyttöjen arvioinneista.

5.2.1.5.2 Eri-ikäiset ohjattavat ja ohjaaminen 3 ov

Opintojakson sisältö, tavoitteet ja menetelmät

Opiskelija osaa ottaa vapaa-aikatoiminnan ohjauksessa huomioon eri-ikäisten ohjattavien vapaa-aikaan ja sosiaalisiin verkostoihin vaikuttavat yhteiskunnalliset ja kulttuuriset tekijät.

Opiskelija osaa ottaa huomioon eri-ikäisten ihmisten psyykkiset ja fyysiset valmiudet osallistua erilaisiin ohjattuihin vapaa-ajantoimintoihin. Hänen on osattava motivoida ja kannustaa ihmisiä osallistumaan erilaisiin heille sopiviin harrastuksiin ja toimintoihin.

Opiskelija osaa toimia erilaisissa toimintaympäristöissä itsenäisesti työryhmän jäsenenä.

Käytännön ohjaustilanteiden ja/tai prosessien suunnittelu, toteutus ja arviointi. Yhteiskunnan järjestelmät ja tukimuodot, joiden perusteella kansalaisille järjestetään vapaa-ajantoimintaa, kuntoutusta tai muuta työ- ja toimintakykyä ylläpitävää toimintaa. Kuntoutustoiminnan perusteet ja kuntoutusmuodot sekä eri-ikäisten toimintakykyyn ja -valmiuteen vaikuttavat tekijät. Ohjaussuhteen luominen eri-ikäisiin toimijoihin, psyykkisen-, fyysisen- ja sosiaalisen turvallisuuden osatekijät.

Opintojakson arviointikriteerit

Arviointi, kiitettävä (K5)

Opiskelijan on osattava:

- ottaa vapaa-aikatoiminnan ohjauksessa huomioon eri-ikäisten ohjattavien vapaa-aikaan ja sosiaalisiin verkostoihin vaikuttavat yhteiskunnalliset ja kulttuuriset tekijät
- ottaa huomioon eri-ikäisten ihmisten psyykkiset ja fyysiset valmiudet osallistua erilaisiin ohjattuihin vapaa-ajantoimintoihin
- motivoida ja kannustaa ihmisiä osallistumaan erilaisiin heille sopiviin harrastuksiin ja toimintoihin
- toimia erilaisissa toimintaympäristöissä itsenäisesti työryhmän jäsenenä

Arviointi, hyvä taso (H3)

Opiskelijan on osattava:

- motivoida ja kannustaa ihmisiä osallistumaan erilaisiin heille sopiviin harrastuksiin ja toimintoihin
- toimia erilaisissa toimintaympäristöissä itsenäisesti työryhmän jäsenenä
- ohjata eri-ikäisiä tavanomaisissa vapaa-aikatoiminnan tilanteissa

Arviointi, tyydyttävä (T1)

Opiskelijan on osattava:

- ohjata eri-ikäisiä tavanomaisissa vapaa-aikatoiminnan tilanteissa

Opintojakson arviointisuunnitelma

Hyväksytysti suoritettavat tehtävät, tentti ja aktiivinen osallistuminen.

5.2.1.5.3 Yhteisökasvatukselliset hankkeet 2 ov

Opintojakson sisältö, tavoitteet ja menetelmät

Opiskelija osaa ottaa työssään huomioon yhteisökasvatukselliset periaatteet ja menetelmät ja osaa perustella ohjattaville virikkeellisen ja sosiaalisen vapaa-ajanvieron merkityksen hyvinvoinnin ja työ- ja toimintakyvyn ylläpitämisessä. Opiskelija osaa toimia työryhmän jäsenenä yhteisökasvatuksellisten ja eri-ikäisten elinoloja kehittävien hankkeiden suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Opiskelija osaa ottaa huomioon kansalaistoimintaa järjestäessään keskeiset juridiset oikeudet ja velvollisuudet.

Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat pienryhmissä yhdessä lähiympäristön toimijoiden kanssa hankkeita, jotka tukevat yhteisöllistä toimintaa ja antavat yksilöille mahdollisuuden toteuttaa psyykkisiä ja sosiaalisia tarpeitaan. Hankkeiden tavoitteena on tuottaa mielekästä ja yhteisöllisyyttä edistävää toimintaa.

Opintojakson arviointikriteerit

Arviointi, kiitettävä (K5)

Opiskelijan on osattava:

- ottaa työssään huomioon yhteisökasvatukselliset periaatteet ja menetelmät
- perustella ohjattaville virikkeellisen ja sosiaalisen vapaa-ajanvieron merkityksen hyvinvoinnin ja työ- ja toimintakyvyn ylläpitämisessä
- toimia työryhmän jäsenenä yhteisökasvatuksellisten ja eri-ikäisten elinoloja kehittävien hankkeiden suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa
- ottaa huomioon kansalaistoimintaa järjestäessään keskeiset juridiset oikeudet ja velvollisuudet

Arviointi, hyvä taso (H3)

Opiskelijan on osattava:

- yhteisökasvatuksen periaatteet

- toimia työryhmän jäsenenä yhteisökasvatuksellisen hankkeen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa
- perustella ohjattaville virikkeellisen ja sosiaalisen vapaa-ajanvieton merkityksen hyvinvoinnin ja työ- ja toimintakyvyn ylläpitämisessä

Arviointi, tyydyttävä (T1)

Opiskelija

- tietää yhteisökasvatuksen periaatteet
- toimii työryhmän jäsenenä yhteisökasvatuksellisen hankkeen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa

Opintojakson arviointisuunnitelma

Hyväksytysti suoritettut tehtävät ja aktiivinen osallistuminen pienryhmätoimintaan.

5.2.1.5.4 Luonto- ja elämystoiminta, 5 ov (valinnainen menetelmä)

Opintojakson sisältö, tavoitteet ja menetelmät

Opintojakson osat: Luontoympäristö yhteisökasvatuksen välineenä 2 ov, Retkitoiminnan tuottaminen 2 ov, Luontotietous 1 ov.

Keskeinen sisältö on eri ikäisten luonto- ja elämystoiminnan ohjaus.

Opintojakson osa: Luontoympäristö yhteisökasvatuksen välineenä 2 ov

Opintojakson osan sisältö, toteutus ja menetelmät

- Kaupunkiluonto, kulttuurimaisema ja metsäluonto lyhyiden muutaman tunnin retkien kohteena
- Erilaisten asiakasryhmien ohjaaminen ja huomioiminen suunnittelussa
- Retkeilyn hyödyntäminen yhteisötyössä ja erilaisten prosessien purkaminen, viestintä ja ongelmanratkaisutaidot
- Retkien ja leirien valmistelu ja toteutus, kriittinen reflektio, reaktiopäiväkirjat

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettut tehtävät
- mahdollinen tentti
- aktiivinen osallistuminen

Opintojakson osa: Retkitoiminnan tuottaminen 2 ov

Opintojakson osan sisältö, toteutus ja menetelmät

- Useamman päivän luonto-, kulttuuri- elämysretkien tuottaminen.
- Retkeilyturvallisuus ja retkeilyn talous.
- Matkanjohtaminen.
- Välineet, suunnistus ja muut retkeilyn käytännön taidot.
- Tutustuminen erilaisiin retkikohteisiin.
- Harjoitukset

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettavat tehtävät
- mahdollinen tentti
- aktiivinen osallistuminen

Opintojakson osa: Luontotietous 1 ov

Opintojakson osan sisältö, toteutus ja menetelmät

- Kasvi- ja eläintuntemus
- Kalat ja kalastus
- Luontoretket
- Oman havaintopäiväkirjan pitäminen luonnonilmiöistä
- Demonstraatiot

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettavat tehtävät
- mahdollinen tentti
- aktiivinen osallistuminen

Opintojakson arviointikriteerit:

Arviointi, kiitettävä (K5)

Opiskelija ymmärtää luontoympäristön tarjoamat mahdollisuudet toimintaympäristönä.

Opiskelija tuntee elämyksellisen toiminnan yleisimmät menetelmät ja osaa hallita ryhmäprosesseja retkitilanteissa ja hyödyntää niitä yhteisöllisyyden tuottamisessa.

Opiskelija osaa turvallisesti suunnitella, toteuttaa ja arvioida leirejä ja retkiä sekä tiedostaa eri vuodenaikojen vaikutukset leiri- ja retkitoiminnassa.

Opiskelija osaa hyödyntää leiri- ja retkitoimintaa eri-ikäisten osallistavassa ja sosiaalista pääomaa tuottavassa toiminnassa.

Opiskelija osaa opastaa ohjattaviaan luonnossa liikkumisessa ja luonnossa liikkumisen käyttäytymistavoissa.

Opiskelija osaa opastaa ohjattaviaan tunnistamaan Suomen luonnon yleisimmät kasvi- ja eläinlajit sekä luontotyypit.

Arviointi, hyvä (H3)

Opiskelija tuntee luontoympäristön tarjoamat mahdollisuudet toimintaympäristönä. Opiskelija tuntee elämyksellisen toiminnan yleisimmät menetelmät ja tuntee ryhmäprosesseja retkityötilanteissa ja hyödyntää niitä yhteisöllisyyden tuottamisessa.

Opiskelija osaa turvallisesti suunnitella, toteuttaa ja arvioida leirejä ja retkiä.

Opiskelija osaa hyödyntää leiri- ja retkitoimintaa eri-ikäisille suunnatussa toiminnassa.

Opiskelija osaa opastaa ohjattaviaan luonnossa liikkumisessa ja luonnossa liikkumisen käyttäytymistavoissa.

Opiskelija osaa opastaa ohjattaviaan tunnistamaan Suomen luonnon yleisimmät kasvi- ja eläinlajit sekä luontotyypit.

Arviointi, tyydyttävä (T1)

Opiskelija osaa

- ottaa huomioon luontoympäristön merkityksen ihmisen hyvinvoinnille ja viihtyvyydelle
- ohjatusti toteuttaa palvelukokonaisuuksia
- osaa ohjatusti toteuttaa retkeilytoimintaa
- osaa ohjata eri-ikäisiä luonnossa liikuttaessa ja oleskeltaessa
- tuntee Suomen luonnon kasvi- ja eläinlajeja ja luontotyyppisiä

Opintojakson arviointisuunnitelma

Hyväksytysti suoritettavat tehtävät ja aktiivinen osallistuminen pienryhmätoimintaan.

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- eri-ikäisten luonto- ja elämystoiminnan ohjaus.

Opiskelija järjestää vapaa-ajan luonto- ja elämystoimintaa ryhmälle tai yhteistyössä ryhmän kanssa. Opiskelija antaa kohderyhmälle ohjausta luontoelämyksiä tuottavassa toiminnassa

sekä opastaa, kuinka luonnossa liikutaan ja ollaan. Opiskelija valitsee kohderyhmälle sopivan menetelmän. Ohjauksen perustana on näkemys, että luonto on tärkeä ihmiselle ja ihmisen hyvinvoinnille.

Näyttöympäristö

Näyttö toteutetaan työpaikan ohjauksessa, esimerkiksi kansalaisopistossa, nuorisotalossa tai luontoelämyksiä järjestävässä yhdistyksessä tai yrityksessä. Oppilaitos voi myös järjestää näytön esimerkiksi leirikeskuksesta tai läheisellä luontoalueella. Työpaikalla toteutettava näyttö suunnitellaan työpaikan toimintojen ja työtehtävien sekä työpaikalla olevien välineiden ja varusteiden mukaan. Oppilaitoksessa suoritettava näyttö voi olla esimerkiksi ulkopuoliselle asiakasryhmälle järjestettävää ohjausta.

Opiskelija voi suorittaa näytön yksinään, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työpaikan työryhmän yhtenä jäsenenä. Näyttö voidaan suorittaa myös osana jotakin projektia. Projektissa voidaan esimerkiksi pyrkiä lisäämään lasten ja nuorten osallistumista lähiympäristön toimintaan. Näytössä opiskelijalla on oltava ryhmä, jota hän ohjaa tai jonka kanssa hän toimii yhdessä.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä (T1) Opiskelija	Hyvä (H3) Opiskelija	Kiitettävä (K5) Opiskelija
Työprosessin hallinta Luontoelämyksiä tuottavan toiminnan suunnittelu	valitsee ympäristön, ohjausmenetelmät ja teeman kohderyhmän mukaan.	asettaa tavoitteita ryhmälle ja valitsee itsenäisesti toteutusympäristön, menetelmät ja järjestettävät toiminnot tavoitteiden mukaan.	hyödyntää luonnon tarjoamia mahdollisuuksia ja valitsee kohderyhmää innostavia menetelmiä ja toimintoja.
Luontoelämyksiä tuottavan toiminnan ohjaus ja toteuttaminen	pysyy suunnitelmassa ja suorittaa annetut työtehtävät.	laatii itsenäisesti aikataulun.	käyttää aikataulua työn toteutuksen työkaluna ja muuttaa sitä tarvittaessa.
Toiminnan arviointi ja kehittäminen	osallistuu ohjattuna projekteihin ja kokouksiin kehittääkseen luontoelämystoimintaa jollekin ryhmälle tai alueelle.	johtaa ohjausta ja vastaa toiminnasta alusta loppuun saakka.	antaa monipuolista ohjausta ja käyttää useita metodeja.
		arvioi ohjausta ja omaa työpanostaan tavoitteiden saavuttamisen kannalta.	keskustelee osallistujien kanssa siitä, miksi luonnossa oleskelu lisää hyvinvointia.
		osallistuu projekteihin ja kokouksiin kehittääkseen luontoelämystoimintoja	kuuluu työryhmään, joka pyrkii kehittämään luon-

		jollekin ryhmälle tai alueelle.	toelämyksiä tuottavaa toimintaa.
Työtehtävien hallinta Menetelmien hallinta Luonnon tuntemus	antaa eri ikäryhmille yksinkertaisin menetelmin ohjausta luonnossa liikkumisesta ja olemisesta sekä siitä, miten eri välineitä ja varusteita käytetään. kertoo yleisellä tasolla osallistujille Suomen luonnosta.	käyttää itsenäisesti sopivia ohjausmenetelmiä opastaessaan luonnossa liikkumista ja olemista sekä käyttää erilaisia välineitä ja varusteita. osaa nimetä tavallisimmat kasvi- ja eläinlajit osallistujien ympäristössä.	käyttää luovasti luonnon tarjoamia mahdollisuuksia valitessaan menetelmiä, välineitä ja varusteita. osaa kertoa osallistujille tavallisimmista kasveista ja eläinlajeista sekä biotoopeista.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Kohderyhmätuntemus Luonnon tuntemus	sovittaa ohjauksen ja tehtävät kohderyhmän ikään. osaa kertoa osallistujille, miksi luonto on tärkeä ihmisen hyvinvoinnin ja viihtyvyyden kannalta.	sovittaa ohjauksen kohderyhmän tarpeiden mukaan. kertoo kattavasti jostakin luontoon liittyvästä osaluueesta, esimerkiksi puolajeista. liikkuu sulavasti maastossa ja on hyvä esikuva osallistujille.	noudattaa osallistujille laadittuja sääntöjä ja suhtautumistapoja, jotka koskevat luonnossa liikkumista, ja keskustelee näistä osallistujien kanssa. vastaa osallistujien kysymyksiin luonnosta ja saa nämä huomaamaan ympäröivän luonnon tapahtumia. ottaa huomioon osallistujien tärkeimmät lainopilliset oikeudet ja velvollisuudet.
Työturvallisuuden hallinta Laitteiden, välineiden ja varusteiden turvallinen käyttö Osallistujien turvallisuus	käyttää itse välineitä ja varusteita turvallisesti ja osaa ohjattuna neuvoa muitakin. muistuttaa osallistujia etukäteen mahdollisista säävaihteluista.	pitää työturvallisuutta lähtökohtanaan valitessaan tarkoitukseen sopivia välineitä ja varusteita sekä testaa niitä ennen käyttöä. neuvoo osallistujille välineiden ja varusteiden käytön. muistuttaa osallistujia etukäteen mahdollisista säävaihteluista.	analysoi toiminnan riskejä. huolehtii välineiden ja varusteiden asianmukaisesta ja turvallisesta käytämisestä, huoltamisesta ja säilytyksestä. neuvoo osallistujille välineiden ja varusteiden oikean ja vastuullisen käytön. valmistaa osallistujia sään muutoksiin ja varmistaa, että osallistajat tietävät, miten eri tilanteissa pitää toimia.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Yhteistyövalmiudet		kannustaa osallistujia keskustelemaan keskenään.	antaa osallistujille sellaisia tehtäviä, että näiden on keskusteltava keskenään.

Yhteiset painotukset Laadukas ja asiakasläh- töinen toiminta	toteuttaa palvelukokonai- suuksia ohjattuna.	kannustaa ja rohkaisee osallistujia ryhmänä.	pitää huolen siitä, että opetus on mielekäs ja innostava kokemus osal- listujille.
---	---	---	---

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija järjestää jonkin yhdistyksen ohjauksessa linturetken lähellä olevalle järvelle. Hän suunnittelee retken, tiedottaa siitä ja johtaa retkeä. Hän myös huolehtii siitä, että käytössä on tarvittavat varusteet tai että osallistujat ovat otaneet mukaan omat varusteet.

Esimerkki 2:

Opiskelija järjestää yhdessä kunnan vanhustenhuollon kanssa vanhuksille tarkoitettua leirin. Leiri järjestetään leirikeskuksessa, ja siellä on mahdollisuus tehdä marja- ja sieniretkiä metsään.

5.2.1.5.5 Erityisryhmien ohjaus, 5 ov (valinnainen menetelmä)

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät

Opintojakson osat: ohjaajana erityisryhmässä 2 ov, avustaminen ohjaustilanteissa 1 ov, vaikeassa elämäntilanteessa olevan asiakkaan kohtaaminen 2 ov.

Keskeinen sisältö on erityisryhmien vapaa-aikatoiminta, elämänhallinnan tukeminen ja ongelmatilanteissa auttaminen.

Opintojakson arviointikriteerit:

Arviointi, kiitettävä (K5)

Opiskelijan on osattava toimia ja järjestää mielekästä toimintaa erityisryhmille, kuten kuntoutettaville, vammaisille, pitkäaikaissairaille tai kriisitilanteisiin joutuneille sekä muille erityistä tukea tarvitseville.

Opiskelija tiedostaa kuntouttavan avustamisen periaatteet. Hän osaa auttaa henkilöä, joka ei kehitysvaiheensa, sairautensa tai vammansa takia selviydy itse.

Opiskelija osaa avustaa ohjattaviaan riittävästi erilaisissa ohjaustilanteissa.

Opiskelijan on osattava lähestyä ongelmatilanteissa olevia ja kyettävä rakentamaan luottamuksellisia suhteita heidän tukemisekseen.

Opiskelija osaa ohjata apua tarvitsevia henkilöitä heille tarkoitettujen auttamis- ja tukijärjestelmien piiriin. Opiskelija osaa moniammatillisen yhteistyön perusteet ja osaa toimia työryhmän jäsenenä.

Opiskelija osaa toimia itsenäisesti yleisimmissä toiminnan ohjaustilanteissa eri laitoksissa.

Arviointi, hyvä (H3)

Opiskelijan on osattava toimia ja järjestää toimintaa erityisryhmille, kuten kuntoutettaville, vammaisille, pitkäaikaissairaille tai kriisitilanteisiin joutuneille sekä muille erityistä tukea tarvitseville.

Opiskelija tuntee kuntouttavan avustamisen periaatteet. Hän osaa auttaa henkilöä, joka ei kehitysvaiheensa, sairautensa tai vammansa takia selviydy itse. Opiskelija osaa avustaa ohjattaviaan riittävästi erilaisissa ohjaustilanteissa.

Opiskelijan on osattava lähestyä ongelmatilanteissa olevia ja kyettävä rakentamaan luottamuksellisia suhteita heidän tukemisekseen.

Opiskelija tuntee apua tarvitseville henkilöille tarkoitettuja auttamis- ja tukijärjestelmiä.

Opiskelija tuntee moniammatillisen yhteistyön perusteet ja osaa toimia työryhmän jäsenenä.

Opiskelija osaa toimia itsenäisesti yleisimmissä toiminnan ohjaustilanteissa eri laitoksissa.

Arviointi, tyydyttävä (T1)

Opiskelija

- osaa ohjata erityisryhmiä
- osaa avustaa erityisryhmiin kuuluvia henkilöitä
- osaa työskennellä vaikeassa elämäntilanteessa olevien henkilöiden kanssa

Opintojakson arviointisuunnitelma

Hyväksytysti suoritettavat tehtävät ja aktiivinen osallistuminen pienryhmätoimintaan.

Opintojakson osa: Ohjaajana erityisryhmässä 2 ov

Opintojakson osan sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Perehdytään erityisryhmien ohjaamisen erityispiirteisiin.
- Kuntoutuksen näkökulma vapaa-ajan ja toimintakyvyn ylläpidossa
- Tutkiva oppiminen, opintokäynnit, portfolio.

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettavat tehtävät
- tentti
- aktiivinen osallistuminen

Opintojakson osa: Avustaminen ohjaustilanteissa 1 ov
Opintojakson osan sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Kuntouttavan avustamisen periaatteet
- Sairaana ja/tai vammaisen henkilön avustaminen erilaisissa toiminnoissa joista hän ei itse kehitysvaiheensa, sairautensa tai vammansa takia selviydy
- Avustamistyön ergonomia ja nostojen sekä siirtojen periaatteet
- Opiskelija osaa käyttää perusapuvälineitä (mm. pyörätuoli, rollaattori) siirtymätilanteissa.

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettavat tehtävät
- tentti
- aktiivinen osallistuminen

Opintojakson osa: Vaikeassa elämäntilanteessa olevan asiakkaan kohtaaminen 2 ov
Opintojakson osan sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Perustiedot tavallisimmista mielenterveysongelmista kuten masennus, skitsofrenia, ahdistuneisuus, syömishäiriöt, persoonallisuushäiriöt.
- Päihderiippuvuus ja muut riippuvuusongelmat ja kuntoutus.
- Kriisitilanteet ja kriisissä olevan ihmisen kohtaaminen.
- Omaiset ja läheiset.
- Työntekijän oma jaksaminen. Palveluverkostot.
- Tutustumiskäynnit, luennot, osallistuva keskustelu, yhteistoiminnallinen oppiminen.

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettavat tehtävät
- aktiivinen osallistuminen

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- vapaa-aikatoiminnan järjestäminen erityisryhmille
- elämänhallinnan tukeminen
- ongelmatilanteissa avustaminen.

Opiskelija järjestää vapaa-ajan toimintaa erityisryhmälle tai yhteistyössä erityisryhmän kanssa. Hän opastaa ryhmää vapaa-aikatoiminnoissa tai työskentelee jossakin laitoksessa. Opiskelija valitsee ryhmälle sopivan menetelmän.

Näyttöympäristö

Näyttö suoritetaan omassa oppilaitoksessa tai työpaikalla, esimerkiksi sairaalassa, asuntolassa, yhdistyksessä tai nuorisotalossa. Työpaikalla suoritettava näyttö suunnitellaan työpaikan toimintojen ja työtehtävien sekä työpaikalla olevien välineiden, tilojen ja varusteiden mukaan. Oppilaitoksessa suoritettava näyttö voi olla esimerkiksi ulkopuoliselle asiakasryhmälle järjestettävää ohjausta.

Opiskelija voi suorittaa näytön yksinään, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työpaikan työryhmän yhtenä jäsenenä. Näyttö voidaan suorittaa myös osana jotakin projektia. Projektissa voidaan esimerkiksi pyrkiä lisäämään lasten ja nuorten osallistumista lähiympäristön toimintaan. Näytössä opiskelijalla on oltava ryhmä, jota hän ohjaa tai jonka kanssa hän toimii yhdessä.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä (T1) Opiskelija	Hyvä (H3) Opiskelija	Kiitettävä (K5) Opiskelija
Työprosessin hallinta Erityisryhmän vapaa-aikatoiminnan ja muiden tehtävien suunnittelu	suunnittelee ohjattuna toimintaa ryhmän jäsenenä tai yksin ohjattuna ohjausta.	suunnittelee menetelmät ja toiminnan tai tehtävät asetettujen tavoitteiden mukaisesti.	asettaa tavoitteet ja valitsee menetelmät ja toiminnan tai tehtävät niin, että ne tukevat tai innostavat kohderyhmää.
Erityisryhmän vapaa-aikatoiminnan ja muiden tehtävien ohjaus ja toteuttaminen	pysyy suunnitelmassa ja suorittaa annetut työtehtävät.	laatii itsenäisesti aikataulun. toteuttaa joitakin toimintoja itsenäisesti, joitakin osana työryhmää. arvioi ohjausta ja omaa työpanostaan tavoitteiden kannalta.	käyttää aikataulua työn toteutuksen työkaluna ja muuttaa sitä tarvittaessa. suunnittelee monista eri ammattilaisista koostuvan ryhmän osana syrjäytymistä torjuvia projekteja. korostaa selvästi osallistujien tarvetta tukeen ja mielekkääseen toimintaan.
Toiminnan arviointi ja kehittäminen	osallistuu ohjattuna projekteihin ja kokouksiin kehittääkseen vapaa-aikatoimintoja jollekin ryhmälle tai alueelle.	osallistuu projekteihin ja kokouksiin, joilla pyritään kehittämään vapaa-aikatoimintoja jollekin ryhmälle tai alueelle.	osallistuu syrjäytymistä ehkäisevän projektin arviointiin hyödyntäen omaa tietämystään erityisryhmistä ja muista vastaavista projekteista. osallistuu työryhmään, joka pyrkii kehittämään vapaa-aikatoimintoja jollekin ryhmälle tai alueelle.

<p>Työtehtävän hallinta Laitoksen vapaa-aikatoiminnan ohjaus</p> <p>Erityisryhmien eri tehtävien toteuttaminen</p> <p>Kanssakäymisen taidot</p>	<p>antaa ohjausta osana työryhmää ja käyttää yksinkertaisia menetelmiä ja välineitä.</p> <p>suorittaa ohjattuna yksinkertaisia laitoksen työtehtäviä.</p> <p>pystyy ohjattuna toteuttamaan palvelukokonaisuuksia.</p>	<p>käyttää itsenäisesti toimintaan ja ryhmälle soveltuvia menetelmiä ja välineitä.</p> <p>suorittaa itsenäisesti laitoksen rutiinitehtäviä.</p> <p>kohtaa ongelmatilanteissa ihmiset asiallisesti ja ottaa huomioon toisen ihmisen tarpeet.</p>	<p>käyttää itsenäisesti osallistujia innostavia menetelmiä ja välineitä.</p> <p>osallistuu työryhmän jäsenenä laitoksen tavallisimpiin työtehtäviin.</p> <p>pystyy itsenäisesti toteuttamaan palvelukokonaisuuksia.</p> <p>järjestää tukitoimintaa.</p> <p>tietää monipuolisesti erityisryhmistä ja käyttää työskentelyssään itsenäisesti osaamistaan.</p> <p>suunnittelee ohjauksen niin, että se on mielekästä ja antaa tukea osallistujille</p> <p>pystyy rakentamaan luottamuksellisia suhteita ongelmatilanteissa oleviin ihmisiin.</p>
<p>Työn perustana olevan tiedon hallinta Kohderyhmätuntemus</p> <p>Erityisryhmätaidot</p>	<p>sovittaa ohjauksen ja tehtävät kohderyhmän ikään.</p> <p>tunnistaa tavallisimmat syrjäytymisen syyt.</p>	<p>sovittaa ohjauksen kohderyhmän tarpeiden mukaan.</p> <p>työskentelee työryhmässä ja hyödyntää erityisryhmien tuntemustaan työssään.</p> <p>perustelee suunnitelmasaan, miksi toiminta on hyväksi ryhmälle.</p>	<p>mukauttaa opastuksen ryhmän osallistujien psyykkisten ja fyysisten valmiuksien sekä sosiaalisten tarpeiden mukaan.</p> <p>tunnistaa eri erityisryhmien ongelmatilanteita.</p>
<p>Työturvallisuuden hallinta Laitteiden, välineiden ja varusteiden turvallinen käyttö</p>	<p>käyttää itse laitteita, välineitä ja varusteita turvallisesti ja ohjattuna osaa neuvoa muitakin.</p>	<p>pitää työturvallisuutta lähtökohtana valitessaan tarkoitukseen sopivia materiaaleja, välineitä ja varusteita sekä testaa niitä ennen käyttöä.</p> <p>neuvoo osallistujille laitteiden, välineiden ja varusteiden käytön.</p>	<p>huolehtii laitteiden, välineiden ja varusteiden asianmukaisesta ja turvallisesta käytämisestä, huoltamisesta ja säilytyksestä.</p> <p>neuvoo osallistujille materiaalin, välineiden ja varusteiden oikean ja vastuullisen käytön.</p>
<p>Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Yhteistyövalmiudet</p>		<p>kannustaa osallistujia keskustelemaan keskenään.</p>	<p>antaa osallistujille sellaisia tehtäviä, että näiden on työskenneltävä yhdessä.</p>

		tekee yhteistyötä muiden ammattilaisten kanssa oppiakseen uutta.	tekee systemaattisesti yhteistyötä muiden eri alojen osapuolten kanssa ja lisää näin ammattitaitoaan.
Yhteiset painotukset Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta	toteuttaa palvelukokonaisuuksia ohjattuna.	kannustaa ja rohkaisee osallistujia ryhmänä. antaa osallistujille ehdotuksia muista vastaavista harrastuksista ja vapaa-ajan toiminnoista.	ohjaa apua tarvitsevat apu- ja tukijärjestelmien piiriin. kannustaa ja motivoi osallistujia osallistumaan harrastuksiin ja muuhun juuri heille sopivaan toimintaan, joka antaa tukea kulloisessakin elämäntilanteessa.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija järjestää toimintapäivän kehitysvammaisille ja heidän perheilleen. Toimintapäivän tavoitteena on aktivoida ja innostaa kehitysvammaisia sekä järjestää näiden perheille mahdollisuus tavata toisiaan ja pitää hauskaa yhdessä.

Esimerkki 2:

Opiskelija toimii tukihenkilönä jossakin organisaatiossa, esimerkiksi Punaisessa Ristissä tai seurakunnassa, ja tukee ja auttaa kriisin kohdanneita henkilöitä. Henkilöt tarvitsevat jonkun, jolle puhua ja joka auttaa heitä päivittäisissä askareissa.

5.2.1.5.6 *Kulttuuriohjaus, 5 ov (valinnainen menetelmä)*

Opintokokonaisuuden tuottama osaaminen ja tavoitteet paikallisten alueellisten tarpeiden pohjalta

Opiskelijan on osattava ottaa vapaa-aikatoiminnan järjestämisessä huomioon kulttuurin, taidekasvatuksen ja luovuuden merkitys. Hänen on osattava suunnitella, toteuttaa ja arvioida kulttuurista vapaa-aikatoimintaa eri-ikäisille kohderyhmille.

Opiskelijan on osattava perustella ohjaamalleen kohderyhmälle kulttuurin ja taiteen merkitys niin yksilöiden, yhteisöjen kuin yhteiskunnankin hyvinvoinnille. Opiskelijan on osattava toiminnan suunnittelussa ottaa huomioon nuorisokulttuurien kehitys ja nykytilanne. Hänen on osattava kommunikoida eri nuorisokulttuuristen ryhmien kanssa ja ohjata niiden toimintaa yleisten kulttuuri- ja kasvatusnäkemysten mukaisesti.

Opiskelijan on osattava ohjata eri-ikäisiä henkilöitä erilaisissa kulttuuriharrasteissa ja taiteenaloilla, kuten teatteriesityksissä, roolipeleissä, elämyksellisissä tapahtumissa ja niiden järjestämisessä; musiikissa, kädentaidoissa tai jossakin muussa kohderyhmää kiinnostavassa harrastustoiminnassa.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät

Opiskelu sisältää teoriaopintoja, oppimistehtäviä, käytännön harjoituksia, ryhmätöitä sekä opintokäyntejä.

Opintokokonaisuuden arviointikriteerit:

Arviointi, kiitettävä (K5)

Opiskelijan on osattava

- Opiskelijan on osattava ottaa vapaa-aikatoiminnan järjestämisessä huomioon kulttuurin, taidekasvatuksen ja luovuuden merkitys.
- Hänen on osattava suunnitella, toteuttaa ja arvioida kulttuurista vapaa-aikatoimintaa yleisten nuorisokasvatustavoitteiden mukaisesti.
- Opiskelijan on osattava perustella ohjaamalleen kohderyhmälle kulttuurin ja taiteen merkitys niin yksilöiden, yhteisöjen kuin yhteiskunnankin hyvinvoinnille.
- Opiskelijan on osattava toiminnan suunnittelussa ottaa huomioon nuorisokulttuurien kehitys ja nykytilanne.
- Hänen on osattava kommunikoida eri nuorisokulttuuristen ryhmien kanssa ja ohjata niiden toimintaa yleisten kulttuuri- ja kasvatustavoitteiden mukaisesti.
- Opiskelijan on osattava ohjata eri-ikäisiä henkilöitä erilaisissa kulttuuriharrasteissa ja taiteenaloilla, kuten teatteriesityksissä, roolipeleissä, elämyksellisissä tapahtumissa ja niiden järjestämisessä; musiikissa, kädentaidoissa tai jossakin muussa kohderyhmää kiinnostavassa harrastustoiminnassa.

Arviointi, hyvä taso (H 3)

Opiskelija osaa

- kulttuurin ja taidekasvatuksen merkityksen nuoren kasvun kannalta
- toimia palvelukokonaisuuksia suunnittelevassa ja toteuttavassa työryhmässä
- ohjata eri-ikäisiä kulttuurisen vapaa-aikatyön toiminnoissa
- kulttuurin ja taiteen yhteiskunnallisen merkityksen ja osaa kertoa siitä ohjattavilleen

Arviointi, tyydyttävä taso (T1)

Opiskelijan on osattava

- kuvata kulttuurin ja taidekasvatuksen merkitys nuoren kasvun kannalta

- ohjattuna toimia palvelukokonaisuuksia suunnittelevassa ja toteuttavassa työryhmässä
- ohjata eri-ikäisiä joissakin kulttuurisen vapaa-aikatyön toiminnoissa
- kertoa ohjattaville kulttuurin ja taiteen yhteiskunnallisesta merkityksestä.

Opintokokonaisuuden arviointisuunnitelma:

Kulttuuriohjaus arvioidaan teoria- ja käytännönoikeilla, oppimistehtävien, portfolioiden, oppimispäiväkirjojen, jatkuvalla näytöllä sekä näytöllä. Ammattiosaamisen näytöissä opiskelija arvioidaan aidoissa työtilanteissa. Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T1 – K5. Opintojakson arvosanan päättää kunkin opintojakson opettaja huomioiden opiskelijan itsearvioinnin ja näytön arvosanan. Myös ammattiosaamisen näyttö arvioidaan asteikolla T1 – K5.

Näytön arviointiin osallistuvat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Opintojakson arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opintokokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamisessa esimerkiksi opettajan ja opiskelijan välisillä keskusteluilla. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan oppimisprosessin eteneminen siten, että arvioinnissa painottuu loppuvaiheen osaaminen. Opintokokonaisuuden arvosana muodostuu opintojaksojen arvioinneista ja näyttöjen arvioinneista.

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- kulttuurisen vapaa-aikatoiminnan ohjaus.

Näytön kuvaus

Opiskelija järjestää vapaa-ajan kulttuuritoimintaa ryhmälle tai yhteistyössä ryhmän kanssa. Hän ohjaa kohderyhmää vapaa-ajan kulttuuritoiminnoissa ja valitsee kohderyhmälle sopivan menetelmän. Opiskelija selvittää kulttuurin merkitystä yhteiskunnalle ja eri ikäryhmille.

Näytössä opiskelijan tehtävänä on suunnitella toimintaa, toteuttaa suunnitelma ja arvioida sen onnistumista.

Näyttöympäristö

Näyttö suoritetaan omassa oppilaitoksessa tai työpaikalla, esimerkiksi kansalaisopistossa, nuorisotalossa, kirjastossa tai vapaa-ajan kulttuuritoimintaa järjestävässä musiikki- tai tai-

dekoulussa. Työpaikalla suoritettava näyttö suunnitellaan työpaikan toimintojen ja työtehtävien sekä työpaikalla olevien välineiden, tilojen ja varusteiden mukaan. Oppilaitoksessa suoritettava näyttö voidaan toteuttaa esimerkiksi ulkopuoliselle asiakasryhmälle.

Opiskelija voi suorittaa näytön yksinään, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työpaikan työryhmän yhtenä jäsenenä. Näyttö voidaan suorittaa myös osana jotakin projektia. Projektissa voidaan esimerkiksi pyrkiä lisäämään lasten ja nuorten osallistumista lähiympäristön toimintaan. Näytössä opiskelijalla on oltava ryhmä, jota hän ohjaa tai jonka kanssa hän toimii yhdessä.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä (T1) Opiskelija	Hyvä (H3) Opiskelija	Kiitettävä (K5) Opiskelija
Työprosessin hallinta Kulttuuritoimintojen suunnittelu	valitsee ohjausmenetelmät ja teeman kohderyhmän mukaan.	asettaa ryhmän tavoitteet ja valitsee itsenäisesti menetelmät ja järjestettävän toiminnan tavoitteiden mukaan.	asettaa tavoitteet ja valitsee menetelmät ja järjestettävän toiminnan niin, että se innostaa kohderyhmää ja ryhmän yksittäisiä jäseniä.
Kulttuuritoimintojen toteuttaminen ja ohjaus	pysyy suunnitelmasa ja suorittaa annetut työtehtävät.	laatii itsenäisesti aikataulun. antaa eri ikäryhmille joidenkin kulttuuri- tai taidemuotojen ohjausta.	käyttää aikataulua työskentelyn apuvälineenä. onnistuu tuomaan esiin osallistujien luovuutta sekä yksilö- että ryhmätasolla.
Toiminnan arviointi ja kehittäminen	osallistuu ohjattuna projekteihin ja kokouksiin ja kehittää kulttuurisia vapaa-aikatoimintoja jollekin ryhmälle tai alueelle (esim. jossakin lähiössä).	työskentelee itsenäisesti. arvioi ohjausta ja omaa työpanostaan tavoitteiden kannalta. osallistuu projekteihin ja kokouksiin, joilla pyritään kehittämään kulttuurisia vapaa-aikatoimintoja jollekin ryhmälle tai alueelle.	kehittää itseään ohjaajana opiskelemalla lisää taiteesta, kulttuurista ja muista luovista alueista.
Työtehtävien hallinta Menetelmien hallinta	ohjaa yksinkertaisilla menetelmillä tai välineillä eri-ikäisiä henkilöitä eri toiminnoissa.	käyttää itsenäisesti toimintoon ja ryhmälle soveltuvia menetelmiä ja välineitä.	ottaa huomioon ryhmän ja yksilöiden resurssit valitessaan käytettäviä menetelmiä ja välineitä. käyttää menetelmiä ja välineitä, jotka innostavat osal-

<p>Kulttuuriohjauksen tiedot</p>		<p>esittelee kohderyhmälle sopivaa tietoa vapaa-ajan kulttuuritoiminnoista.</p>	<p>listujien luovuutta sekä yksilöinä että ryhmänä. tiedottaa erilaisista kulttuuri-tapahtumista ja opastaa eri kulttuuriympäristöihin sekä ottaa samalla huomioon tärkeimmät lain mukaiset kansalaisoikeudet ja -velvollisuudet.</p>
<p>Työn perustana olevan tiedon hallinta Kohderyhmätuntemus</p> <p>Taide- ja kulttuuritietämys</p>	<p>sovittaa ohjauksen ja tehtävät kohderyhmän ikään.</p> <p>määrittelee suunnitelmassa kulttuurin käsitteen ja selvittää kulttuurin ja taiteen merkitystä yhteiskunnalle.</p>	<p>sovittaa ohjauksen kohderyhmän tarpeiden mukaan.</p> <p>perustelee suunnitelmassa, miksi kulttuuri lisää ihmisen hyvinvointia.</p>	<p>sovittaa ohjauksen ryhmän jäsenten mukaan ja ottaa huomioon esimerkiksi näiden iän ja mahdolliset kulttuuritaustoihin liittyvät erot.</p> <p>keskustelee osallistujien kanssa siitä, miksi taide, kulttuuri ja luova toiminta lisäävät hyvinvointia.</p> <p>asettaa tavoitteet yhteikunnallisesta näkökulmasta ja perustelee toimintaa pitkän aikavälin näkökulmasta.</p>
<p>Työturvallisuuden hallinta Laitteiden, välineiden ja varusteiden turvallinen käyttö</p>	<p>osaa itse käyttää laitteita, välineitä ja varusteita turvallisesti ja ohjattuna osaa neuvoa muitakin.</p>	<p>pitää työturvallisuutta lähtökohdana valitessaan tarkoitukseen sopivia materiaaleja, välineitä ja varusteita sekä testaa niitä ennen käyttöä.</p> <p>antaa osallistujille ohjausta laitteiden, välineiden ja varusteiden käytöstä.</p>	<p>analysoi toiminnan riskejä.</p> <p>huolehtii laitteiden, välineiden ja varusteiden asianmukaisesta ja turvallisesta käytämisestä, huoltamisesta ja säilytyksestä.</p> <p>opastaa osallistujille materiaalin, välineiden ja varusteiden oikean ja vastuullisen käytön.</p>
<p>Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Yhteistyövalmiudet</p>		<p>kannustaa osallistujia keskustelemaan keskenään.</p> <p>tekee yhteistyötä muiden ammattilaisten kanssa oppiakseen uutta.</p>	<p>antaa osallistujille sellaisia tehtäviä, että näiden on keskusteltava keskenään.</p> <p>tekee systemaattisesti yhteistyötä muiden eri alojen osapuolten kanssa ja lisää näin ammattitaitoaan.</p>
<p>Yhteiset painotukset Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta</p>	<p>toteuttaa ohjattuna palvelukokonaisuuksia.</p>	<p>kannustaa ja rohkaisee osallistujia ryhmänä.</p> <p>antaa osallistujille ehdotuksia muista vastaavista harrastuksista ja vapaa-ajan toiminnoista.</p>	<p>pitää huolen siitä, että opeus on mielekäs ja innostava kokemus osallistujille.</p> <p>kannustaa ja motivoi osallistujia osallistumaan itselleen sopiviin harrastuksiin ja muihin vapaa-ajan toimintoihin.</p>

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija vetää lasten näytelmäkerhoa ala-asteella. Hän valmistelee lasten kanssa teatteriesityksen. Näytelmäkerho järjestää kolme esitystä.

Esimerkki 2:

Opiskelija vastaa jonkin yrityksen virkistystoiminnasta ja järjestää erilaista toimintaa, esimerkiksi teatterivierailuja, jolla pyritään lisäämään työntekijöiden viihtyvyyttä. Lisäksi opiskelija toimii yrityksen henkilöstölehden henkilöstöetuja käsittelevän osion toimittajana.

5.2.2 Valinnaiset ammatilliset opinnot, 20 ov

5.2.2.1 Projektitoiminnan ohjaus, 10 ov

Opintokokonaisuus on jaettu kolmeen opintojaksoon: tutustuminen projektitoimintaan 2 ov, projektin suunnittelu ja toteutus 3 ov ja projektissa toimiminen 5 ov.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät:

Opiskelijan on osattava projektin suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin keskeiset tehtävät. Hänen on osattava moniammatillisen projektitoiminnan yhteistyötavat ja osattava soveltaa omaa ammattitaitoaan yhteistyöprojekteissa. Hänen on osattava toimia työryhmän jäsenenä aktiivisesti ja luovasti sekä päämäärätietoisesti asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Opiskelijan on osattava rakentaa ja ylläpitää verkostoja ja toimia niissä omaa ammattitaitoaan käyttäen. Hänen on osattava perustella projektitoiminnan merkitys nuoriso- ja vapaa-aika-alan kehittämissä.

Opiskelijan on osattava laatia oman toimialansa projektisuunnitelmia ja kyettävä osallistumaan moniammatillisen projektin suunnitteluun. Hänen on osattava suunnitella toimintaa taloudellisesti ja käyttää hyväksi erilaisia toiminnan rahoituslähteitä. Hänen on osattava käyttää projektiosaamistaan tapahtumien, tilaisuuksien, kampanjoiden ja muiden hankkeiden järjestämisessä. Hänen on osattava laatia projektikuvauksia ja toimintakertomuksia. Keskeinen sisältö on projektitoiminnan suunnittelu ja ohjaus.

Opiskelijan on osattava paikallistaa kehittämistarpeita eri toimintaympäristöissä ja etsiä uusia toimintamalleja kehittämissuunnitelmien tueksi. Hänen on osattava asettaa ratkaisukeskeisiä kehittämistavoitteita ja organisoida projektitoimintaa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Hänen on osattava asettaa myös itselleen projekteihin liittyviä henkilökohtaisia ammatillisia kehittämistavoitteita. Keskeinen sisältö on ratkaisukeskeinen projektitoiminnan kehittäminen.

5.2.2.1.1 Tutustuminen projektitoimintaan 2 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Opiskelija tuntee projektitoiminnan ajankohtaiset kysymykset, yhteiskunnallisen taustan ja tarpeet ja kykenee hyödyntämään tietojaan työskennellessään alan projekteissa. Opiskelija tuntee projektin suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin keskeiset tekijät. Hän tuntee moniammatillisuuden, yhteistyön ja verkostojen merkityksen projektitoiminnassa. Hän tuntee projektitoiminnan merkityksen nuoriso- ja vapaa-aika-alan kehittämistyössä.

Projektitoimintaa synnyttäneet yhteiskunnalliset muutokset; hallinnon muutokset, rahoitus, tavoitteet, kuntien ja kolmannen sektorin rooli ja EU:n merkitys ja kriittinen näkökulma projektitoimintaan. Tutustuminen käynnissä oleviin ja vastikään loppuunvietyihin nuoriso- ja vapaa-aika-alan projekteihin.

Opintojakson arviointikriteerit

Arviointi, kiitettävä taso (K5)

Opiskelija

- tuntee projektitoiminnan ajankohtaiset kysymykset, yhteiskunnallisen taustan ja tarpeet ja kykenee hyödyntämään tietojaan työskennellessään alan projekteissa
- tuntee projektin suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin keskeiset tekijät
- tuntee moniammatillisuuden, yhteistyön ja verkostojen merkityksen projektitoiminnassa
- tuntee projektitoiminnan merkityksen nuoriso- ja vapaa-aika-alan kehittämistyössä

Arviointi, hyvä taso (H3)

Opiskelija

- tuntee projektin suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin keskeiset tekijät
- tuntee moniammatillisuuden, yhteistyön ja verkostojen merkityksen projektitoiminnassa

Arviointi, tyydyttävä taso (T1)

Opiskelijan on osattava:

- projektitoiminnan keskeiset piirteet.
- projektin suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin keskeiset tekijät

Opintojakson arviointisuunnitelma

Hyväksytysti suoritettavat tehtävät, tentti ja aktiivinen osallistuminen.

5.2.2.1.2 Projektin suunnittelu ja toteutus 3 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Opiskelija osaa projektin suunnittelun ja toteutuksen keskeiset tehtävät. Hän osaa moniammatillisen projektitoiminnan yhteistyötavat ja osaa soveltaa ammattitaitoaan yhteistyöprojekteissa. Hän osaa toimia työryhmän jäsenenä asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Hän osaa rakentaa ja ylläpitää verkostoja. Opiskelija osaa laatia oman alansa projektisuunnitelmia ja kykenee osallistumaan moniammatilliseen projektin suunnitteluun. Hän osaa suunnitella toimintaansa taloudellisesti ja käyttää hyväksi erilaisia toiminnan rahoituslähteitä. Hän osaa laatia projektikuvauksia ja toimintakertomuksia. Opiskelija osaa paikallistaa kehittämistarpeita eri toimintaympäristöissä ja etsiä uusia toimintamalleja kehittämissuunnitelmien tueksi. Hän osaa asettaa ratkaisukeskeisiä kehittämistavoitteita ja organisoida projektitoimintaa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Hän osaa asettaa myös itselleen projektiin liittyviä henkilökohtaisia ammatillisia kehittämistavoitteita.

Opiskelija toteuttaa pienryhmässä projektin:

- projektin aloitus (idea, suunnitteluryhmä)
- projektin suunnittelu (suunnitteluprosessi, tavoite, organisaatio, resurssit, riskit, aikataulu, talousarvio)
- projektin rahoitus (rahoitustahot, hakeminen)
- projektin arviointi ja päättäminen (loppuraportti, arviointi, arkistointi ja tulosten levittäminen)

Opintojakson arviointikriteerit

Arviointi, kiitettävä taso (K5)

Opiskelijan on osattava:

- projektin suunnittelun ja toteutuksen keskeiset tehtävät
- moniammatillisen projektitoiminnan yhteistyötavat, sekä osattava soveltaa ammattitaitoaan yhteistyöprojekteissa
- toimia työryhmän jäsenenä asetettujen tavoitteiden mukaisesti
- rakentaa ja ylläpitää verkostoja
- laatia oman alansa projektisuunnitelmia ja kyettävä osallistumaan moniammatilliseen projektin suunnitteluun
- suunnitella toimintaansa taloudellisesti ja käyttää hyväksi erilaisia toiminnan rahoituslähteitä
- laatia projektikuvauksia ja toimintakertomuksia
- paikallistaa kehittämistarpeita eri toimintaympäristöissä ja etsiä uusia toimintamalleja kehittämisprojektien tueksi
- asettaa ratkaisukeskeisiä kehittämistavoitteita ja organisoida projektitoimintaa asetettujen tavoitteiden mukaisesti
- asettaa myös itselleen projektiin liittyviä henkilökohtaisia ammatillisia kehittämistavoitteita

Arviointi, hyvä taso (H3)

Opiskelijan on osattava

- projektin suunnittelun ja toteutuksen keskeiset tehtävät
- moniammatillisen projektitoiminnan yhteistyötavat, sekä osattava soveltaa ammattitaitoaan yhteistyöprojekteissa
- toimia työryhmän jäsenenä asetettujen tavoitteiden mukaisesti

Arviointi, tyydyttävä taso (T1)

Opiskelija osaa:

- ohjattuna suunnitella ja toteuttaa projekteja
- toimia taloudellisesti projektityössä
- toimia päämäärätietoisesti projektityössä
- asettaa toiminnalle kehittämistavoitteita

Opintojakson arviointisuunnitelma

Hyväksytysti suoritettavat tehtävät Kirjallisuus (esim. Riikonen, Virve: Toteutetaan projekti tai Projektin vetäjän opas, Etelä-Suomen lääninhallitus). Tenti ja aktiivinen osallistuminen.

5.2.2.1.3 Projektissa toimiminen 5* ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Opiskelija osaa projektin suunnittelun ja toteutuksen keskeiset tehtävät. Hän osaa moniammatillisen projektitoiminnan yhteistyötavat ja osaa soveltaa ammattitaitoaan yhteistyöprojekteissa. Hän osaa toimia työryhmän jäsenenä annettujen tavoitteiden mukaisesti. Hän osaa rakentaa ja ylläpitää verkostoja. Opiskelija osa laatia oman alansa projektisuunnitelmia ja kykenee osallistumaan moniammatilliseen projektin suunnitteluun. Hän osaa suunnitella toimintaansa taloudellisesti ja käyttää hyväksi erilaisia rahoituslähteitä. Hän osaa laatia projektikuvauksia ja toimintakertomuksia. Opiskelija osaa hyödyntää omaa osaamistaan projektissa.

Suoritetaan työssäoppimisena. Opiskelija tutustuu ja työskentelee projektissa yhdessä projektin muiden toimijoiden oman osaamisensa pohjalta ja selvittää oman kohtansa projektissa sekä hankkeen historian ja tulevaisuuden suunnitelman ja laatii niistä raportin. Projektit voivat liittyä nuoris- ja vapaa-aika-alan työkenttään. Ne voivat liittyä myös sosiaalihuollon, vapaa-ajan ja virkistyksen alueisiin.

Opintojakson arviointikriteerit

Arviointi, kiitettävä taso (K1)

Opiskelijan on osattava:

- projektin suunnittelun ja toteutuksen keskeiset tehtävät
- moniammatillisen projektitoiminnan yhteistyötavat
- soveltaa ammattitaitoaan yhteistyöprojekteissa
- toimia työryhmän jäsenenä annettujen tavoitteiden mukaisesti
- rakentaa ja ylläpitää verkostoja
- laatia oman alansa projektisuunnitelmia ja kykyä osallistumaan moniammatilliseen projektin suunnitteluun
- suunnitella toimintaansa taloudellisesti ja käyttää hyväksi erilaisia rahoituslähteitä
- laatia projektikuvauksia ja toimintakertomuksia
- hyödyntää omaa osaamistaan projektissa

Arviointi, hyvä taso (H3)

Opiskelijan on osattava

- projektin suunnittelun ja toteutuksen keskeiset tehtävät
- soveltaa ammattitaitoaan yhteistyöprojekteissa
- laatia oman alansa projektisuunnitelmia ja kyetä osallistumaan moniammatilliseen projektin suunnitteluun

Arviointi, tyydyttävä taso (T1)

Opiskelijan on osattava

- periaatteet projektin alkuideoinnista projektin päättymiseen
- ohjattuna toimia projektityössä

Opintojakson arviointisuunnitelma

Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T1-K5. Työssäoppimisen arvioivat työpaikkaohjaaja, opettaja ja opiskelija. Myös ammattiosaamisen näyttö arvioidaan asteikolla T1 – K5.

Näytön arviointiin osallistuvat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Opintojakson arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opintokokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamisessa. Opintokokonaisuuden arvosana muodostuu opintojaksojen arvioinneista ja näyttöjen arvioinneista.

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- projektitoiminnan suunnittelu ja ohjaus
- ratkaisukeskeinen projektitoiminnan kehittäminen.

Opintokokonaisuudessa ydinosaamisessa painotetaan ongelmanratkaisutaitoja.

Näytön kuvaus

Näytössä opiskelijan tehtävänä on osallistua projektitoiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

Näyttöympäristö

Näyttö voidaan suorittaa työpaikalla, esimerkiksi nuorisotalossa, koulussa, yhdistyksessä, yrityksessä tai järjestössä. Poikkeustapauksessa näyttö voidaan suorittaa myös omassa oppilaitoksessa esimerkiksi järjestämällä ohjausta ulkopuoliselle asiakasryhmälle.

Työpaikoilla suoritettava näyttö sovitetaan työpaikan toimintojen ja työtehtävien mukaan. Kaikkien tarvittavien apuvälineiden ja varusteiden on oltava saatavissa, tai ne pitää pystyä hankkimaan käytössä olevilla varoilla.

Opiskelija voi suorittaa näytön yksinään, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työpaikan työryhmän yhtenä jäsenenä. Lisäksi opiskelija voi toteuttaa projektin yhdessä jonkin ryhmän kanssa. Ryhmä voi olla vaikkapa joukko nuoria tai esimerkiksi jokin yritys. Jos näyttö on osa jotakin isompaa projektia, opiskelijan on kuuluttava työryhmään ja työskenneltävä sen jäsenenä.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä (T1) Opiskelija	Hyvä (H3) Opiskelija	Kiitettävä (K5) Opiskelija
Työprosessin hallinta Projektin suunnittelu	suunnittelee projektin tai vastuualueen ohjattuna ja laatii aikataulun.	tekee itsenäisesti projektia tai vastuualueetta koskevan suunnitelman sekä laatii aikataulun.	kirjoittaa projektisuunnitelman.
Projektin toteutus	noudattaa ohjattuna projektisuunnitelmaa ja suorittaa annetut tehtävät.	työskentelee tavoitteellisesti projektin toteuttamisen, aikataulussa pysymisen ja tavoitteiden saavuttamisen eteen.	on yhteydessä muiden vastaavien projektien parissa työskentelevien kanssa ja suunnittelee projektia yhdessä näiden kanssa.
Projektin arviointi		muokkaa tarvittaessa suunnitelmaa, budjettia ja aikataulua ohjauksen mukaan. arvioi jatkuvasti tavoitteiden toteutumista.	hyödyntää ammattitaitoaan työssä ja muuttaa tarvittaessa suunnitelmaa, budjettia ja aikataulua.
		tekee ehdotuksia toiminnan kehittämiseksi.	tekee analyysin tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavista tekijöistä.
Työtehtävän hallinta Tapahtuman, kampanjan tai jonkin muun projektin järjestäminen	järjestää tapahtuman, kampanjan tai jonkin muun projektin ohjattuna.	järjestää sovitunlaisen tapahtuman, kampanjan tai muun projektin ja	tekee aktiivisesti työtä toiminnan kehittämiseksi ottamalla selvää, onko mahdollista jatkaa projektia, aloittaa uutta tai jatkaa toimintaa jollakin toisella tavalla.
			suunnittelee ja toteuttaa tapahtuman, kampanjan tai muun projektin ja järjestää

Taloudellisten seikkojen huomioon ottaminen	ei ylitä taloudellisia resursseja vaan kontrolloimenoja ohjaajan kanssa.	ottaa tarvittaessa yhteyttä yhteistyökumppaniin. laatii projektin taloussuunnitelman, välttää tarpeettomia kustannuksia ja sovittaa kulut taloussuunnitelman mukaisiksi.	tarvittaessa yhteistyötä muiden osapuolien kanssa. laatii taloussuunnitelman ja ottaa huomioon käytettävissä olevat rahoituslähteet. seuraa jatkuvasti taloussuunnitelmassa pysymistä sekä muuttaa suunnitelmaa tarvittaessa, kun projekti etenee.
Työskenteleminen ylimmattirajojen	työskentelee yhteistyössä ohjaajan kanssa, kun muodostetaan laajaa, monen alan projektia.	ottaa aktiivisesti yhteyttä eri ihmisiin saadakseen uusia näkökulmia ja oppiakseen uutta. pitää systemaattista järjestystä eri henkilöiden yhteystiedoista ja päivittää tiedot säännöllisesti.	rakentaa sosiaalisia verkostoja ja ylläpitää yhteyksiä eri henkilöihin. osallistuu aktiivisesti kokouksiin, tiedotustilaisuuksiin, tapahtumiin, koulutuksiin ja muihin vastaaviin tilaisuuksiin tutustuakseen uusiin henkilöihin ja luodakseen kontakteja. ottaa yhteyttä eri yhteistyökumppaneihin toiminnan kehittämiseksi ja uusien toimintamuotojen löytämiseksi.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Projektitoiminta	dokumentoi projektitoiminnan keskeiset vaiheet ja yleisimmät ongelmat.	dokumentoi joitakin toteuttamaansa projektiin liittyviä kehityskohteita ja mahdollisia ongelmia.	kirjoittaa projektikuvauksen ja toimintakertomuksen, analysoi kehittämiskohteita ja ongelmia sekä yhdistää ne nuoriso- ja vapaa-ajan sektorin kehittämiseen.
Työturvallisuuden hallinta Turvallinen työskentely	laatii yhdessä ohjaajan kanssa riskianalyysin.	laatii riskianalyysin.	toimii aktiivisesti, jotta turvallisuus säilyisi ja onnettomuuksilta vältyttäisiin.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Ongelmanratkaisu		tekee ehdotuksia projektin aikana havaittujen ongelmien ratkaisemiseksi.	ratkaisee luovasti projektin aikana syntyvät ongelmat.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija järjestää elokuun lopulla teemaviikon yhdessä työryhmän kanssa. Teemaviikko on tarkoitettu lähinnä seitsemättä luokkaa aloittaville oppilaille. Teemaviikon aikana koulu, nuorisotalo, eri yhdistykset ja organisaatiot tekevät yhteistyötä ja seitsemäsluokkalaiset ja projektin eri osapuolet saavat mahdollisuuden tutustua toisiinsa. Näin oppilaiden on helpompi keksiä toimintaa ja he

saavat tietää, mistä voivat hakea apua vaikeuksiinsa. Eri osapuolien on tulevaisuudessa helpompi olla yhteydessä toisiinsa ja ongelmiin voidaan tarttua varhaisessa vaiheessa.

Esimerkki 2:

Opiskelija järjestää yhdessä nuorisoryhmän kanssa rockkonsertin. Konsertissa uusilla bändeillä on mahdollisuus esiintyä ja nuorilla on tilaisuus tutustua uusiin bändeihin ja tavata toisiaan.

Esimerkki 3:

Opiskelija järjestää yhdessä muutamien muiden opiskelijoiden kanssa yrityksille tarkoitettun salibandy-turnauksen. Turnauksen tavoitteena on pitää hauskaa ja vahvistaa työpaikan yhteishenkeä.

Esimerkki 4:

Opiskelija päivittää kunnan Internet-sivujen vapaa-ajan osiota. Opiskelija on yhteydessä eri tapahtumajärjestäjiin ja huolehtii, että Internetissä olevat tiedot ovat oikein. Hän tekee kunnan asukkaille tutkimuksen, jolla selvitetään, minkälaista informaatiota asukkaat toivovat saavansa kunnan kotisivuilta.

5.2.2.2 Nuorten syrjäytymisen ehkäisy, 10 ov

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät:

Keskeinen sisältö on nuorten elämänhallinnan tukeminen ja kriisitilanteissa auttaminen.

Opintokokonaisuuden arviointikriteerit:

Arviointi, kiitettävä 5

Opiskelija osaa toimia kriisitilanteisiin joutuneiden nuorten parissa ja tukea heidän selviytymistään. Hän osaa tunnistaa syrjäytymisprosessin vaiheet ja syrjäytymisen riskit.

Opiskelija osaa ohjata apua tarvitsevia nuoria auttamis- ja tukijärjestelmien piiriin. Opiskelija osaa työskennellä moniammatillisessa yhteistyössä nuorten syrjäytymisen ehkäisyhankkeissa. Hän tuntee nuorten oikeudet ja vastuun. Hän tuntee sosiaalihuollon asiakkaan oikeudet.

Opiskelija osaa työskennellä nuorisohuollon laitoksissa itsenäisesti toiminnan ohjaustehtävissä ja ohjattuna hoitaa laitosten yleisimpiä työtehtäviä. Hänen on osattava ohjata apua tarvitsevia nuoria lastensuojelun ja nuorisohuoltopalvelujen piiriin ja osattava toimia yhteistyössä niiden kanssa. Opiskelijan on osattava erityisnuorisotyön keskeiset menetelmät (päihdetyö, etsivä (nuoriso)työ, kohdennettu nuorisotyö, perhetyö, projektit).

Opiskelijan on osattava tukea vaikeuksissa olevan nuoren vahvuuksia ja auttaa häntä elämänhallinnassa.

Opiskelija osaa toimia sovittelijana nuorten rikostapauksissa ja hänellä on siihen vaadittava pätevyys.

Opiskelija osaa toimia nuorisoriikollisuuden torjunnassa yhteistyössä eri viranomaisten kanssa.

Opiskelija osaa yhteistyössä muiden tahojen kanssa järjestää vankilasta vapautuville nuorille vapaa-aika- ja tukitoimintaa.

Opiskelija tuntee Suomen rikosseuraamusjärjestelmän. Opiskelija osaa toimia nuorten erityisryhmien, kuten vammaisten ja pitkäaikaissairaiden vapaa-aikatoiminnan ohjauksessa ja sosiaalisessa kuntoutuksessa. Hän osaa työskennellä nuorisohuollon laitoksissa itsenäisesti ohjaustehtävissä ja ohjattuna hoitaa laitosten yleisempiä työtehtäviä. hänen on osattava ohjata apua tarvitsevia nuoria lastensuojelun ja nuorisohuollon palvelujen piiriin ja osattava toimia yhteistyössä niiden kanssa **Tai** Opiskelijan on osattava erityisnuorisotyön keskeiset menetelmät (päihdetyö, etsivä nuorisotyö, kohdennettu nuorisotyö, perhetyö). hänen on osattava tukea vaikeuksissa olevan nuorten vahvuuksia ja auttaa häntä elämännhallinnassa.

Arviointi, hyvä (3-4)

Opiskelija osaa toimia kriisitilanteisiin joutuneiden nuorten parissa. Hän osaa tunnistaa syrjäytymisprosessin vaiheita ja syrjäytymisen riskejä.

Opiskelija osaa ohjata apua tarvitsevia nuoria auttamis- ja tukijärjestelmien piiriin. Opiskelija osaa työskennellä nuorten syrjäytymisen ehkäisyhankkeissa. Hän tuntee nuorten oikeudet. Hän tuntee sosiaalihuollon asiakkaan oikeudet.

Opiskelija osaa työskennellä nuorisohuollon laitoksissa toiminnan ohjaustehtävissä ja ohjattuna hoitaa laitosten yleisimpiä työtehtäviä. Hänen on osattava ohjata apua tarvitsevia nuoria lastensuojelun ja nuorisohuoltopalvelujen piiriin.

Opiskelijan on osattava erityisnuorisotyön keskeisiä menetelmiä. Hänen on osattava tukea vaikeuksissa olevan nuoren vahvuuksia ja auttaa häntä elämännhallinnassa.

Opiskelija osaa toimia sovittelijana nuorten rikostapauksissa ja hänellä on siihen vaadittava pätevyys.

Opiskelija osaa toimia työryhmän jäsenenä nuorisoriikollisuuden torjunnassa yhteistyössä eri viranomaisten kanssa.

Opiskelija osaa yhteistyössä muiden tahojen kanssa järjestää vankilasta vapautuville nuorille toimintaa.

Opiskelija tuntee Suomen rikosseuraamusjärjestelmää. Opiskelija osaa toimia nuorten erityisryhmien, kuten vammaisten ja pitkäaikaissairaiden vapaa-aikatoiminnan ohjauksessa. Hän osaa työskennellä nuorisohuollon laitoksissa itsenäisesti ohjaustehtävissä ja ohjattuna hoitaa laitosten yleisempiä työtehtäviä. hänen on osattava ohjata apua tarvitsevia nuoria lastensuojelun ja nuorisohuollon palvelujen piiriin ja osattava toimia yhteistyössä niiden kanssa **Tai** Opiskelijan on osattava erityisnuorisotyön keskeisiä menetelmiä (päihdetyö, etsivä nuorisotyö, kohdennettu nuorisotyö, perhetyö). hänen on osattava tukea vaikeuksissa olevan nuorten vahvuuksia ja auttaa häntä elämänhallinnassa.

Arviointi, tyydyttävä (1-2)

Opiskelija toimia kriisitilanteisiin joutuneiden nuorten parissa ja tunnistaa yleisimmät syrjäytymisen riskit.

Opiskelija osaa ohjattuna toteuttaa palvelukokonaisuuksia.

Opiskelija osaa ohjattuna järjestää kriisitilanteissa olevien nuorten toimintaa.

Opiskelija osaa työskennellä ohjattuna laitoksissa.

Opiskelija osaa ohjattuna osallistua nuorten tekemien rikosten sovitteluun.

Opintokokonaisuuden arviointisuunnitelma:

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn opintokokonaisuus arvioidaan teoriakokeilla, oppimistehtävillä, kursseihin liittyvissä projekteissa, jatkuvalla näytöllä sekä näytöllä. Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T1 – K5. Opintojakson arvosanan päättävät opintojakson opettajat yhdessä, huomioiden opiskelijan itsearvioinnin sekä työssäoppimisen ja näytön arvosanan, jos opintojaksoon kuuluu työssäoppimista ja näyttö. Työssäoppimisen arvioivat työpaikkaohjaaja, opettaja ja opiskelija. Myös ammattiosaamisen näyttö arvioidaan asteikolla T1 – K5.

Näytön arviointiin osallistuvat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Opintojakson arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opintokokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamisessa, esimerkiksi opettajan ja opiskelijan välisillä keskusteluilla. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan oppimisprosessin eteneminen siten, että arvioinnissa painottuu loppuvaiheen osaaminen. Opintokokonaisuuden arvosana muodostuu opintojaksojen arvioinneista ja näyttöjen arvioinneista.

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- Kohderyhmän hankinta ja tavoitteiden asettaminen
- Työprosessien kehittäminen
- Nuoren kanssa työskenteleminen
- Moniammatilliseen yhteistyöhön osallistuminen
- Päihdeongelmien ehkäiseminen
- Erityisryhmien kohtaaminen
- Yhteiskuntarakenteiden tunteminen
- Auttamis- ja tukijärjestelmien tunteminen
- Viranomaisten oikeuksien ja velvollisuuksien tunteminen
- Päihdetietous
- Kriisitilanteissa toimiminen
- Vuorovaikutus ja viestintä

Opintokokonaisuudessa ydinosaamisessa painotetaan vuorovaikutusta ja viestintää. Yhteisissä painotuksissa arvioidaan laadukasta ja asiakaslähtöistä toimintaa.

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija työskentelee valitsemassaan toimintaympäristössä yksittäisen nuoren tai ryhmän kanssa. Opiskelija toimii yhteistyössä eri auttajatahojen kanssa työyhteisön tai -ryhmän jäsenenä. Opiskelija osallistuu sovitusti työyhteisön ja -ryhmän kanssa yksittäisen nuoren opastamiseen tai ryhmän toimintatilanteen järjestämiseen esimerkiksi retkillä, leireillä ja erilaisissa ryhmätapaamisissa.

Opiskelija osallistuu syrjäytymisen ehkäisyyn liittyvien valistus- tai koulutustilanteiden sekä ryhmäytymispäivien järjestämiseen esimerkiksi koulussa, iltapäiväkerhossa tai yhdistyksen ryhmätoiminnassa. Toiminta voi liittyä päihteisiin, rikosten ennaltaehkäisyyn, sosiaalisten taitojen vahvistamiseen, toisen huomioonottamiseen ja suvaitsevaisuuteen.

Näyttöympäristö

Näyttöympäristönä voi olla kunnallinen moniammatillinen ja kohdennettu projekti tai hanke (esim. kouluvaikeuksissa olevien nuorten auttamishanke, ennaltaehkäisevä huumetyö tai rikollisuutta ehkäisevä projekti). Näyttöympäristönä voi olla myös nuorten kasvukivuissa auttava tukipiste tai erityistä tukea tarvitsevien nuorten ryhmä nuorisotaloilla. Ympäristönä

voi myös olla lastensuojelun tai nuorisohuollon laitos tai yhdistys. Näitä ovat esimerkiksi Kriminaalihuolto, nuorten kriisipiste, katupartio, kunnan sosiaalitoimi tai sovittelutoiminta, pitkäaikaissairaille tai vammaisille suunnattu vapaa-aikatoiminnan yhdistys, tukiasunto, sairaala tai vastaava ympäristö sekä vankilasta vapautuvien nuorten tukiyhdistys. Näytön voi antaa yksin, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työryhmän jäsenenä. Näyttöympäristössä tulee olla näytön kannalta asianmukaiset tilat, tarvikkeet ja välineet.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Kohderyhmän hankinta ja tavoitteiden asettaminen Työprosessien kehittäminen	toimii työryhmän jäsenenä kohdennetussa työssä erityisnuorisotyön kentällä. arvioi toimintaa ja ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan.	tuo oman panoksensa toiminnan suunnitteluun. suoriutuu työryhmässä itsenäisesti toiminnan ohjaamisesta. tunnistaa omat kehitystarpeensa ja vahvuutensa.	pystyy itsenäisesti suunnittelemaan tavoitteellista toimintaa kohderyhmälle. toimii ohjaustilanteessa tavoitteellisesti ja analysoi tavoitteiden toteutumista. muuttaa toimintaansa itsearviointin ja palautteen pohjalta.
Työtehtävän hallinta Nuoren kanssa työskenteleminen Moniammatilliseen yhteistyöhön osallistuminen Päihdeongelmien ehkäiseminen Erityisryhmien kohtaaminen	toimii ohjattuna kriisitilanteisiin joutuneiden nuorten parissa, tukee ohjattuna nuorta palvelujen piiriin ja järjestää ohjattuna kriisitilanteissa olevien nuorten toimintaa. tuntee syrjäytymistä ehkäiseviä viranomaisia ja palveluja sekä perhetyön muotoja. on esimerkkinä päihdetömyydestä. suunnittelee ohjattuna toimintaa erityisryhmille.	toimii itsenäisesti työryhmän jäsenenä kriisitilanteissa, palvelujen ohjauksessa ja nuorten toiminnassa. pystyy nimeämään henkilökohtaiset yhteistyökumppanit ja hyödyntämään suhteitaan. jakaa tietoa päihteistä ja keskustelelee päihteisiin suhtautumisesta. työskentelee yhden erityisryhmän kanssa.	kehittää ennaltaehkäiseviä työmuotoja, toimii sovitteutilanteissa ja on mukana etsivässä nuorisotyössä. osallistuu moniammatilliseen verkostotyöhön. suunnittelee ja toteuttaa hankkeen koskien päihdetietoutta käyttää sosiaalisen vahvistamisen ja kuntoutuksen periaatteita erityisryhmän kanssa.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Yhteiskuntarakenteiden tunteminen Auttamis- ja tukijärjestelmien tunteminen	tunnistaa syrjäytymistä aiheuttavia yhteiskunnallisia ilmiöitä. tuntee keskeisimmät lastensuojelun ja nuorisoi-	käyttää työssä avukseen ehkäisevän nuorisotyön palveluja. ottaa yhteyttä palveluntarjoajaan ja selvittää tilan-	käyttää työssään eri vaikuttamiskanavia ja eri viranomaisten palveluja laatii kokonaisvaltaisen suunnitelman nuoren tuki-

	huollon palvelut, koulun järjestämät tukitoimet, päihdehoitopalvelut sekä nuorten rikosten sovittelun ja varmistaa, että niiden yhteystiedot ovat saatavilla.	teen nuoren osalta.	toimista.
Viranomaisten oikeuksien ja velvollisuuksien tunteminen	toimii salassapitosäädösten mukaisesti.	tuntee sosiaalityöntekijöiden, opettajien ja poliisien oikeudet ja velvollisuudet.	tunnistaa omat rajansa ja toimii niiden pohjalta lapsen tai nuoren edun mukaisesti.
Päihdetietous	tietää yleisimmät päihteet ja omaa perustietouden päihteistä.	tunnistaa eri päihteiden vaikutuksia ja kykenee hyödyntämään tietojaan.	seuraa ja hyödyntää päihteiden käytöstä tehtyjä tutkimuksia, tilastoja ja uutisia.
Työturvallisuuden hallinta Kriisitilanteissa toimiminen	tietää mihin ottaa yhteyttä kriisitilanteessa.	selviytyy ohjattuna kriisitilanteissa.	ymmärtää kriisitilanteiden jälkihoidon.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Vuorovaikutus ja viestintä	ehdottaa ongelmatilanteessa olevalle nuorelle erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja.	ehdottaa työyhteisölle tai moniammatilliselle työryhmälle ratkaisuvaihtoehtoja nuoren tilanteeseen.	neuvottelee nuoren ja työyhteisön kanssa jatko-toimista.
Yhteiset painotukset Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta	lähestyy kriisissä olevaa nuorta luontevasti ja tämän tarpeita ymmärtäen.	toteuttaa ohjattuna kriisitilanteessa olevan nuoren palvelua. ottaa huomioon nuoren elämäntilanteen ja perheen.	auttaa ja aktivoi nuorta omien toiveiden ja tarpeiden tunnistamisessa ja vaikeuksien ennaltaehkäisyssä.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija työskentelee työyhteisössä syrjäytymisuhan alla olevan nuorten ryhmän kanssa. Hän kerää tietoa syrjäytymisen syistä ja seurauksista sekä nuorten tilanteesta ja taustoista. Opiskelija osoittaa tuntevansa nuorten tukimuodot ja pedagogiset työmenetelmät. Opiskelija kuvaa ja arvioi syrjäytymisprosessia. Itsearviointissa hän keskittyy kuvaamaan omia valmiuksiaan työskennellä vaikeissa elämäntilanteissa olevien kanssa.

Esimerkki 2:

Opiskelija suunnittelee yhdessä työyhteisön kanssa vanhemmille suunnatun nuoria koskevan tilaisuuden. Opiskelija selvittää alueen historiaa ja taustaa sekä yhteistoiminnan muotoja. Hän kuvaa alueen rakennetta ja perheiden tilannetta. Pohjatyon perusteella opiskelija suunnittelee yhdessä työyhteisönsä kanssa tilaisuuden sisällön ja muodon, ja hänellä on tilaisuudessa oma, ammatillisuutta kehittävä tehtävänsä. Opiskelija arvioi yhdessä työyhteisönsä kanssa tilaisuuden onnistumista ja vastaa loppuraportin laatimisesta. Hän arvioi oman ammatillisuutensa kehittymistä.

Esimerkki 3:

Opiskelija työskentelee perhekodissa, vastaanottokodissa, nuorisokodissa tai vastaavassa paikassa. Hän tutustuu nuorten elämäntilanteisiin ja työssäoppimapaikan työkäytänteisiin. Hän valitsee työssäoppimapaikkaan soveltuvan toiminta- tai työmuodon yhdessä nuorten kanssa ja pyrkii vahvistamaan esimerkiksi nuorten elämänhallintaa, ryhmätoiminnan taitoja tai koulunkäyntiä. Opiskelija pohtii työssäoppimapaikan nuorta tukevien tavoitteiden ja työmuotojen yhteensopivuutta. Hän arvioi toteuttamansa toiminta- tai työmuodon soveltuvuutta nuorten elämäntilanteeseen ja työssäoppimapaikan tavoitteisiin.

Esimerkki 4:

Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa vertaissovittelun yhdessä työyhteisön kanssa. Hän arvioi vertaissovittelun tarvetta toimintaympäristössä sekä käytännön toteuttamisen mallia. Hän osallistuu vertaissovitteluun työparin kanssa. Opiskelija arvioi vertaissovittelun merkitystä syrjäytymisen ehkäisijänä. Hän arvioi omaa rooliaan vertaissovittelutilanteessa ja kehittämistarpeitaan.

Kirjallisuus:

Erilaiset ammattilehdet ja –kirjat. Opintomonisteet ja –muistiinpanot.

5.2.2.2.1 Syrjäytymisen prosessi ja palvelujärjestelmä 2 ov**Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:**

- Perehdytään erilaisiin syrjäytymisprosessien syntymekanismien teorioihin ja palvelujärjestelmiin
- Kriisitilanteisiin joutuneiden nuorten erilaiset auttamismenetelmät ja niiden viitekehukset
- Nuorten oikeudet ja vastuu
- Sosiaalihuollon asiakkaan oikeudet

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettavat tehtävät
- tentti
- aktiivinen osallistuminen

5.2.2.2.2 Lastensuojelu ja nuorisohuolto 1 ov**Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:**

- Laitoshuolto Suomessa (ja kansainvälisesti), lait, asetukset, rahoitus
- Lastensuojelun ja laitoshuollon laatu ja arviointijärjestelmät

- Lastensuojelun menetelmät. Etsivä työ, perhetukikeskukset jne.
- Huostaanottoa, avohoidon tukitoimenpiteitä, sijaishuoltoa ja yksityistä perhehoitoa säätelevä normisto ja käytännön toiminta
- Laitoksessa olevien lasten ja nuorten vapaa-ajanohjaus ja toiminnan järjestäminen
- Sosiaalityön ja nuorisotoimen yhteistyö

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettavat tehtävät
- tentti
- aktiivinen osallistuminen

5.2.2.2.3 Erityisnuorisotyö 2 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Perehdytään erityisnuorisotyön menetelmäkirjoon kirjallisuuden, tapauskertomusten ja tutustumiskäyntien pohjalta.
- Tutkitaan ohjaajan ammatillista roolia erityisnuorisotyössä ja erilaisten ohjausotteiden merkitystä asiakastilanteissa.

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettavat tehtävät
- tentti
- aktiivinen osallistuminen

5.2.2.2.4 Kriminaalihuolto 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Seuraamusjärjestelmä ja kriminaalihuolto
- Poliisin rooli, vankiloiden organisaatio ja toimintajärjestelmä
- Yhdyskuntapalvelu

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettavat tehtävät

- tentti
- aktiivinen osallistuminen

5.2.2.2.5 Sovittelu 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Sovittelukoulutus

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettavat tehtävät
- tentti
- aktiivinen osallistuminen

5.2.2.3 Nuoriso- ja vapaa-aika-alan palvelujen tuottaminen, 10 ov

Opintokokonaisuuden opintojaksot: Palveluntuottajien kenttä 1 ov, Palvelujen tuotteistaminen ja markkinointi 2 ov, Palvelujen tuottaminen, laatu, talous ja arviointi 2 ov, Ohjaaja palveluiden tuottajana 5 ov.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät:

Keskeinen sisältö on:

- nuoriso- ja vapaa-aika-alan palvelujen tuottaminen suunnitellusti, taloudellisesti ja arvioidusti.
- nuoriso- ja vapaa-aika-alan palvelujen tuotteistaminen ja markkinointi.
- ympäristövastuullinen nuoriso- ja vapaa-aikapalvelujen tuottaminen.

Opintokokonaisuuden arviointikriteerit:

Arviointi, kiitettävä (K5)

Opiskelija osaa toimia nuoriso- ja vapaa-aika-alan palveluja suunnittelevan, tuottavan ja arvioivan työryhmän jäsenenä ja osaa tuottaa itsenäisesti toimintakokonaisuuksia.

Opiskelija osaa toimia nuoriso- ja vapaa-aika-alan palveluja suunnittelevan, tuottavan ja arvioivan työryhmän jäsenenä ja osaa tuottaa itsenäisesti toimintakokonaisuuksia.

Opiskelija osaa toimia palveluja suunnittelevan, tuottavan ja arvioivan työryhmän jäsenenä.

Opiskelija osaa työskennellä tavoitteellisesti ja toimintaa arvioiden ja kehittäen.

Opiskelija tunnistaa toiminnan laatukriteerit ja osaa tuottaa laadukasta ja kustannustehokasta toimintaa.

Opiskelija osaa ottaa huomioon palvelujen tuotannossa kestäväen kehityksen ja ympäristöä säästävän toiminnan merkityksen.

Opiskelija osaa välittää palvelujen kuluttajille luontoarvoja kunnioittavan toiminnan merkityksen ja ohjata asiakkaitaan ympäristöä suojelemaan toimintaan.

Opiskelija tuntee palvelujen tuotteistamisen perusteet ja osaa tuotteistaa nuoriso- ja vapaa-aika-alan palveluja tavoitteellisesti.

Opiskelija osaa laatia prosessikuvauksen palvelutuotteista.

Opiskelija osaa markkinoida itsenäisesti palvelutuotteitaan ja laatia työryhmän jäsenenä markkinointisuunnitelmia

Arviointi, hyvä (H3)

Opiskelija osaa toimia nuoriso- ja vapaa-aika-alan palveluja suunnittelevan, tuottavan ja arvioivan työryhmän jäsenenä.

Opiskelija osaa toimia nuoriso- ja vapaa-aika-alan palveluja suunnittelevan, tuottavan ja arvioivan työryhmän jäsenenä.

Opiskelija osaa toimia palveluja suunnittelevan, tuottavan ja arvioivan työryhmän jäsenenä.

Opiskelija osaa työskennellä tavoitteellisesti.

Opiskelija tunnistaa toiminnan laatukriteerit.

Opiskelija osaa ottaa huomioon palvelujen tuotannossa kestäväen kehityksen ja ympäristöä säästävän toiminnan merkityksen.

Opiskelija osaa välittää palvelujen kuluttajille luontoarvoja kunnioittavan toiminnan merkityksen ja ohjata asiakkaitaan ympäristöä suojelemaan toimintaan.

Opiskelija tuntee palvelujen tuotteistamisen perusteet.

Opiskelija osaa laatia prosessikuvauksen palvelutuotteista.

Opiskelija tuntee palvelutuotteiden markkinointia ja osaa laatia työryhmän jäsenenä markkinointisuunnitelmia

Arviointi, tyydyttävä (T1)

Opiskelija

- osaa työskennellä työryhmän jäsenenä
- tuntee toiminta-alueensa palveluntuottajia ja heidän toimintaperiaatteitaan
- toimia palveluja suunnittelevan, tuottavan ja arvioivan työryhmän jäsenenä

- palveluja tuottaessaan toimia ympäristöä säästävasti ja luontoarvoja korostavasti
- ohjata asiakkaitaan ympäristöä suojelemaan toimintaan
- osaa työryhmän jäsenenä markkinoida palvelutuotteitaan

Opintokokonaisuuden arviointisuunnitelma:

Opintokokonaisuus arvioidaan aiemmin mainittuja arviointikriteereitä ja -keinoja hyödyntäen. Ammattiosaamisen näytöissä opiskelijaa arvioidaan aidoissa työtilanteissa. Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T1 – K5. Opintojakson arvosanan päättävät opintojakson opettajat yhdessä huomioiden opiskelijan itsearviointin sekä työssäoppimisen ja näytön arvosanan, jos opintojaksoon kuuluu työssäoppimista ja näyttö. Työssäoppimisen arvioivat työpaikkaohjaaja, opettaja ja opiskelija. Myös ammattiosaamisen näyttö arvioidaan asteikolla T1 – K5.

Näytön arviointiin osallistuvat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Opintojakson arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opintokokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamisessa esimerkiksi opettajan ja opiskelijan välisillä keskusteluilla. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan oppimisprosessin eteneminen siten, että arvioinnissa painottuu loppuvaiheen osaaminen. Opintokokonaisuuden arvosana muodostuu opintojaksojen arvioinneista ja näyttöjen arvioinneista. Näyttöaineistona käytetään kansallista ammattiosaamisen näyttöaineistoa.

Näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen:

- nuoriso- ja vapaa-aika-alan palvelujen tuottaminen suunnitellusti, taloudellisesti ja arvioidusti
- nuoriso- ja vapaa-aika-alan palvelujen tuotteistaminen ja markkinointi
- ympäristövastuullinen nuoriso- ja vapaa-aikapalvelujen tuottaminen.

Ydinosaamisessa painotetaan ongelmanratkaisutaitoja ja yhteisissä painotuksissa kestävä kehityksen edistämistä.

Näytön kuvaus

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija tuottaa ja arvioi jonkin nuoriso- ja vapaa-aika-alan palvelun, esimerkiksi päihdevalistuksen tai musiikkitapahtuman. Opiskelija toimii työryhmän jäsenenä ja tiedottaa toiminnastaan työyhteisönsä jäsenille sekä palveluun liittyville kohderyhmille ja yhteistyökumppaneille. Opiskelija kuvaa tuotteistamansa palvelun ja jakaa sen osiin tai prosesseihin. Hän tarkistaa suunnitelmansa ja toteuttaa niitä.

Opiskelija verkottuu tuottamaansa palveluun keskeisesti liittyvien toimijoiden kanssa. Hän käyttää syntynyttä verkostoa tukenaan tuottaessaan palvelua ja arvioidessaan sitä.

Näyttöympäristö

Näyttöympäristö voi olla kunnallisen nuorisotyön, sosiaalitoimen, seurakunnan, järjestöketän, koulutoimen tai yksityisen sektorin toimipaikka. Näytön voi antaa yksin, yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai työryhmän jäsenenä. Näyttöympäristössä tulee olla näytön kannalta asianmukaiset tilat, tarvikkeet ja välineet.

Näytön arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	TYDYTTÄVÄ (T1)	HYVÄ (H3)	KIITETTÄVÄ (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Palvelujen suunnitteleminen Tuotteistamisen rakentaminen	määrittelee kohderyhmän tarkoituksenmukaisesti palvelua tuottavan ryhmän kanssa. osallistuu palvelun tuotteistamisen vaiheistamiseen yhteistyöryhmässä.	suunnittelee palveluja ohjattuna. toimii kohderyhmän tarpeiden mukaisesti ja hankkii asiakaspalautetta. ottaa aktiivisesti kantaa palvelun tuotteistamiseen, sen keskeisiin menetelmiin ja tavoitteisiin.	suunnittelee ja arvioi palveluja itsenäisesti työryhmän jäsenenä. suuntaa toimintaa joustavasti kohderyhmän tarpeiden ja asiakaspalautteen mukaisesti. esittää uusia vaihtoehtoja tai ratkaisuja palvelun rakentamisen prosessissa.
Työtehtävän hallinta Taloudellinen toiminta Toimintaympäristön luonteen ymmärtäminen Markkinointi	laatii ohjattuna perusbudjetin. ottaa huomioon taloudelliset tekijät palvelujen tuotteistamisessa. ottaa työryhmässä toimiessaan huomioon toimintaympäristön asettaman reunaehdot. osallistuu palvelun markkinointia suunnittelevan ryhmän toimintaan.	suunnittelee ohjattuna tuotteiden tai palveluiden rahoitusvaihtoehtoja. ehdottaa toimintamuotoa ja suunnittelee toimintaa. laatii markkinointisuunnitelman tietyille menetelmille.	toimii taloussuunnittelutyöryhmässä. käyttää ostopalvelun ja palvelujen myynnin periaatteita. vertailee eri toimintaympäristöjen vastaavia toimintamuotoja ja hyödyntää niitä. markkinoi palveluja itsenäisesti, laatii esitteitä ja arvioi markkinointia.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Lakien ja säädösten tunteminen	käyttää ohjattuna valitsemaansa palvelumuotoon vaikuttavia lakeja ja säädöksiä.	informoi työryhmää palvelumuotoon vaikuttavista laeista ja säädöksistä sekä selvittää käytännön toimenpiteitä lupakäytännöissä.	perustelee lakien ja säädösten merkitystä yhteisön toiminnalle.

Tuotteistaminen		hallitsee ja kuvaa peruskäsitteiden sisältöä toimiessaan.	soveltaa tuotteistamisen peruskäsitteitä eri tilanteisiin.
Työturvallisuuden hallinta Turvallisuuden hallitseminen	selvittää tuotteistamansa palvelun turvallisuusmääräykset.	ennakoi turvallisuusriskejä.	kehittää tuotteistamaansa palveluun vaihtoehtoisia toteuttamistapoja turvallisuusmääräysten noudattamiseksi.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Ongelmanratkaisutaidot	vaihtaa menetelmää esteitä kohdatessaan.	käyttää ongelmanratkaisumenetelmiä työtilanteissa.	ennakoi ongelmatilanteita ja kehittää niihin uudenlaisia ratkaisuja.
Yhteiset painotukset Kestävän kehityksen edistäminen	toimii materiaaleja ja ympäristöä säästävästi.	esittää vaihtoehtoisia toimintamutoja ja -tapoja työyhteisössään kestävän kehityksen edistämiseksi.	välittää kestävän kehityksen tietämystä ja innostaa muita toimimaan kestävän kehityksen puolesta.

Esimerkkejä näytöistä

Esimerkki 1:

Opiskelija työskentelee järjestössä, laitoksessa tai kunnassa. Hän suunnittelee tavoitteiltaan kohderyhmälle soveltuvan polkupyöräretken. Hän suunnittelee retken talouden, markkinoinnin ja käytännön toteutuksen. Opiskelija laatii oppaan siitä, miten vastaavanlainen polkupyöräretki voidaan jatkossakin toteuttaa. Arvioinnissa opiskelija hyödyntää saamaansa palautetta kehittämällä toimintamutoa.

Esimerkki 2:

Opiskelija työskentelee perhekodissa. Hän selvittää perhekodin liiketoiminta-, asiakaspalvelu-, markkinointi- ja toimintasuunnitelman. Opiskelija arvioi, miten suunnitelmat ovat toteutuneet käytännössä. Suunnitelmien ja arvioinnin pohjalta hän laatii uuden perhekodin perustamissuunnitelman.

Esimerkki 3:

Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa vapaa-ajan toimintaa kehitysvammaisten ryhmälle. Hän laatii budjetin ja huolehtii sisäisestä markkinoinnista osallistujaryhmässä. Opiskelija tuotteistaa toimintamuodon ja laatii siitä raportin. Hän arvioi erityisryhmille suunnatun toiminnan asiakaspalvelunäkökulmaa.

Esimerkki 4:

Opiskelija työskentelee koulussa ja toteuttaa tutkimushankkeen koulukiusaamisesta. Hän rakentaa tutkimusmallin toiminnasta sisällyttäen siihen suunnitelmat markkinoinnista, toiminnasta ja taloudesta. Opiskelija arvioi tutkimuksen onnistumista saamansa palautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Kirjallisuus:

Erilaiset ammattilehdet ja –kirjat. Opintomonisteet ja –muistiinpanot.

5.2.2.3.1 Nuoriso- ja vapaa-aikatoiminnan palvelujen tuottaminen 5* ov**Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:**

- Suoritetaan työssäoppimisena.
- Työssäoppiminen tapahtuu nuoriso- ja vapaa-aika-alan palveluja tuottavassa toimipisteessä työryhmän jäsenenä.
- Opiskelija on mukana tuottamassa jotain toimintakokonaisuutta, josta tai jonka osasta itsenäisesti vastaa.

Arvioinnin perusteet:

- työssäoppimistehtävät
- työpaikkaohjaajan arviointi

5.2.2.3.2 Palveluntuottajien kenttä 1 ov**Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:**

- Erilaiset yritysmuodot, järjestöt ja säätiöt palveluiden tuottajana
- Tutustutaan lähialueen ja mahdollisuuksien mukaan muihinkin palveluntuottajiin.
- Perehdytään erilaisiin palvelutuotetyyppeihin; sosiaali- ja terveysalan palveluntuottajat, elämyspalvelut, matkailupalvelut, muu palveluiden tuottaminen, sosiaaliset yritykset
- Haastattelut, tutustumiskäynnit, kirjalliset tehtävät, luennot.

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettut tehtävät
- tentti
- aktiivinen osallistuminen

5.2.2.3.3 Palvelujen tuottaminen, laatu, talous ja arviointi 2 ov**Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:**

- Yritystoiminnan perusteet
- Hinnoittelun ja palvelutuoteprosessin perusteet
- Laatutyö, kilpailuttamisen perusteet

- Kestävä kehitys ja ympäristöä säästävä toiminta käytännössä
- Ympäristö- ja turvallisuussuunnitelmat
- Alueelliset ja valtakunnalliset ratkaisut, EU-lainsäädäntö erityyppisille palveluyrityksille
- Luennot, opintokäynnit, retket, harjoitustyöt itsenäinen tiedonhaku

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettavat tehtävät
- tentti
- aktiivinen osallistuminen

5.2.2.3.4 Palvelujen tuotteistaminen ja markkinointi 2 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Tuotteistamisen perusmenetelmät ja tuotteistamisen tavoitteet
- Palvelutuotteen tuotteistaminen
- Markkinoinnin ja kohderyhmien kartoituksen menetelmät
- Prosessikuvauksien laadinta ja hyödyntäminen palvelujen markkinoinnissa ja esittelyssä
- Luennot, harjoitustyöt, kokemuksellinen oppiminen

Arvioinnin perusteet:

- hyväksytysti suoritettavat tehtävät
- tentti
- aktiivinen osallistuminen

5.3 Vapaasti valittavat opinnot 10 ov

10 ov vapaasti valittavaa työssäoppimista.

Opiskelija voi koota vapaasti valittavat työssäoppimisen opinnot valitsemalla useampia vapaasti valittavia työssäoppimisen jaksoja, pidentämällä ammatillisten opintojen työssäoppimisjaksoja (jos aikataulullisesti mahdollista) tai hyväksilukea esim. jo tehtyjä alan (kesä- tai muita) töitä työssäoppimisen opinnoiksi.

Vapaasti valittavien työssäoppimispaikoista, työssäoppimisten tavoitteista, sisällöistä ja laajuuksista ja ajankohdista sovitaan erikseen opiskelijoiden kanssa heidän toiveidensa ja käytettävissä olevien mahdollisuuksien mukaisesti.

Vapaasti valittava työssäoppiminen voi koostua pitkäkestoisesta työssäoppimisesta esim. ilta- ja/tai viikonloppuohjaajana toimimisesta, projektissa tai järjestössä työskentelystä tms., oppilaitoksen loma-aikoina tehdyistä työssäoppimisesta tai muusta etukäteen sovituista työssäoppimisista.

Vapaasti valittavaan työssäoppimiseen varataan lukusuunnitelmaan aikaa 8 viikkoa (esim. 4 viikkoa 1. opiskeluvuodelle ja/tai 4 viikkoa 2. opiskeluvuodelle ja/tai 4 viikkoa 3. opiskeluvuodelle). 2 ov (tai enemmän) työssäoppimista opiskelija tekee ilta- ja/tai viikonloppuohjaajana toimien ja/tai oppilaitoksen loma-aikoina tai hyväksilukuina.

Vapaasti valittavien opintojen sisällöt ja tavoitteet nousevat vuorovaikutus ja viestintä-, yksilö- ja ryhmänohjaus-, ohjaus eri toimintaympäristöissä-, nuorisotoiminnan ohjaus-/ vapaa-aikatoiminnan ohjaus-; nuorten syrjäytymisen ehkäisy-, projektitoiminnan ohjaus-/ nuoriso- ja vapaa-aikapalveluiden tuottaminen – opintokokonaisuuksien työssäoppimisten tavoitteista ja sisällöistä.

6 MUUT OPINTOJEN SUORITTAMISEEN LIITTYVÄT ASIAT

6.1 *Opinto-ohjaus*

Opinto-ohjaus toteutetaan omina opintojaksoinaan edellä mainitulla tavalla.

6.2 *Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma*

Opiskelijalle tehdään kirjallinen henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Suunnitelma sisältää oppimissuunnitelman ja näyttösuunnitelman (tutkinnon perusteiden mukaisesti). Suunnitelmat ammattitaidon lähtötason kartoittamiseen tehdään osaamisen tunnustamisen kautta.

Opettaja ja opiskelija tekevät yhdessä henkilökohtaisen näyttösuunnitelman. Siinä kuvataan, miten opiskelija voi näytöissä osoittaa tutkinnon perusteiden mukaisesti osaamisensa.